

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ PROGRAMI

AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN
SOSYOKÜLTÜREL UYUM ARAŞTIRMASI

Bahar YURT

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi İsmail BAŞARAN

MANİSA-2019

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ PROGRAMI

AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN
SOSYOKÜLTÜREL UYUM ARAŞTIRMASI

Bahar YURT

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi İsmail BAŞARAN

MANİSA-2019

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu	FRYL-031
	YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ FORMLARI	Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2/23/03/2018
		Sayfa	1/1
Tez Savunma Sınavı Tutanağı			

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 08.08.2019 tarih ve 28/9 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Bahar YURT'un "AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL UYUM ARAŞTIRMASI" konulu tezi incelenmiş ve aday 23.08.2019 tarihinde saat 14:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna

OY BİRLİĞİ

DÜZELTME yapılmasına *

OY ÇOKLUĞU

RED edilmesine **

ile karar verilmiştir.

ÜYE

BAŞKAN

ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Nihal AKZUNTERE

Doc. Dr. Şehal Şemsit

Dr. Öğr. Üyesi İsmail BAŞARAN

Evet

Hayır

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

** Bu halde adayın Enstitü ile ilişkisi kesilir.

Hazırlayan
Enstitü Sekreteri

Onaylayan
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL UYUM ARAŞTIRMASI" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2019

Bahar YURT

İmza

ÖZET

AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL UYUM ARAŞTIRMASI

Sosyokültürel uyum kavramı, kişinin yaşamının genel bir görüntüsünü yansıtması yönüyle göç sürecine etki eden bazı değişkenlerle ilişki içerisindedir. Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin çeşitli demografik özellikleri ile kimlik ve ayrımcılık boyutlarının sosyokültürel uyum değişkenleri bağlamında irdelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcıları Avusturya'da yaşayan, rastgele seçilen ve gönüllü olan 306 Türkiye göçmenidir. Araştırma verilerinin toplanmasında daha önce uyarlaması gerçekleştirilmiş ölçekleri içeren anket yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların sosyokültürel uyumunun çeşitli demografik değişkenlerle ve uygulanan ölçeklerle olan ilişkisinin ortaya çıkarılması için üç aşamalı çoklu karşılaştırma analiz tekniği uygulanmıştır. Katılımcıların algılanan ayrımcılık düzeyi arttıkça daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durumu bekâr olanlar, yaş grubu 35 ve altı olanlar, eğitim durumu lise ve üzeri olanların, Almanca dil becerileri iyi düzeyde olanların, sosyokültürel uyum zorluğunu daha az yaşadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca, ekonomik ve kültürel sebeplerle yapılan göç hareketi ile siyasi sebepten dolayı yapılan göç hareketinin kimlik algısında ve sosyokültürel uyum yaşama düzeylerinde oldukça anlamlı bir farklılığa sahip olduğu sonucunu vermektedir. Bu araştırma, üzerinde fazla analiz yapılmadığı görülen Avusturya'da yaşayan göçmenlerle gerçekleştirildiği için önem taşımaktadır.

ABSTRACT

SOCIOCULTURAL ADAPTATION RESEARCH ON TURKEY'S IMMIGRANTS IN AUSTRIA

The concept of sociocultural adaptation is in relation to some variables that effect the immigration process to reflect a general image of the individual's life. In this study, it is aimed to examine the demographic features of the Turkey's immigrants in Austria and the dimensions of identity and discrimination in terms of sociocultural adaptation variables. The participants of the research, who are living in Austria, randomly selected and volunteered, are 306 Turkey's immigrants. The survey method including the previously implemented scales was used in the collection of research data. A three-step multiple comparison analysis technique was applied to reveal the relationship between sociocultural adaptation variable of the participants and various demographic variables - applied scales. As a result, the level of perceived discrimination of participants increases there is more difficulty of sociocultural adaptation. It was observed that the difficulty of sociocultural adaptation was less experienced. Lesser sociocultural adaptation difficulties have been observed in those with a good level of German language skills, the educational status of high school and above, age group 35 and below, single immigrants. Also, it seems to have a very significant difference between economic-cultural reasons and the migration of political reasons at the level of identity perception and socio-cultural harmony. This research is important for applying to immigrants living in Austria, which has not undergone too much analysis.

ÖNSÖZ

Çalışmamda bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi İsmail Başaran'a, bilgi ve tecrübesi ile lisansüstü öğrenim hayatımın tüm zorlu aşamalarında maddi manevi her yönden yardımcı olan, tecrübeleri ile beni aydınlatan ve desteğini hiç eksik etmeyen, sevgili hocalarıma, öğrenim hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen ve hep yanımda olan aileme yürekten teşekkür ederim.

Bahar YURT

Manisa, 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	iii
TEZ VERİ GİRİŞ ve YAYINLAMA İZİN FORMU	iv
YEMİN METNİ	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR	xvi
TABLolar LİSTESİ.....	xvii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	6
GÖÇ, KİMLİK VE SOSYOKÜLTÜREL UYUM KAVRAMLARI.....	6
1.1. GÖÇ	6
1.1.1. Göçe Bakış	6
1.1.2. Göç Kavramı	8
1.1.3. Göç Nedenleri	10
1.1.4. Göç Türleri	12
1.2. KİMLİK	14
1.2.1. Etnik Kimlik.....	16
1.2.2. Dini Kimlik	16
1.3. SOSYOKÜLTÜREL UYUM	18

1.3.1. Kültür Kavramı	18
1.3.2. Sosyokültürel Uyum.....	19
İKİNCİ BÖLÜM	25
AVRUPA'YA GÖÇ, AVUSTURYA'YA GÖÇ VE SOSYOKÜLTÜREL UYUM SORUNLARI.....	25
2.1. AVRUPA'YA GÖÇ.....	25
2.1.1. 1945 Sonrası Avrupa'ya Göç Hareketleri.....	25
2.1.2. Türkiye'den Avrupa'ya Göç.....	28
2.2. AVUSTURYA'YA GÖÇ	30
2.2.1. Avusturya'ya Göçün Tarihçesi	30
2.2.1. Avusturya'da Göç ve Siyaset.....	33
2.2.3. Avusturya'da Göç ve Uyum Politikası	35
2.3. AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL UYUM SORUNLARI	38
2.3.1. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Dil Sorunu	41
2.3.2. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Barınma Sorunu.....	42
2.3.3. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin İstihdam Sorunu	43
2.3.4. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Eğitim Sorunu.....	46
2.3.5. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Din (İnancını Yaşama) Sorunu	48
2.3.6. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Ayrımcılık ve Mağduriyet Sorunu	50
2.3.7. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Medya Sorunu	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	61
AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL UYUMU.....	61

3.1. YÖNTEM.....	61
3.1.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	61
3.1.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM	61
3.1.3. VERİLERİN TOPLANMASI	62
3.1.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	62
3.2. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR	66
3.2.1. Katılımcıların Cinsiyet Durumu	66
3.2.2. Katılımcıların Yaş Durumu	67
3.2.3. Katılımcıların Doğum Yeri Durumu	67
3.2.4. Katılımcıların Avusturya'da Bulunma Durumu	68
3.2.5. Katılımcıların Medeni Durumu	68
3.2.6. Katılımcıların Ana Dil Durumu	69
3.2.7. Katılımcıların En Sık Kullandığı Dil Durumu	70
3.2.8. Katılımcıların Eğitimini Tamamladığı Yer Durumu.....	70
3.2.9. Katılımcıların Eğitim Durumu	71
3.2.10. Katılımcıların Almanca Konuşmadaki Dil Bilgisi Durumu.....	72
3.2.11. Katılımcıların Almanca Okumadaki Dil Bilgisi Durumu	72
3.2.12. Katılımcıların Almanca Anlamadaki Dil Bilgisi Durumu	73
3.2.13. Katılımcıların Almanca Yazmadaki Dil Bilgisi Durumu.....	74
3.2.14. Katılımcıların Almancayı Öğrendiği Yer Durumu	74
3.2.15. Katılımcıların Kendilerini Tanımladıkları Etnik Kimlik Durumu	75
3.2.16. Katılımcıların Dini İnanç Durumu	76
3.2.17. Katılımcıların Vatandaşı Olduğu Ülke Durumu	76
3.2.18. Katılımcıların Oturum Durumu.....	77

3.2.19. Katılımcıların Göçten Önceki Yaşadığı Yer Durumu.....	77
3.2.20. Katılımcıların Hane Aylık Gelir Durumu	78
3.2.21. Katılımcıların Çocuk Sayısı Durumu	79
3.2.22. Katılımcıların Çalışma Durumu	79
3.2.23. Katılımcıların Türkiye İle İlgili Haber Alma Durumu.....	80
3.2.24. Katılımcıların Türkiye'yi Ziyaret Etme Sıklığı Durumu	81
3.2.25. Katılımcıların Türkiye'den Göç Etme Sebebi	82
3.2.26. Katılımcıların Türkiye'nin Gelişimini Değerlendirme Durumu.	82
3.2.27. Katılımcıların Avusturya'daki Çevrenin Türkiye'nin Güncel İmaj Durumu	83
3.2.28. Katılımcıların Avusturya'daki Seçimlerle İlgilenme Durumu ...	84
3.2.29. Katılımcıların Türkiye'deki Seçimlerle İlgilenme Durumu	84
3.2.30. Katılımcıların Avusturya'daki Belediye Yönetimleri İle İlgilenme Durumu	85
3.2.31. Katılımcıların Türkiye'deki Belediye Yönetimleri İle İlgilenme Durumu	86
3.2.32. Katılımcıların Avusturya'daki Milletvekili Seçimleri İle İlgilenme Durumu	86
3.2.33. Katılımcıların Türkiye'deki Milletvekili Seçimleri İle İlgilenme Durumu	87
3.2.34. Katılımcılarda Türkiye'nin İmajının Değişmesi Durumu.....	88
3.2.35. Katılımcılarda Avusturya'nın İmajının Değişmesi Durumu.....	89
3.2.36. Katılımcılarda Türkiye'den Dönerken Getirdikleri Ürün Çeşitleri Durumu	89
3.2.37. Katılımcılarda Avusturya'dan Türkiye'ye Götürdükleri Ürün Çeşitleri Durumu.....	91

3.2.38. Katılımcıların Bildiği Dil Durumu	92
3.2.39. Katılımcıların Çocuklukta Evlerinde Konuşulan Dil Durumu...	95
3.2.40. Katılımcıların Buldukları İkamete Yerleşme Nedenleri	96
3.3. BAĞIMSIZ GRUP T TESTİ SONUÇLARI.....	99
3.3.1. Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları	99
3.3.2. Türkçe Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları	100
3.3.3. Almanca Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları	101
3.3.4. Kürtçe Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları	102
3.4. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER İLE ÖLÇEKLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER (TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ (ANOVA) VE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI)	103
3.4.1. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	103
3.4.2. Yaş Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	104
3.4.3. Doğum Yeri Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	107
3.4.4. Doğum Yeri Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	108
3.4.5. Medeni Hal Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	109
3.4.6. Medeni Hal Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları .	110
3.4.7. Ana Dil Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	111
3.4.8. Ana Dil Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	112
3.4.9. En Çok Kullanılan Dil Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları ..	113
3.4.10. En Çok Kullanılan Dil Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	114
3.4.11. Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	116
3.4.12. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	117

3.4.13. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Konuşma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	120
3.4.14. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Konuşma] Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	121
3.4.15. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Okuma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	123
3.4.16. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Okuma] Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	124
3.4.17. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Anlama] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	125
3.4.18. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Anlama] Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	126
3.4.19. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Yazma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	128
3.4.20. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Yazma] Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	129
3.4.21. Etnik Kimlik Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.	131
3.4.22. Etnik Kimlik Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	132
3.4.23. Vatandaşlık Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları...	136
3.4.24. Vatandaşlık Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	137
3.4.25. Göçten Önce Yaşadığı Yer Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	138
3.4.26. Göçmeden Önce Yaşadığı Yer Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	139
3.4.27. Çocuk Sayısı Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.	140

3.4.28. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	141
3.4.29. Çalışma Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	143
3.4.30. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	144
3.4.31. Türkiye'den Ayrılma Sebebi Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	146
3.4.32. Türkiye'den Ayrılma Sebebi Durumu Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	147
3.5. KİMLİK, AYRIMCILIK VE SOSYOKÜLTÜREL UYUM ARASINDAKİ KORELASYONLAR.....	148
SONUÇ VE ÖNERİLER	149
Sonuç.....	149
Öneriler.....	154
KAYNAKÇA	156

KISALTMALAR

TC	Türkiye Cumhuriyeti
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BDT	Bağımsız Devletler Topluluğu
EK	Etnik Kimlik
DK	Dini Kimlik
BAY	Bireysel Algılanan Ayrımcılık
KAA	Kolektif Algılanan Ayrımcılık
SU	Sosyokültürel Uyum

TABLolar LİSTESİ

TABLO 1. GÜVENİRLİK ANALİZİ.....	63
TABLO 2. KATILIMCILARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMLARI	66
TABLO 3. KATILIMCILARIN YAŞ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	67
TABLO 4. KATILIMCILARIN DOĞUM YERİNE GÖRE DAĞILIMLARI	67
TABLO 5. KATILIMCILARIN AVUSTURYA'DA BULUNMASINA GÖRE DAĞILIMLARI.....	68
TABLO 6. KATILIMCILARIN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	69
TABLO 7. KATILIMCILARIN ANA DİLİNE GÖRE DAĞILIMLARI.....	69
TABLO 8. KATILIMCILARIN EN SIK KULLANDIĞI DİL DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	70
TABLO 9. KATILIMCILARIN EĞİTİMİNİ TAMAMLADIĞI YER DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	70
TABLO 10. KATILIMCILARIN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	71
TABLO 11. KATILIMCILARIN ALMANCA KONUŞMADAKİ DİL BİLGİSİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	72
TABLO 12. KATILIMCILARIN ALMANCA OKUMADAKİ DİL BİLGİSİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	72
TABLO 13. KATILIMCILARIN ALMANCA ANLAMADAKİ DİL BİLGİSİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	73
TABLO 14. KATILIMCILARIN ALMANCA YAZMADAKİ DİL BİLGİSİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	74
TABLO 15. KATILIMCILARIN ALMANCAYI ÖĞRENDİĞİ YER DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	74
TABLO 16. KATILIMCILARIN KENDİLERİNİ TANIMLADIKLARI ETNİK KİMLİK DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	75
TABLO 17. KATILIMCILARIN DİNİ İNANÇ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	76
TABLO 18. KATILIMCILARIN VATANDAŞI OLDUĞU ÜLKE DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	76
TABLO 19. KATILIMCILARIN OTURUM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	77
TABLO 20. KATILIMCILARIN GÖÇTEN ÖNCEKİ YAŞADIĞI YER DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	78

TABLO 21. KATILIMCILARIN HANE AYLIK GELİR DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI...	78
TABLO 22. KATILIMCILARIN ÇOCUK SAYISI DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	79
TABLO 23. KATILIMCILARIN ÇALIŞMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	80
TABLO 24. KATILIMCILARIN TÜRKİYE İLE İLGİLİ HABER ALMA DURUMU	80
TABLO 25. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'Yİ ZİYARET ETME SIKLIĞI DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	81
TABLO 26. KATILIMCILARIN NEDEN OLARAK TÜRKİYE'DEN GÖÇ ETME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	82
TABLO 27. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'NİN GELİŞİMİNİ DEĞERLENDİRME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	82
TABLO 28. KATILIMCILARIN AVUSTURYA'DAKİ ÇEVRENİN TÜRKİYE'NİN GÜNCEL İMAJ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	83
TABLO 29. KATILIMCILARIN AVUSTURYA'DAKİ SEÇİMLERLE İLGİLENME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	84
TABLO 30. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'DEKİ SEÇİMLERLE İLGİLENME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	84
TABLO 31. KATILIMCILARIN AVUSTURYA'DAKİ BELEDİYE YÖNETİMLERİ İLE İLGİLENME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	85
TABLO 32. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'DEKİ BELEDİYE YÖNETİMLERİ İLE İLGİLENME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	86
TABLO 33. KATILIMCILARIN AVUSTURYA'DAKİ MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİ İLE İLGİLENME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	87
TABLO 34. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'DEKİ MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİ İLE İLGİLENME DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	87
TABLO 35. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'NİN İMAJININ SON BEŞ SENEDE DEĞİŞMESİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	88
TABLO 36. KATILIMCILARIN AVUSTURYA'NİN İMAJININ SON BEŞ SENEDE DEĞİŞMESİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	89
TABLO 37. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'DEN DÖNERKEN GETİRDİKLERİ ÜRÜN ÇEŞİTLERİ DURUMU	90
TABLO 38. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'YE GİDERKEN GÖTÜRDÜKLERİ ÜRÜNLERİN DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	91

TABLO 39. KATILIMCILARIN BİLDİĞİ DİL DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI.....	93
TABLO 40. KATILIMCILARIN ÇOCUKLUĞUNDA KONUŞULAN ANA DİL DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	95
TABLO 41. KATILIMCILARIN İKAMETE YERLEŞME SEBEBİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMLARI	96
TABLO 42. CİNSİYET DEĞİŞKENİNE GÖRE T-TESTİ SONUÇLARI (N=306)	99
TABLO 43. TÜRKÇE DİLİNİ BİLME DEĞİŞKENİNE GÖRE T-TESTİ SONUÇLARI (N=306)	100
TABLO 44. ALMANCA DİLİNİ BİLME DEĞİŞKENİNE GÖRE T-TESTİ SONUÇLARI (N=306)	101
TABLO 45. KÜRTÇE DİLİNİ BİLME DEĞİŞKENİNE GÖRE T-TESTİ SONUÇLARI (N=306)	102
TABLO 46. YAŞ DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLAN (N=306)	104
TABLO 47. YAŞ DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306).....	105
TABLO 48. DOĞUM YERİ DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306).....	107
TABLO 49. DOĞUM YERİ DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306).....	108
TABLO 50. MEDENİ HAL DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLAN (N=306)	110
TABLO 51. MEDENİ HAL DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306).....	110
TABLO 52. ANA DİL DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306)	111
TABLO 53. ANA DİL DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306).....	112
TABLO 54. EN ÇOK KULLANILAN DİL DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306).....	113
TABLO 55. EN ÇOK KULLANILAN DİL DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	115
TABLO 56. EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLAN (N=306)	116
TABLO 57. EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	117

TABLO 58. ALMANCA [KONUŞMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306)	120
TABLO 59. ALMANCA DİL BİLGİSİ SEVİYESİ [KONUŞMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	122
TABLO 60. ALMANCA DİL BİLGİSİ SEVİYESİ [OKUMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306)	123
TABLO 61. ALMANCA DİL BİLGİSİ SEVİYESİ [OKUMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	124
TABLO 62. ALMANCA DİL BİLGİSİ SEVİYESİ [ANLAMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306)	126
TABLO 63. ALMANCA DİL BİLGİSİ SEVİYESİ [ANLAMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	127
TABLO 64. ALMANCA DİL BİLGİSİ SEVİYESİ [YAZMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306)	129
TABLO 65. ALMANCA DİL BİLGİSİ SEVİYESİ [YAZMA] DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	130
TABLO 66. ETNİK KİMLİK DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLAN (N=306)	131
TABLO 67. ETNİK KİMLİK DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	132
TABLO 68. VATANDAŞLIK DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLAN (N=306)	136
TABLO 69. VATANDAŞLIK DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	137
TABLO 70. GÖÇTEN ÖNCE YAŞADIĞI YER DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306)	138
TABLO 71. GÖÇMEDEN ÖNCE YAŞADIĞI YER DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	139
TABLO 72. ÇOCUK SAYISI DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLAN (N=306)	141
TABLO 73. ÇOCUK SAYISI DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	142
TABLO 74. ÇALIŞMA DURUMU DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306)	144
TABLO 75. ÇALIŞMA DURUMU DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	145

TABLO 76. TÜRKİYE'DEN AYRILMA SEBEBİ DEĞİŞKENİNE GÖRE ANOVA SONUÇLARI (N=306).....	146
TABLO 77. TÜRKİYE'DEN AYRILMA SEBEBİ DURUMU DEĞİŞKENİNE GÖRE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI (N=306)	147
TABLO 78. ÖLÇEK PUANLARI ARASINDAKİ KORELASYONLAR (N=306).....	148

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL 1. ULUSLARASI GÖÇMEN SAYISI 2000-2015.....	8
ŞEKİL 2. AVRUPA'DAKİ TÜRKİYE KÖKENLİ GÖÇMENLER.....	29
ŞEKİL 3. TÜRKİYE KÖKENLİ GÖÇMENLERİN EYALETLERE GÖRE DAĞILIMI.....	33
ŞEKİL 4. AVUSTURYA DIŞINDA DOĞUM ORANLARI	40
ŞEKİL 5. DİL YETERLİLİKLERİ.....	42
ŞEKİL 6. KÖKEN ÜLKELERE GÖRE YILLIK NET GELİR DURUMU.....	44
ŞEKİL 7. KÖKEN ÜLKELERE GÖRE GENÇ İŞSİZLİK ORANI 2007	44
ŞEKİL 8. İŞSİZLİK ORANLARI.....	45
ŞEKİL 9. 15 YAŞ ÜZERİ CİNSİYETE VE KÖKEN ÜLKEYE GÖRE EĞİTİM DURUMLARI ..	47
ŞEKİL 10. KIZLARIN EĞİTİM DURUMLARI	48
ŞEKİL 11. AYRIMCILIK HİSSİ.....	51
ŞEKİL 12. HAFTALIK TELEVİZYON KANALI İZLENİM ORANI.....	53
ŞEKİL 13. ÜLKELERE GÖRE GÜNLÜK TELEVİZYON KULLANIMI	53
ŞEKİL 14. EN ÇOK İLGİ GÖSTERİLEN PROGRAMLAR	54
ŞEKİL 15. HAFTALIK İNTERNET KULLANIMI	55

GİRİŞ

"Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Sosyokültürel Uyum Araştırması" isimli bu tez çalışması, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı'nda "Yüksek Lisans Tezi" olarak hazırlanmıştır.

Günümüzde göç hareketleri de, küreselleşme, teknoloji, bilgi ve iletişim sistemlerindeki hızlı ilerlemelerin disiplinler arası işbirlikleri ile her geçen gün yeni bir bakış açısı kazanmaktadır. Avusturya'daki Türkiye kökenli nüfusun 2011 yılında yaklaşık 112.774 olduğu görülmektedir (Statistik, 2010). Avusturya'da artış gösteren bu nüfusun, küreselleşen dünyanın doğal birer parçası olan Türkiye ve Avusturya bağlamında göç sürecinin, göçmen sosyolojisi ve psikolojisi yönüyle bazı sorunları da kendi içerisinde taşıması normal karşılanmalıdır. Göç hareketi, psikolojik, sosyal ve kültürel yönden potansiyel gelişmeleri içinde barındırırken, yeni bir ülkeye, kültürüne, sosyal hayatına en az sorunla entegre olabilmek, psikolojik süreçler açısından ciddi efora ihtiyaç duymaktadır. Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin psikolojik süreçleri, ilk kuşak itibarıyla yeni bir ülkeye yerleşmenin neticesi olarak baskın kültürün etkisiyle değişime uğramaktadır.

Göçmenlerin kültürel ya da sosyal ilişkilerinde karşılaştıkları zorlukların en önemli sebeplerinden biri de dil yetersizliğidir. Bu göçmenler tarafından, dil probleminin yanı sıra ruhsal, sosyokültürel ve ekonomik problemler de yaşanmaktadır. Yeni bir ülkede hayatını sürdürme, sosyokültürel uyum sağlama konusunda kendilerini tek başına ve tehdit altında hissederken bu baskın sosyokültürel yapı ile olan ilişkilerinde yetersizlik duygusu yaşanmaktadır. Göçmenlerin sosyokültürel problemlerinin yanında ekonomik sıkıntılar, sağlık hizmetlerini karşılama güçlükleri, dışlanmışlık hissi ve toplum içinde bireylerle çatışma yaşadıkları görülmektedir. Uyum süreci bilhassa kendi köken ülkesindeki sosyokültürel yapıdan ayrılan göçmenler için yerleştikleri ülkenin kültürüne uyum sürecinde çözülmesi gereken daha başka sorunları da beraberinde getirir.

Bireyin kendisini gerçekleştiren kimlik olgusu, sosyokültürel anlamda da var olmanın öznesi konumundadır. Birbirinin etkisi altındaki birçok sosyal sürecin nihai çıktısı olan kimlik, bireyin etki ve tepkileriyle, kararları ve davranışlarıyla sürekli surette değişim göstermekte ve yeni bir biçim almaktadır. Bu göçmenlerin, karşılaştıkları problemleri irdeleyen çalışmalar, dile dayalı, ekonomik, sosyokültürel, psikolojik ve yasal problemlerle baş başa kaldıklarını göstermektedir.

Araştırmada sosyokültürel uyum sürecinin incelenmesinde uyum değişkenleri olarak kullanılan etnik kimlik ve dini kimlik ile sosyokültürel uyum değişkenleri üzerinde etkili olduğu düşüncesiyle bireysel-kolektif algılanan ayrımcılık arasındaki ilişkileri görmek için analiz gerçekleştirilmiştir. Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenler bu araştırmada katılımcı olarak yer almıştır. Kimlik algıları, etnik kimlik ve dini kimlik ölçeği ile sosyokültürel uyum ise sosyokültürel uyum ölçeği kullanılarak incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın amacı, Avusturya'da hayatını sürdüren Türkiye göçmenlerinin sosyokültürel görüntüsünü ortaya koyarak, aile, iş ve çevresi ile olan kabul görme ya da dışlanma gibi ilişkilerin çeşitli boyutları ile şekillenen kimlik algılamalarını ve bunlarda etkisi olabilecek değerleri ve davranışları analiz etmektir. Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin çeşitli demografik özellikleri ile kimlik, ayrımcılık ve sosyokültürel uyum değişkenleri bağlamında irdelenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada kimlik kavramı, etnik kimlik ve dini kimliğin mevcut sosyokültürel yapı ile etkileşimi bağlamında incelenmektedir. Kimliğin, sosyokültürel uyumu sağlamasındaki etkisiyle birlikte uluslararası göç olgusu ile hayatını devam ettirmeye çalışan göçmen ve ailelerinin yaşantılarına bina edilen bir nicel araştırma yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler analiz edilmiştir. Gözlemlenen olaylar, kişilerin günlük yaşamlarındaki sosyokültürel çerçeve ile sınırlıdır. Araştırma yapılırken tespit edilen şu sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

Avusturya'da hayatını sürdüren Türkiye göçmenlerinin kimlik algıları ve bunların ilişkileri, etkenleri (doğduğu yer, etnisite, inanç gibi) hangileridir?

Kimlik algısı, göçmenlerin yaşamını (dini, akrabalık, medya kullanımı, evlilik vs.) nasıl etkilemektedir?

Ayrımcılık algısı, göçmenlerin yaşamını (dini, akrabalık, medya kullanımı, evlilik vs.) nasıl etkilemektedir?

Ayrımcılık algısı ile kimlik arasındaki ilişki Avusturya'daki göçmenler ve ailelerinin sosyokültürel uyumlarını ne şekilde etkilemektedir?

Araştırmanın Önemi:

Araştırmada göze çarpan önemli bir unsur; Avusturya'ya ve Almanya'ya göç hareketlerinin kronolojisinin paralellik içinde olduğunun gözlemlenmesi söz konusudur. Diğer bir unsur da, Avusturya'da hayatını sürdüren Türkiye göçmenlerinin etnik, dini, geleneksel, sosyal ve kültürel niteliklerinin hatırd tutularak Avusturya özelinde tarihi bir kültüre sahip olma (azınlık barındıran, imparatorluk özellikleri vs.) ve gelişen ekonomi olma durumlarıdır. Bu hususların göz önünde tutulduğu araştırmada, alandaki verilerin elde edilmesi için Avusturya'da gözlemler yapılmıştır.

Araştırmada ortaya konulan bulgular Avusturya'daki göçmen topluluğunda ve akademik çalışma hayatında olanlara bakış açısı kazandırarak yardım edecektir. Göçmenlerin sosyokültürel uyum sürecinde başarılı olabilmeleri için önlemler alınmasında, sağlıklı bir göçmen profilinin Avusturya sosyokültürel hayatına uyum sağlamada isabetli olabileceğinin belirlenmesi bakımından önem arz edecektir. Literatür için gelecekte yapılacak araştırmalara daha kapsamlı bakış açısı kazandırabilmesi hususunda kılavuz özellik gösterecektir. Araştırmanın sonuçları, uyum düzeyi yüksek, başarılı bir göçmen gerçekleştirilmesi için çözüm haritası oluşturmaya yardımcı olması, mevcut veri tabanına yeni kayıtlar dâhil edeceğinden dolayı sunacağı katkı ile önem taşımaktadır.

Hipotezler:

Avusturya göçmenlerinin kimlik özellikleri ve algılanan ayrımcılık düzeyleri ile sosyokültürel uyumu arasındaki ilişki nedir? Buna karşı bir sıfır varsayımı ile aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

H-1: Avusturya göçmenlerinin kimlik özellikleri ve algılanan ayrımcılık düzeyleri ile sosyokültürel uyumu arasındaki ilişkisi anlamlıdır.

H-0: Avusturya göçmenlerinin kimlik özellikleri ve algılanan ayrımcılık düzeyleri ile sosyokültürel uyumu arasındaki ilişkisi anlamlı değildir.

Sınırlılıklar:

Bu çalışma, zaman ve maliyet kısıtları ele alınarak, konuya yönelik, sınırlı sayıda göçmenden veri toplanması ile tamamlanmıştır. Veri elde edilmesi tahmin edilen göçmenlerle ilgili varsayımlar ve sınırlılıklar şunlardır.

Göçmenlerin, sosyokültürel uyumunu araştıran çalışmalar, iki ana konuda yoğunlaşmaktadır. Bunlar, göçmenin sosyokültürel uyum düzeyini belirten davranışları ile göçmenlerin yaşadıkları ortam ve çevresel faktörlere bağlı olarak zorluk yaşama seviyelerini anlamaya dönük yaklaşımlardır. Bu çerçevede araştırmada ister özel hayatında olsun ister sosyal hayatında olsun her iki durumda da veri elde etme aracı olarak psikometrik ölçekler kullanılmıştır. Bu ölçeklerin, hali hazırdaki uyum düzeyini kâfi seviyede ölçtüğü varsayılmaktadır. Sosyokültürel uyum, kimlik ve ayrımcılık kavramları sürekli bir değişken varsayılmıştır. Veri elde etmek için kullanılan psikometrik araçların (ölçekler), değişkenleri sıralama ölçme seviyesi hassasiyetinde ölçebildiği kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile ölçek maddelerinin değerleri arasındaki farkları, katılımcıların anladıkları kabul edilmiştir. Bu ölçeklerin konuya bağlı bütün ayrıntıları içine aldığı kabul edilmiştir. Katılımcı göçmenlerin uyguladığı bu ölçeklerde yer alan her bir maddeye gerçeği ortaya koyacak doğrulukta yanıtladıkları kabul edilmiştir.

Araştırmanın alan araştırması olması itibariyle, genelde verilerin toplanmasının zaman, maliyet vb. gibi bir takım zorluklar beraberinde getirdiği için, veri toplamada bazı sınırlılık ölçütlerine göre hareket edilmiştir. Coğrafi sınırlılık bağlamında araştırmanın örnekleme için Tirol bölgesi seçilmiştir. Ayrıca diğer bölgelerdeki katılımcılara internet ve eposta servisleri ile ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarının genelleştirilmesi hususunda bu şartlar önem arz etmektedir.

Bu çerçevede Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin kimlik, ayrımcılık ve sosyokültürel uyum düzeylerinin birbirleri ile olan ilişkileri, alan araştırmamızda elde

ettiğimiz veriler doğrultusunda belirli alanlarda incelenmiştir. Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kavramsal çerçevede, göç, kimlik ve sosyokültürel yapı kavramları mevcut kaynaklara dayanılarak araştırılmıştır. İkinci bölümde Avrupa'ya göç, Avusturya'ya göç ve sosyokültürel uyum sorunları anlatılarak ortaya konulmuştur. Üçüncü bölümde ise kullanılan yöntem, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili olarak araştırmanın katılımcıları hakkında tanıtıcı bilgi verilerek psikometrik araçlar yardımıyla toplanan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Son başlıkta ise araştırmanın bulgularının yorumlanması ile ulaşılan sonuçlar ve bunların değerlendirilmesi yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ, KİMLİK VE SOSYOKÜLTÜREL UYUM KAVRAMLARI

1.1. GÖÇ

1.1.1. Göçe Bakış

Tarihi itibariyle ilk insanlardan günümüze kadar etkisini bin yıllardır sürdüren göç hareketleri, tarım toplumundan sanayi toplumuna ve bilgi toplumuna evrilmesiyle günümüze kadar insan hayatının merkezinde olmayı sürdürmektedir. Küreselleşme sürecinin başlamasıyla eksponansiyel bir hız ile artış gösteren insan merkezli hareketliliklerle birlikte göç kavramı, kuzey – güney ve doğu – batı ekseninde önemli bir küresel sorunsal haline geldiği görülmektedir. Potansiyel gelişmeleri ya da gerilemeleri bünyesinde barındıran göç, çıkış ya da hedef konum itibariyle de bu potansiyelini taşıyabilmektedir (Özkan, 2008, s. 167-186).

Tarihi itibariyle ilk insanlardan günümüze kadar etkisini bin yıllardır sürdüren göç hareketleri, tarım toplumundan sanayi toplumuna ve bilgi toplumuna evrilmesiyle günümüze kadar insan hayatının merkezinde olmayı sürdürmektedir. Küreselleşme sürecinin başlamasıyla eksponansiyel bir hız ile artış gösteren insan merkezli hareketliliklerle birlikte göç kavramı, kuzey - güney ve doğu - batı ekseninde önemli bir küresel sorunsal haline geldiği görülmektedir. Potansiyel gelişmeleri ya da gerilemeleri bünyesinde barındıran göç, çıkış ya da hedef konum itibariyle de bu potansiyelini taşıyabilmektedir. Sanayi toplumuna geçememe problemleriyle mücadele eden Türkiye ölçeğinde bu küresel trendin gerisinde kaldığımız gibi 1950-1960 yılları arasında yaşanan ekonomik ve toplumsal değişimlerle birlikte tarımdaki göreceli gelişmeler sayesinde kırsal bölgelerden büyük şehirlere ve hatta vatan topraklarını da aşarak ülke dışına göç hareketlerinin başladığı görülmektedir. Bu hareketler iş göçüdür ve sonraları aile göçleri olarak gerçekleşmiştir (Özkan, 2008, s. 167-186).

Günümüzde Avrupa ülkelerinde 1950'li yıllardan itibaren önemli sayıda Türkiye kökenli göçmen yaşamaktadır. Almanya - Avusturya önde gelirken Fransa, Belçika, Hollanda, İsveç ve Danimarka gibi Avrupa ülkelerinde 4 milyon kadar

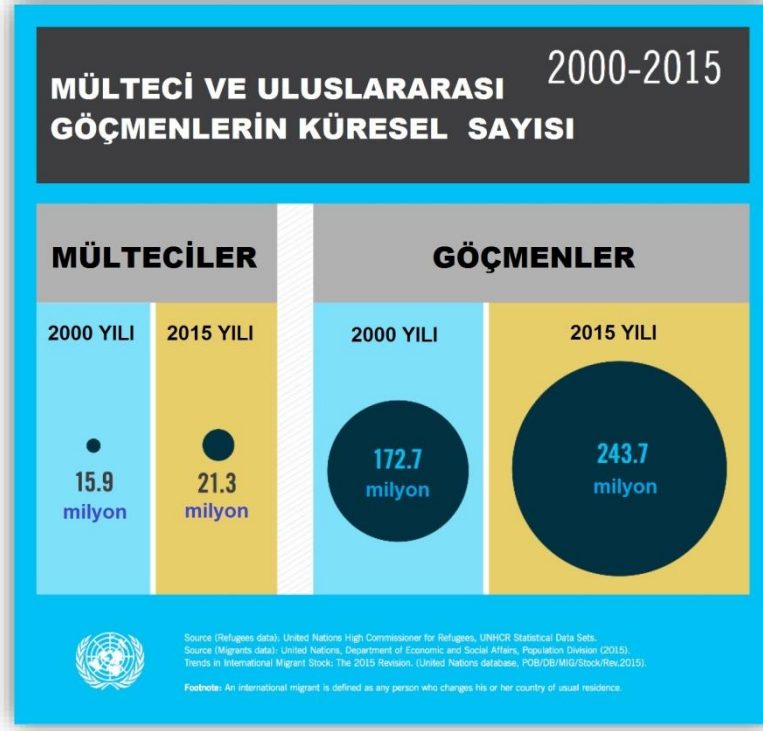
Türkiye kökenli göçmen için yeni bir yurt olmuştur. Yine Özkan'a göre yarım yüzyıllık süre içinde neredeyse 5. nesilde olan bu göçmen topluluk, nihayetinde yabancı bir dil ve yabancı bir metodolojiye sahip eğitim almaya çalıştıkları görülmektedir (Özkan, 2008, s. 167-186). İçinde bulunduğu toplumda etnik azınlık olarak algılanan Türkiye göçmenleri sosyokültürel uyum sorunlarının içinde bulunmaktadır.

Bu durumda günümüzün odak noktasında göçmenler bulunmaktadır. "Göçmen, kökeniyle ilgili anıların, ama aynı zamanda onları unutma gerekliliğinin, uzak bir ülke ve tarihe bağlılıkla ona ev sahipliği yapan kültüre bağlanma ihtiyacının gerilim hattındaki kişidir" (Hablemitoğlu, 2004, s. 17-23).

Bireylerin sosyokültürel özellikleri ve etnik kimlik duygularına karşı küresel kültürün cazibesi mukayesesini yapması kendi içinde devamlı surette gerilim hatta iç çatışma meydana getirerek yeni bir göç-göçmen algısı ile karşı karşıya bırakmaktadır. Göç eden kişilerin dil becerisi, yaşamlarında kullandığı semboller bulunduğu ülkenin sosyokültürel ortamına uyum sağlayıp sağlayamaması gibi göçün getirdiği kültürel etkenler psikolojik ve fizyolojik rahatsızlık gibi kavramların şekillendirilmesi önem arz etmektedir. Bireyin ait olduğu gruptan ayrı kalması farklı kültürel hayatın içinde bulunması sebebi ile göçün ruhsal etkileri olduğu çok açık görülmektedir (Hablemitoğlu, 2004, s. 34-37).

BM'in yaptığı inceleme sonucuna göre, 2010 yılında dünya genelinde 172 milyon civarında göçmen olduğunu bildirmektedir. 2015 yılında 243 milyon civarında doğup büyüdüğü ülkenin dışında hayatını sürdüren göçmen olduğu bilinmektedir. Göçmenlerin büyük bir kısmı Avrupa ülkelerinde (nüfusun %9,5'i olan 70 milyon), Asya (nüfusun %1,3'ü olan 50 milyon) yaşamını devam ettirmektedir. Doğup büyüdükleri ülkenin dışında hayatını devam ettiren insanlar dünya genelinde oranları %3,2 olarak bilinmektedir. Buna bağlı olarak ortalama 100 kişiden 4'ünün göçmen olduğu ifade edilebilir.

Şekil 1. Uluslararası Göçmen Sayısı 2000-2015

Kaynak: UNDESA, 2017.

20. yüzyılın ilk yarısından itibaren toplu şekilde göç hareketleri görülmüştür. Son elli yıla baktığımızda 175 milyon civarında insanın toplu şekilde göç ettiği görülmektedir. Birleşmiş Milletlerin göç çalışmaları sonucunda, 2015 yılında dünya genelinde 243 milyon göçmenin olduğu bildirilmiştir (UNDESA, 2017).

1.1.2. Göç Kavramı

TDK web sitesindeki Büyük Türkçe Sözlüğünde Ayverdi'nin tanımına göre göç, ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret yapmasıdır (Ayverdi, 2016).

Marshall'ın tanımına göre göç, insanların veya toplulukların simgelerle ya da siyasi eşiklerden ötelere başka yaşam yerlerine, kültürlere, topluluklara geçici olmayacak şekilde katılım hareketidir (Marshall, 2009, s. 10-15).

Yalçın'a göre göç, ekonomik, siyasi, çevreyle ilgili veya bireysel nedenlerle bir yerden başka bir yere yapılan kısa, orta veya uzun vadeli, geri dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafik, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir (Yalçın C., 2004, s. 13).

Yukarıdaki yapılan göç tanımlarında hemfikir olunan anahtar başlıkların aşağıdaki gibi olduğu görülmektedir;

- Kişinin yaptığı yer değişikliği,
- Kalıcı ya da yarı kalıcı yer değişikliği,
- Kişinin birincil ikamet ettiği yerden başka bir yere taşınarak ikamet etmesi,
- İnsanlar, kendi ülkeleri dışında göç etikleri ülkede uzun ya da sürekli yaşamaları,
- İkamet yerinden başka bir yere değişim, kendi isteğiyle ya da kendi isteğiyle olmayan, sürekli ya da geçici olarak taşınması.

Bu tanımlar incelendiğinde göç ile birlikte göçmenlerin yaşamında farklı bir kültürel ve ekonomik çevreye girmelerinden dolayı birçok hayati değişim yaşadıkları görülmektedir. Dolayısıyla da bu değişimlerin göçmenlerde, kimlik, aidiyet ve kültür bağlamında da önemli dönüşümlere yol açabilmektedir (Toksöz, 2006, s. 109).

Sosyal bilimciler göçün, etnik, kültürel, politik ve ekonomik anlamda hem sebepleri hem de sonuçları üzerinde yapılacak araştırmaların teorik ve metodolojik yaklaşımları üzerinde yoğunlaşmışlardır. Farklı disiplinlerin göç olgusuna analiz birimleri ve temel araştırma sorularına kuramsal ve metodolojik olarak yaklaşımlarında ayrımlar yapılsa da bu disiplinler çeşitli noktalarda kesişmektedir.

Göç araştırmalarında göç fenomenine gerek bir süreç olarak göçün kendisi üzerinde gerekse bir sonuç olarak göçün köken ve hedef ülke üzerindeki çeşitli açılardan etkisi üzerinde olsun, yaklaşım ve yöntembilim yönünden farklılık göstermekle birlikte göçün terminolojide kategorileri geneldir. Bu kategoriler üzerinden göç araştırmaları disiplinler arası kabul görmeye birlikte kategorisine göre coğrafi, politik, sosyal, psikolojik ve ekonomik olarak temellendirilebiliriz. Bu kategoriler coğrafi olarak bakılacak olursa köken ülke, hedef ülke, çıkış noktası ve

mevcut bulunulan yer bağlamında odaklanılmaktadır. Bu noktada başka bir bakış ise iç göç ve dış göç bağlamında atılmaktadır. Ülke sınırları içerisindeki bir bölgeden yine ülke içerisinde başka bir bölgeye gerçekleştirilen nüfus hareketine iç göç denmektedir. Uluslararası göç ise ülke sınırlarının aşılması ve yasal statünün değişmesiyle ilgilidir. Uluslararası göç, sığınmacıları, yerinden edilmişleri, ülkelerini terk etmek zorunda bırakılmışları da içermektedir ve göçün gönüllü veya zorunlu olma niteliğine bağlı olarak ayrılmaktadır (Toksöz, 2006, s. 109). Günümüzde birçok sebepten farklı türde göç hareketleri olmaktadır.

Göçün sebepleri ve çevresel etkileri nelerdir? Köken ülke, hedef ülke ve göçmenlerin ve bunların birbirleri ile olan ilişkileri ve etkileri nasıldır? Bu gibi sorular tarihsel olarak göç olgusunun kuramsallaştırılmasında ekonomik ve politik perspektifle yapılan analizlerden süreç bazlılara doğru olduğu görülmektedir (King, 2002, s. 90)

Ayrıca, yapılan tanımlarda, göçün devamlı surette bir hareket içinde bulunduğu veya bir kısmın da devamlı ya da devamlı olmadığı görülmektedir. Kısa süreli ticari ve seyahat amaçlı geziler göç olarak düşünülmemektedir. Buna benzer yapılan nüfus hareketleri bireysel nitelik taşıdığından göç tanımları arasında düşünülemez (Gönüllü, 1996). Bireyler göç kararı alırken bu göçün uzun soluklu bir göç hareketi olacağını farkındadırlar ama tam olarak ne kadar süreceğini bilemezler.

1.1.3. Göç Nedenleri

Göç, birçok sosyal vakada görüldüğü gibi bir dizi etken tarafından uyarılmaktadır (Gündüz & Yetim, 1996, s. 119). Göçün nedenleri arasında dini uyumsuzluklar savaş, açlık, çaresizlik, siyasi çatışmalar, fakirlik ve daha iyi hayat koşullarında yaşama isteği vardır (Şahin C., 2001, s. 59). Göçün neden olduğu psikososyal sorunlar da vardır. İstem dışı nedenlerle edilen göç, göç edilen ülkede sosyokültürel farklılık psikososyal sorunları da beraberinde getirmektedir.

Bireylerin veya grupların göç etmesine kaynaklık eden birçok sebep vardır. Bu sebepler genel olarak şöyle açıklanabilir:

1.1.3.1. Ekonomik Sebeplerle Yapılan Göç Hareketleri

Göçün en önemli sebeplerinden birisi de göç edenlerin içinde buldukları ekonomik zorluklardan kurtulmak ve yaşam şartlarını iyileştirerek daha iyi bir ekonomik duruma gelme beklentisidir. Göç hareketleri daha çok az gelişmiş ülkelerden gelişmişlik seviyesi daha yüksek olan ülkelere yapılmaktaydı. Günümüzde değişen bu göç hareketi tersine bir hal aldığı da görülmektedir. Ekonomisi gelişmiş ülkelerde gerçek ya da tüzel kişileri, ekonomik faaliyetlerini genişletmek üzere ekonomisi az gelişmiş ülkelere hareket ettikleri görülmektedir (Yılmaz A., 2014, s. 1688).

1.1.3.2. İklim Sebebiyle Yapılan Göç Hareketleri

İklim koşulları ve doğa olayları sebebiyle yapılan göç hareketleridir. Kuraklık, açlık, deprem gibi olaylar insanların göç etmesine neden olan sebeplerdendir. Ekonomik nedenlerle yapılan göçler insanların daha iyi yaşam koşulları ve ekonomik açıdan daha güçlü olma isteğinden kaynaklanan göç hareketleridir (Ziya O., 2012, s. 230).

1.1.3.3. Siyasal Sebeplerle Yapılan Göç Hareketleri

Ülkeler, coğrafyalar ve kültürler arasındaki yönetim sorunları, siyasi sistem farklılıkları, siyasal baskılar, terör olayları ve savaşlar gibi yaşamı doğrudan tehdit eden altına alan olaylar sebebi ile yapılan göç hareketleridir. Bu göçler ülkelerarası da olabildiği gibi bir ülkenin kendi içinde de yaşanan sorunlardan kaynaklı göçler de olabilmektedir (Ziya O., 2012, s. 232).

1.1.3.4. Eğitim Sebebi İle Yapılan Göç Hareketleri

Bireylerin belli bir konuda eğitimlerini tamamlamak için bir zaman dilimi içerisinde yaptıkları göç hareketidir. Eğitimin tamamlanmasıyla tekrar ülkesine geri dönmesiyle ya da eğitimin tamamlandığı ülkede çalışmaya başlayıp orada hayatına devam edebilmektedir (Aksoy, 2012, s. 295).

1.1.3.5. Emekli Olduktan Sonra Yapılan Göç Hareketleri

Önceki göç biçimlerinde daha başka özelliklere ve etkenlere sahip olan emekli göçü, doğup büyüdüğü ya da geçimini sağlamak için çalıştığı emekli oluncaya kadar yaşamını geçirdiği ve emekli olduktan sonra yaşamlarını sürdürmek için daha rahat yaşam koşullarının olduğu yerlere olan göçtür. Dünya genelinde daha çok varlıklı Kuzey Amerika ve Kuzey Avrupa insanların, emeklilik hayatlarını geçirmek için daha çok Güney Amerika ve ya Akdeniz sahillerine emekli göçü yapılmaktadır (Balkır, Karaman, & Kırkulak, 2008, s. 8). Bu yerlerin genel özelliklerinin iklimi sıcak olan sahil kenarı ya da yakın ormanlık yerler oldukları görülmektedir.

1.1.3.6. Beyin Göçü

Gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerdeki nitelikli iş gücüne haiz, kendi alanlarında tecrübe sahibi kişilerin daha yüksek statü ve gelir elde etmek ve yaşamlarını daha rahat geçirmeleri için gelişmiş ülkelere yaptıkları göç hareketine verilen isimdir. Eğitim sebebiyle göç ile benzer kodlara sahip olan beyin göçü, çok zor şartlar altında uzun zaman diliminde elde edebildiği bu insan gücünün daha gelişmiş ülkelere taşınması biçiminde de olabilmektedir.

Göç araştırmaları arasında göçün sebeplerini irdeleyen kuramların geliştirildiği görülmektedir (Massey, Joaquin, Graeme, Kouaouci, & Adela, s. 432). Bu çalışmalardan göç sürecinin yalnız bir kuramla açıklanamayacağı gibi sadece bir disiplin ile ifade edilemeyeceği görülmektedir.

1.1.4. Göç Türleri

Göçmen kavramı genel itibariyle milliyet temelinde tanımlanmaktadır. Göçmenliği tanımlamak için milliyet ve doğum yeri bilgileri yaygın olarak kullanılmaktadır. Göçmen hareketliliklerinde köken ülkeden hedef ülke sınırları içerisinde kalınan zaman dilimi, tabi olunan kanunlar gibi faktörler ile kategorileştirilmektedir. Bu kategorileri oluşturmakta alan, zaman, akışın boyutu ve sebep gibi ölçütler kullanılmaktadır (Faist, 2007, s. 47).

Mülteci, sığınmacı, sınır işçisi, göçmen işçi, sürgün edilmiş kimse, yasadışı - kayıt dışı - düzensiz göçmen, iktisadi göçmen ve mevsimlik işçi bunlardan bazılarıdır. Akkayan'a göre göç en genel manası ile iç göç ve dış göç olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Akkayan, 1979, s. 23).

İç göç: Köken ülke içerisinde bir bölge, şehir, kasaba ya da köy gibi bir yerden başka bir bölge, şehir, kasaba ya da köy gibi bir yere bir yıldan az olmamak üzere taşınma, yerleşme faaliyetidir.

Dış göç: Köken ülkeden başka bir ülkeye bir yıldan az olmamak üzere taşınmak, çalışmak veya yerleşmek üzere yapılan faaliyettir.

Göç olayının meydana gelmesindeki etkenler baz alınarak yapılan gruplandırma ise gönüllü ve zorunlu göç olarak karşımıza çıkmaktadır.

"Gönüllü göç olarak da adlandırılan serbest göç, olumlu bir tanımlamayı içermektedir. Örneğin, bireylerin yeni yerler görmek, maddi durumlarını düzeltmek ya da refah düzeyini arttırmak, ailelerinin ve çocuklarının geleceğini garanti altına almak gibi bir takım kişisel isteklerini tatmin amacıyla gerçekleştirdikleri göçler serbest göçlerdir." (Akgür, 1997, s. 52)

Zorunlu göç, adaletin olmadığı başıbozukluğun hükmettiği kan davası, terör odakları biçiminde sosyal problemler, hukuksuz ceza görme endişesi, manevi ve maddi baskıcılık türünden bireysel hak ve özgürlüğün kısıtlandığı insanların güven ve huzur içinde yaşayabilecekleri yer bulmaya zorlayan göç hareketleridir. (Akgür, 1997, s. 52) Başka bir deyişle zorunlu göç bireylerin atmosferinde yer aldıkları şartların zorlaması sebebiyle yapılan göç hareketleridir.

Gruplandırma yapılırken ele alınan bir başka faktör de zamandır. Zaman faktörüne bağlı olarak mevsimlik göç ve daimi göç olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Mevsimlik göçte, göç edilen yöredeki iş gücü kıtlığından dolayı işgücü ihtiyacının en fazla olduğu zaman dilimi haricinde sürelerde işçilerin bu yöreden, bir sonraki işgücü ihtiyacının olacağı zaman dilimine değin ayrılarak başka yörelerdeki işgücü ihtiyacını karşılamak amacı vardır. Dikkat edilmesi gereken hususun işgücü göçmenlerinin göç ettikleri yörelerde hangi zaman diliminde bulunacaklarını bilmiş olma durumlarıdır. Başlangıç ve bitiş tarihleri önceden tespit edilmiş bir zaman diliminin konusu dahi

olmadığı, devamlı surette ikamet etmek için yapılan hareketlilik ise daimi göç olarak adlandırılmaktadır (Gönüllü, 1996, s. 95).

Hangi türden olursa olsun göç türlerinin hepsinin ölçekleri de farklıdır. Dünyanın batısındaki nüfus değişimlerini sergiledikleri yapısal nitelikler açısından yeni bir bakış açısıyla incelenebilir. Bugünkü göç hareketliliklerinin de içinde yer aldığı gruplamada birinci ve ikinci dünya savaşının merkezde yer alan temel istinat noktaları olarak alındıkları görülmektedir. Dünyanın batısında göçler, genel karakteristikleri itibari ile üç kısımda incelenebilir. Bu tasnif, birinci ve ikinci dünya savaşları temel alınarak yapıldığı görülmektedir (Gönüllü, 1996, s. 95).

- Savaşlar başlamadan olan göç hareketleri
- Savaşlar devam ederken göç hareketleri
- Savaşlardan bitikten sonraki göç hareketleri

Savaşlardan önceki göçler, buharın lokomotiflerde ve gemilerde kullanılması ile toplumsal ve ekonomik ilerleme ve yeni kara parçalarının keşfedilmesi ile görülen göç hareketlerini incelemektedir. Savaşlar arasındaki göçlerde, birinci dünya savaşı sonrası ve 1929 krizinin etkisiyle insanların zorunlu ya da gönüllü göçe yönelmeleri görülmektedir. 1918 ile 1939 seneleri ve kapsadığı zaman dilimi Avrupa'da merkezileşen sosyoekonomik gelişim süreçleri ile aynı ivmelenmeyle hareket eden göç hareketlerinin ve dahi kalifiye yetişmiş beyinlerin göç hareketlerinin etkisi altındadır. Birinci ve ikinci dünya savaşlarından sonraki göç hareketlerini işçi göçü ve beyin göçü biçiminde ayırarak ifade etmektedir (Gönüllü, 1996, s. 96). Eğitimli bireylerin daha iyi çalışma imkânları sunan ülkelere göç etmesi, nitelikli kişilerin sanayileymiş ülkelerde kendilerine yer bulmaları, göç veren ülkeler açısından bir kayıp olarak düşünülebilir.

1.2. KİMLİK

Küreselleşen dünyada yerel kimlikler durağan olmamasına rağmen yeniden şekillenen birçok söylemle yeniden yorumlanmaktadır. Küresel söylem ve değerlerin paylaşımı geliştikçe bireylerin sosyal kimliğinin oluşumu, benliğin birçok grupta olan

bağlantıları ve bu bağlantılar yoluyla benliğin yeniden bir değer edinmesi önem kazanmaktadır (Gannam, 2007, s. 173).

İnsan, kendisi ile dışındakilerin benzerlik ve farklılıklarını tanımlamadan, sosyal kimlik olmadan da toplum olamayacağını ifade eder (Jenkins, 1996, s. 4-6).

Kimliği, sosyal süreçlerin oluşturduğunu ifade eden Berger ve Luckmann'a göre kimlik ancak somutlaştığında sosyal ilişkiler yoluyla devam ettirilir, değiştirilir ve yeniden biçimlendirilebilir (Berger & Luckmann, 2008, s. 250). Bireyin belli bir gruba olan aidiyet hissi toplumsal kimlik göstergelerinden en önemlisidir. Kimliğin belirleyicileri, değişkenleri, cinsiyet, ırk, milliyet, dil, din, inanç, yer ve etnisitedir. Çok kültürlü, çok etnikli ve çok dinli toplumlarda yaşamak, hem göçmenler için olduğu kadar yerli halk için de fırsat ve riskleri beraberinde getirmektedir.

Göçmen olsun ya da olmasın kimlik kavramı her bireyin sosyal hayatının merkezinde yer almaktadır. Söz konusu göçmenler için kimlik daha bir önem göstermektedir. Kimliğin sosyal boyutu bireyin yaşamını sürdürdüğü çevresel birçok yapı, grup ile ilişkileri ile ilgilidir. Kimliğin etnik ve dini boyutu ise bireyin kendisiyle ilgili gelenekleri, inançları ve hislerinden oluşan bir bütün halidir. Bu kavramlar henüz çocukluğunu geçirdiği ve kendi tanımladığı ailede başlayıp hayat boyu ilişkilerini sürdürdüğü insanlarla devam etmektedir. Kimliğimiz, kişiler arası etkileşimler, edinilmiş özellikler, ilgi alanları ve aktiviteler, varlıkla ilgili bakış açıları, içsel inançlar, kendimize yönelik farkındalıklarımız, toplumsal farklılıkları ve öz belirlenimlerimizi oluşturmaktadır. Birey, toplumsal bağlam değiştirdiğinde yani göç faaliyeti gerçekleştirdiğinde etnik, dini ve sosyal kimliğiyle ilgili çıkacak sorunlar göz önüne alındığında derecesine göre başa çıkma biçimleri de geliştirir (Baron & Byrne, 1997, s. 152-154).

Sirkeci'ye göre bir noktada başlayıp bir noktada biten değil sınır ötesi ve devamlılığı olan bir hareketlilik olarak göç incelemelerinde hareketlilik kavramına odaklanılmalıdır (Sirkeci, 2010, s. 3). Bu aynı zamanda günümüz göçmenlerinin aidiyet, kimlik ve vatandaşlık odaklı problemlerini çözümlenmeye yönelik yardım edecektir.

1.2.1. Etnik Kimlik

İngilizce "ethnicity" kelimesinden doğuştan getirilen yaş, cinsiyet, fiziksel yapı, etnik aidiyet gibi öğeler etnik kimliği meydana getirmektedir. Kimlik oluşurken yaşanan kimlik çatışmaları engellenemezdir. Kolektif kimliklerin önemini kaybettiği ve bireysel kimliklerin öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanında yeni insan ve bilim yaklaşımları bireyin toplum karşısındaki orijinalitesini perde arkasına gizleme eğiliminde olduğu görülür. (Castells, 2010, s. 7-11)

Gündelik rutinler, bir bireyin ötekiyle etkileşimleri yoluyla edinimlerine, yapı ve biçim kazanmaktadır. Göçmen de olsan insanın yaratılışında hazır var olan ve içinde her nerede olursa olsun bulunduğu her yerde olumlu ya da olumsuz etki yapma özellikleri ile kendi sosyal gerçekliklerini de her an biçimlendirmektedir. Etnik kimlik, dışlanma ve ayrımcılığa karşı çözüm için önemli bir kaynak oluşturur. Göçmenler durağan, kapalı ve homojen etnik kimliklere sahip değildirler ve birçok kültürden, toplumdan ve diğer faktörlerden etkilenmektedir (Castels & Miller, 2003, s. 33).

Genellikle birey veya toplulukların etnik kimliklerini belirtirken ait oldukları ulusu kesif bir bütün olarak tanımladıkları görülmektedir. Buradan hareketle etnik kimlik, bireyin veya bir grubun ortak bir geçmişe, bir ataya, bir dile, bir kültüre ve bir coğrafyaya ile ilişkilendirdiği ve genellikle tarihsel bilgilerle paralellik gösterse de bazen hayal ürünü bir toplumla bütünleşme hissi olarak ifade edilebilir. Bu noktada en önemli unsurun kişinin öz benliğini hayal ürünü ya da gerçek toplumla bir bütün olarak hissetmesi ya da hissetmemesidir. Etnik kimlik, kişi ya da grupların her olguda tekrar yenilediği bir anlaşma biçiminde algısını sürdürmektedir (Renan, 2012, s. 54).

1.2.2. Dini Kimlik

Kendi çabası ve kültürel çevresi ile elde edilen değerler, meslek, inanç, sosyal çevre gibi öğeler dini kimliği meydana getirmektedir. Kimliğin oluşum süreçlerine bağlı olarak ya da onlardan farklı sebeplerle dinsel kimlik oluşumu gerçekleşmektedir. Dini kimliğin teşekkülünde göçler, geleneksel bağların çözülmesi "öteki ile karşılaşma", gazete, roman ve dergilerin yaygınlaşması yeni bir orta sınıfın doğması yaşanan tarihten ortak düşman üretme, dini kimliğin teşekkülünde önemli faktörlerden

olduğu kabul edilir. Modernleşme ve büyük göçler yerel kültürlerde önemli değişikliklere sebep olurken dini kimlikleri de daha görünür hale getirmektedir (Smith, 2012) (Gellner, 2012).

Gelenek, ideoloji ya da dinin baskın olduğu toplumlarda yetişen birey ya da grupların alternatif kimlikler görmedikçe kendi kimlikleri üzerinde düşünmeleri beklenen bir durum değildir (Yanmış & Kahraman, 2013). Dini kimlik, kişinin veya topluluğun öz benliklerini belirtirken dini inançtan kaynağını aldığı ve meydana getirdiği kimliğidir. Bireyin içinden çıktığı, doğup büyüdüğü ve kendini bulduğu kültür atmosferinde dini kimlik sahibi olmasında genelleştirme yapılmaktadır. Buna rağmen birey odaklı yaşamın popüler olduğu bu zaman diliminde dini kimlik, rahatlıkla inkâr edilen veya değiştirilen görüntüsüyle normal karşılanmaya başlamıştır.

Göçmen bireylerde, ekonomik iyileşmenin hızlı olduğu yerlerde, etnik problemlili alanlarda dini kimlik algılarında hassaslaşma görölmektedir. Karşılaşılan olayların yoğunluğuna bağlı olarak bazen etnik kimlik, dini kimliğin önüne geçtiği bazen de dini kimliğin daha ön planda tutulduğu görölmektedir. Balkanlardaki milliyetçilik akımlarında, İrlanda devletinin teşekkülünde etnik kimlikten daha çok mezhep tabanlı dini kimliğin merkezde bulunması dikkate değer bir gerçektir (Kohn, 2012, s. 140).

Genç göçmenlerin çoğunun, geleneksel dini kültürden daha çok yaşamın içerisindeki sekülerliğe rağmen bir kimlik bunalımını yaşadığı görölmektedir. (Kula, 2001, s. 161).

Günümüz toplumlarında dini inancın sosyokültürel alanda ağırlığını kaybetmesiyle doğru orantılı olarak genç bireylerde kimlik inşasında dini inancın etkisini yitirdiği görölmektedir.

1.3. SOSYOKÜLTÜREL UYUM

1.3.1. Kültür Kavramı

Türk Dil Kurumu büyük Türkçe sözlüğüne göre, kültür (ekin, eski dilde hars) kavramının tanımı şu şekilde yapılmıştır:

Kültür, tarihi ve sosyal ilerleme süreci içerisinde oluşturulan maddi-manevi değer yargılarıyla onların oluşumunda, gelecek kuşaklara aktarmada bir aygıt olarak, bireyin tabii ve sosyal ortamında, hakimiyetini ifade eden her türlü araçtır (Benice, 2016).

"Kültür sözcüğü Latince 'colere' fiilinden türetilmiştir. Bu fiil, 'ekip, biçmek' anlamına gelmektedir. 17.yy'a kadar Fransa'da bu anlamda kullanılmıştır. İlk kez Voltaire, 'insan zekâsının oluşumu, geliştirilmesi, yüceltilmesi' anlamında kullanmıştır. Etnolog G. Klemm 'İnsanın Genel Kültür Tarihi' adlı yapıtında 'cultur' sözcüğünü 'uygarlık' ve 'kültürel evrim' karşılığında kullanmıştır. 19.yy sonlarında antropologlar, buldukları hiçte vahşi olmayan küçük, basit, barışçı toplulukları 'kültür' olarak adlandırmışlardır. Marx, kültürel içeriğin çok geniş bir tanımını vermektedir: 'kültür doğanın yarattıklarına karşılık insanoğlunun yarattığı her şeydir.'" (Güvenç, 1999, s. 96)

Kültür kavramına yönelik tanımlar genellikle tarım ile ilgili anlam üzerinde karar kılınmıştır. Dilbilimcilere göre kültür kelimesi, latince "edere-cultura" sözcüğünden türediğini dile getirirler (Mejuyev, 1987, s. 22). Diğer bir görüşe göre kültür kavramının kökeni latince yetiştirmek, korumak anlamlarında olan "colere" sözcüğünden türeyen "cultura" olduğu belirtilir (Williams & Kılıç, 2005, s. 106-107). Romalılar "cultura" kelimesini insanların kendi tarlalarında ektikleri bitkileri diğer bitkilerden ayırmak için kullanmışlardır. Bugüne baktığımızda, tarlalarda, özel ortamlarda yetişen bitkilere kültür bitkisi denilmektedir. Türkçede de kültür kavramına karşı ekin kavramı gelmektedir (Özlem & Özkan, 2000, s. 142).

"Kültür, insan yapısıdır ve insanın yaptığı her şey kültürün bir parçasıdır. İnsan üreticidir ve tüm sosyokültürel sistem, insanın ürünüdür. Bu bağlamda tüm grup

yaşamının ve tüm toplumun birer kültürel ürün olduğu söylenebilir." (Fichter, 1994, s. 131)

Giddens 'a göre kültür, bir arada yaşayan insanların ya da oluşturdukları grupların yaşam şekillerine dolaylı ya da doğrudan etkide etmektedir. Kültür, bu bireylerin nasıl yemek yediklerini, evlendiklerini ve cenaze törenlerini, iş yapma biçimlerini, dinsel törenlerini ve daha başka etkinliklerini kapsamaktadır (Giddens & Battal, 2005, s. 22).

Toplumsallaşmada önemli temel faktörlerden biri kültürdür. Kültür, tanımlayabildiğimiz veya tanımlayamadığımız çoğu şeydir. İnsanların hep birlikte hayatlarını devam ettirebilmesi, ast-üst ilişkisinin görüldüğü bir biçim dâhilinde meydana gelen bu olgu için sosyal yapı ifadesi kullanılmaktadır. Böyle bir yapının kendine has özütünü, kimliğini belirtirken kullandığımız kavram da kültürdür. İşte bu sosyal yapı ile birlikte kültürel yapı o insanlardan oluşan toplumu oluştururlar. Talcott Parsons şöyle ifade eder ki; Örgütlenmiş normatif kültürün istikrarının gözlemlendiği örüntüsüne sosyal yapı denmektedir (Parsons, 2010, s. 30-33).

1.3.2. Sosyokültürel Uyum

Demirbaş'a göre uyum, yerli halkın ve göç eden kişilerin kültürel farklılıklara rağmen saygı çerçevesinde birlikte yaşamalarıdır (Demirbaş, 1990). Göçmen misafir işçileri buldukları ülkenin kültürel yaşam tarzına, kurallar bütününe entegre olmaları kendi kültürel durumlarını muhafaza ederek farklı bir kültüre uyum sağlamalarıdır (Perşembe, 2008, s. 22-23). Göçmenlerin buldukları ülkede, o ülkenin değerlerine saygı duyarak, ülkenin dilini öğrenerek, dil becerilerini geliştirmeleri, kuracakları ilişkinin sağlıklı olması ve kültürüne uyum sağlamaları açısından önemlidir.

Aksoy'a göre insanın farklı bir kültür ile empati geliştirebilmesi ve o kültürün bakış açısını alabilmesi durumudur. Bu kişiler, daha başka sosyokültürel özellikleri kullanma becerilerine bağlı olarak davranışlarını başka kültür atmosferlerine göre tekrar uyum gösterebilirler. Bu aynı zamanda davranış hazinesinin zenginleşmesi demektir. Uyum da daha ileri mertebelerde, 'çift-kültürlülük' ve 'çok-kültürlülük' halinde gelişmektedir. İki farklı kültür atmosferinde yetişen bireylerin gerçekleştirdiği

ailelerde yetişen yeni bireylerde ve göçmenlerde çift-kültürlülük görülmektedir. Ancak çift-kültürlülüğün yanında gelen önemli sorunlardan bir tanesi de bu bireylerin bu iki kültürden daha üçüncü bir kültür karşısında da aynı duyarlılığı ve uyumu sağlayamamalarıdır. Tüm bunlara bakıldığında çok-kültürlülük ileri bir noktada durmaktadır (Aksoy, 2012, s. 294).

Aksoy kültürel duyarlılığın geliştirilebilmesinin, kültürel uyum problemleri ile başa çıkabilmede çok önemli olduğunu çalışmasında şu ifadeler ile anlatmaktadır.

"Nitekim uluslararası göç hareketlerinin toplumlar açısından yarattığı önemli sorunlardan biri kültürel uyum olmaktadır. Bir yandan göç alan ülke, göçmenlerden kültürel uyum sağlamasını beklemekte, bir yandan göçmenler uyum meselesi ile baş etmeye çalışmaktadır. Göçmenler açısından bakıldığında iki önemli unsurun kültürel uyumun seviyesini belirlemede etkili olduğu düşünülmektedir. Bireyi göçe yönelten temel neden ve bireyin kültürlerarası iletişim yeterliğidir. Bireyin göç etmesi, iklim ya da siyasal kaynaklı göçlerde olduğu gibi bir zorunluluktan kaynaklanıyorsa kültürel uyumun sıkıntılı bir süreç olarak yaşanması daha olası bulunmaktadır.

Bireyin kültürel uyum basamaklarında geçirdiği gelişimsel süreçte, zorunluluk ve gönüllük olgusu belirleyici bir etken olabilmektedir.

Eğitim kaynaklı göçlerde, beyin göçünde ya da emekli göçünde gönüllülük esası bulunduğu için bireyin, göç edeceği ülkenin kültürü ile ilgili önceden bilgi sahibi olması, kültürü tanımaya istekli olması gibi etkenler devreye girmekte ve kültürel uyum sürecini oldukça hızlandırabilmektedir.

Kültürel uyumun derecesinde etkili olan diğer unsur ise bireyin kültürlerarası iletişim yeterliğidir. Uluslararası göç hareketlerinde, kültürel uyumun etnomerkezci basamaklarından etnogöreceli basamaklarına doğru bir gelişimin söz konusu olabilmesi için bireylerin kültürlerarası iletişim yeterliklerine sahip olmaları ya da bu anlamda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Bireyin iletişim ve davranış tarzını, farklı bir kültürel ortamın normlarına uygun hale getirmesi ve kendini etkin bir biçimde ifade edebilmesi kültürlerarası iletişim yeterliğinin temel yapıtaşını oluşturmaktadır. Uygun davranış ve iletişim tarzının oluşturulması bilişsel yeterlik ve empati kurma becerisi ile ilgidir. Bireyin kendini etkin bir biçimde ifade edebilmesi için ise öncelikle dil yeterliğinin kazanılması gerekmektedir. Bir kültür hakkında ayrıntılı bilgi

sahibi olmanın birincil koşulu kuşkusuz o kültürün dilini öğrenmektir. Dili öğrenmek aynı zamanda kültürün maddi-manevi unsurlarını ve davranış biçimlerini de öğrenmek anlamına gelmektedir. Ancak bir kültürü öğrenmek, her zaman o kültüre uyum sağlamak anlamına gelmez. Bu doğrultuda kültürlerarası iletişim yeterliğinin farklı unsurlarına gereksinim duyulmaktadır." (Aksoy, 2012, s. 295)

Göç edilen ülkede, kişinin içinde bulunduğu yeni toplumsal ve kültürel farklar entegrasyon sorunu yaşamasına sebep olmaktadır. Bununla beraber sağlık sorunu yaşadıkları da görülmektedir. Baskın olan yeni kültürel ortam kendinin köken ülkesindeki kültürel ortamına ne kadar yakın olursa entegrasyon sorunu da o kadar azalmaktadır. Fakat bu kültürel ortam kişinin kendi kültürel ortamına benzemiyorsa çok daha fazla entegrasyon sorununu da beraberinde getirmektedir. Bireyin kendi kültürel ortamından uzakta olması, değersizlik hissi, yakınlarının yokluğu kişiyi olumsuz etkilemekte ve yoğun stres altında hayatına devam etmesine neden olmaktadır (Şahin C. , 2001, s. 60), Göç hareketlerinin getirdiği kültürel sorunların yanında sağlık sorunları da kişinin göç ettiği ülkede yaşadığı fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıkların sonucu olduğu da düşünülebilir. Birey kendi sosyokültürel atmosferinden uzakta yalnızlık duygusu içerisinde hayatını stres yoğunluğu ile sürdürmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Yalçın'ın aktardığına göre göçmenlerin uyum sağlamaları için 'Toplumsal Uyum Modeli' ile kavramsal bir yöntem geliştirilmiştir. Etnik kimliklerin yok sayılması mümkün olmadığı için uyum konusu önem arz etmektedir. Göçmenlerin uyum süreci ortaya koyulurken, bu uyum sürecinin altı aşamasından bahsedilmektedir. Bu aşamalar şu şekildedir (Yalçın C. , 2002, s. 50-52).

- Kültürel şok, göçmen grup göç ettiği ülkede kendi kültürünün tehlike altında olduğunu hisseder. Göç ettikleri ülkede bu farklılıktan dolayı korkmuştur ve toplu halde harekete etmekten uzak kalmışlardır. Bu göçmenlerin tamamına yakını fakir ve daha çok zahmet veren ve ağır işlerde az ücrete tabi tutularak çalıştırılmaktadır. Göç ettiği ülkede yaşamlarını sürdürebilmek onlar için önemlidir.

- Organize olmak ve kimlik bilincinin gelişmesi, organize olma aşamasını tanımlamaktadır. Bu göçmen grubu içindeki eğitilmiş göçmenler önemlidir. Çalışan misafir işçiler zamanla nitelikli işçi durumuna gelmektedir. Göç ettikleri yerin dilini öğrenir. Göçmen grubun içindeki eğitilmiş kimseler asimile olmamak için kendi kültürlerini, dilini ve dinini koruma altına almaya çalışır. Bundan dolayı da kimlik farkındalığı ve etnik gurur kendini göstermektedir.
- Elitlerin asimilasyonu, göçmen grubu içinde bulunan elitler göç ettikleri topluma uyum sağlamaya başlarlar. Bu elitler iyi bir statü kazanarak çalıştıkları yerde nitelikli olmaları nedeni ile çocuklarının daha iyi bir eğitim almaları için gösterdikleri çabalar bu aşamanın önemli olduğunu gösterir.
- Militanlık aşamasında göçmen grup üyeleri belirli bir statüye gelmiştir. Bazıları da daha iyi bir sınıfa geçer. Göçmen grubunda bulunan bazı üyeler, göç ettikleri yerde uyum sağlamış ve söz sahibi olduklarını buldukları yerde kendilerini yabancı hissetmedikleri ve buldukları şehri yönetebileceklerini iddia ederler. Bu nedenle etnik bir atışma söz konusu olabilir.
- Kendinden nefret ve anti-militanlık, göçmen grup üyelerinde bazıları üst sınıfa gelir ve zaman içerisinde eğitilmiş kimseler uzmanlaşır. Eğitilmiş kişiler bu yeni topluma uyum sağlar. Daha önceki aşamaların üzerine artık elit sayısı artar ve gruba karşı yabancılaşma başlar. Militan ruhundan utanma duygusu ve kendilerini bu duygulardan ötürü yargılamaya başlar. Yeni topluma uyum sağlama gerekliliği hissederler.
- Entegrasyonun başlaması aşamasında etnik grup içerisinde bir kuşağın ortaya çıktığı görülmektedir. Kimliklerinden dolayı utanç duymamaktadır. Bu yeni kuşağın ebeveynlerinin göç ettikleri yerleri artık yalnızca bir zamanlar nasıl yaşandığını kavramak istedikleri için ziyaret etmektedir (Yalçın C. , 2002, s. 50-52).

Gül ve Kolb'a göre kültür, kimliğin şekillenmesinde önemli bir unsurdur. Kültürel faktörler, ergenlik dönemindeki göçmenlerde duygusal ve davranışsal sorunların teşhis edilmesinde önemli bir yardımcı olabilir (Gül & Kolb, 2009, s. 139).

Kültürel uyumu, azınlıkta olan köken ülke bireylerinin hedef ülkedeki baskın kültürel normlara sosyokültürel olarak edinim ve uyum süreci ifade edilebilir. Kültürel uyum stresini, yeni kültüre uyum ve edinim sürecinde temel bir psikososyal güç olarak bireyde ortaya çıkması gerekmektedir (Berry, 2003, s. 23) (Hovey, Kim, & Seligman, 2006, s. 501-503). Kültürel uyum zaman zaman aşırı gerilimlere sahne olan bir süreçtir. Psikolojik sorunları, kültürlenme stresi ile artıp içinde kendi geleneksel kültürü ile karşılaşabileceği bir çatışma doğurabilmektedir (Kosic, Mannetti, & Sam., 2006, s. 147).

Kültürel uyum ifadeleri dâhilinde göçmenlerin psikolojisi ile ilgili yapılan çalışmalar, Berry'nin kültürel uyum ölçeği kullanılarak kültürel uyum stresi, bireysel özsaygı, kültürel uyum stratejileri ve kolektif özsaygı arasındaki korelasyonların incelendiği görülmektedir. Çift kültürlülük, göçmenin kendi kültürel kimliğini muhafaza ederek iki kültür üzerinde de ustalık elde etmesini ifade etmektedir (Koneru, de Mamani, Flynn, & Betancourt, 2007, s. 77-78). Bu kazanılan çift kültürlülük, ait olduğu köken kültür tarafından ayrımcılığa uğramamak için bastırılırken uyumu gerçekleştirdiği hedef kültür tarafından kabul görmek için de yeteneklerini göstermek için ortaya çıkarılmaktadır. Kültürel uyum süreci içinde çift kültürlülük bir bariyer şeklinde de görülebilmektedir. Bu da göçmen bireylerde ciddi anlamda sosyal kültürel uyum stresi oluşturmaktadır (Bhugra, 2006, s. 17-23).

Gül ve Kolb'a göre kültürel değerler ve psikolojik sorunlar arasında ters orantılı bir ilişki durumu ifade edilmiştir. Bazı göçmenlerde, kültürel değerleri çok fazla sahiplenme ile birlikte özsaygı yetersizliği, depresyon gibi psikolojik problemlerini ortaya çıkarabildiğini ve etnik-dini kimliğin birey psikolojinde az da olsa etkili olabildiğini göstermiştir (Gül & Kolb, 2009, s. 139-140). Göç eden kişilerin dil becerisi, yaşamlarında kullandığı semboller, bulunduğu ülkenin sosyokültürel yapısına uyum sağlayıp sağlayamaması gibi göçün getirdiği kültürel etkenler psikolojik ve fizyolojik rahatsızlık gibi kavramların şekillendirilmesi önem arz etmektedir. Bireyin ait olduğu gruptan ayrı kalması farklı kültürel hayatın içinde

bulunması sebebi ile göçün ruhsal etkileri olduğu çok açık görölmektedir. Göç eden kişiler dil sorunu, farklı kültürel ortam, işsizlik gibi sorunlar ile baş etmeye çalışmaktadır.

İsveç ve Norveç'te ergenlikte olan Türk kökenli göçmen gençlerinde psiko-sosyal uyum sağlama araştırmasında, pozitif uyumu unsurları olarak Türk kimliği ve bütünleşme karşımıza çıkarken, zayıf uyumda marjinalleşme ve algılanan ayrımcılık olarak karşımıza çıkmıştır (Virta, Sam, & Westin, 2004, s. 16-17).

Tanımlara bakıldığında uyum, hemen hemen her insanın gündelik hayatta yaşadığı normal bir süreçtir. Göçmenlerin, buldukları ülkede uyum sorunu yaşamaları, onların kültürünü benimseyememeleri birçok sorunu da beraberinde getirmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA'YA GÖÇ, AVUSTURYA'YA GÖÇ VE SOSYOKÜLTÜREL UYUM SORUNLARI

2.1. AVRUPA'YA GÖÇ

2.1.1. 1945 Sonrası Avrupa'ya Göç Hareketleri

Sanayileşme ve teknolojik gelişmelerle hızla küreselleşen dünyada köken ülke ile hedef ülkenin, ekonomik kaynaklar, enformasyon ve sosyal ağları arasındaki farklar yeni, öncekilere benzemeye bir göç sürecinin kapıları açmıştır. Bu durum 1945-1973 arasında Akdeniz ülkelerinden Batı Avrupa'ya göç deneyiminde karşımıza çıkmaktadır. Castles ve Davidson'a göre azınlık gruplarının oluşması 1945 sonrasına odaklanmaktadır (Castles & Davidson, 2000, s. 34). 1945'ten sonraki dönemden yani ikinci dünya savaşı sonrasındaki sanayileşme ile birlikte ekonomik büyüme yaşamış ülkelere ciddi ölçekte işgücü göçü gerçekleşmiştir. İkinci Dünya Savaşından sonra mevcut sanayileşme enformasyon bilgisi ve ABD'nin savaştan zarar gören Avrupa ülkelerine yaptığı Marshall yardımı büyük tutarlara erişmiş, böylece Almanya, Avusturya, Belçika ve Fransa gibi ülkelerde önemli bir kalkınma hamlesi başlamıştır. Bu ülkelerin kalkınma çabaları dış ülkelere bir iş gücü talebi ile sonuçlanmıştır (Mutluer, 2003, s. 34). İkinci Dünya savaşıdan sonra Batı Avrupa ülkeleri milyonlarca göçmen kabul etmiştir. 1970'den bu yana 12 milyonun üzerinde göçmen Batı Avrupa'ya göç etmiştir (Castles & Davidson, 2000, s. 35).

Bu göç hareketleri hiç beklenmedik bir şekilde ortaya çıkmış ve istenmedik sonuçları olmuştur (Hansen, 2003, s. 25). İkinci Dünya savaşıdan sonra Avrupa'ya arka arkaya gelen göç dalgaları Avrupa'nın bugünkü etnik yapısının oluşumuna sebep olmuştur. Avrupa'nın göçmenlerin varlığını içselleştirmesi 1980'li yılların başlarındadır. Ancak bu yıllardan sonra bir arada yaşama, uyum ve ayrımcılık tartışmaları başlayabilmiştir (Canatan, 1995, s. 177). Göçmenlerin uyumu, kimliği ve hakları noktasında sosyal, kültürel ve coğrafi ayrımlar odak durumundadır. Göç başlığı altında nüfus sayısı, sosyokültürel ve dinsel farklılıklar ele alındığında çoğu Avrupa ülkesinde hatırlanan ilk ülkelere birinin de Türkiye olduğu görülmektedir.

Mutluer'e göre 1945 sonrası ortaya çıkan bireysel göç hareketlerinde ziyade 1961'de 1476 işçinin göçüyle başlayan süreç günümüze kadar sığınma, evlilik, eğitim gibi birçok farklı faktör ile devam etmiştir (Mutluer, 2003, s. 38).

Birleşmiş Milletler'e göre vatanını terk ederek yeni bir ülkeye göç etmeyi düşünen tasarlayan bireyin bunu en az bir seneden fazla zaman süresince bu harekette bulunması durumu gerekmektedir. Uluslararası göç hareketini gerçekleştirenler genel olarak, altı grupta değerlendirilebilir. Sürekli ikamet edenler, süreli sözleşmeli işçiler, süreli işçi profesyoneller, gizli ya da kanuni olmayan işçiler, sığınmacılar ve mülteciler, 1951 yılında imzalanan Cenevre Anlaşması'na da güvencede bulunmaktadırlar. (de Tapia, 2003, s. 17).

Dünya nüfusu 1965 senesinde 3 milyardan biraz fazladır. 75 milyondan fazlası da göçmen nüfustur. 1985 senesinde ise yaklaşık 5 milyar dünya nüfusunun 105 milyon kadarı göçmen nüfus, 2000 senesinde yapılan nüfus sayımında ise 6 milyardan biraz daha fazla olan dünya nüfusunun 170 milyon kadarı göçmenler oluşturmaktadır (Philip & Jonas, 2002, s. 5). Bugün dahi 180 milyon göçmen, dünya nüfusunun hemen hemen %3'üne tekabül etmektedir. Başka bir ifadeyle 35 insandan bir tanesi uluslararası göçmen durumundadır. Bu sayıya kaçak olarak kanun dışı yöntemler kullanarak göç eden insanların ilave edilmediği unutulmamalıdır. 1970 senesinden bugüne göçmen nüfusunun iki katına çıktığı görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde %60'ı, daha az gelişmiş ülkelerde ise %40'ı yer almaktadır. Otuz beş milyon göçmen nüfus ile en çok göçmen misafir eden ülke ABD iken on üç milyon göçmen misafir eden Rusya ve hemen arkasından da yedi buçuk milyon göçmen misafir eden Almanya gelmektedir (Gençler, 2005, s. 174).

II. Dünya Savaşı sonrasında ise batı Avrupa ülke ekonomilerinin gelişmesi sonucu oluşan iş gücü ihtiyacının temini için Türkiye, Yugoslavya, İtalya, Portekiz, İspanya ile Kuzey Afrika ülkelerinden gelen başlangıçta misafir olarak kabul edilen yüksek sayıda işçi temin edilmiştir. 1973 ekonomik krizi akabinde Batı Avrupa'da, işgücü bağlantılı göç hareketliliklerinin sonlandırılmalarına, göçmen nüfusunda kotaların azaltılmasına ve göç eden bireylerin ülkeyi terk etmelerini özendirici uygulamaları hayata geçirdikleri görülmektedir. 1973 yılını izleyen yıllarda BM tarafından, göçmen işçilerin hemen hemen %10'unun ülkelere geri gönderildikleri

tahmin edilmektedir. Göçmenlerin çalıştıkları ülkedeki sosyal haklarını korumak için kalmak istedikleri, aile birleşimi yaparak göçmen nüfusunun devamlı surette artmıştır.

1980'li yıllardan itibaren, göç veren ülkeler İspanya, Yunanistan, İtalya, İrlanda ve Portekiz gibileri geçici göçmen alan ülkeler başlığında yer almışlardır (Gençler, 2005, s. 175). Son 30 senelik göç süreci incelendiğinde kalıcı göç akışları artış gösterdiği görülmektedir. 2007'deki seviyenin üzerinde ve 2014'tekini %10 aşarak 2015 yılında yaklaşık 4,8 milyon kişinin kalıcı göç ettiği görülmüştür. 2014'te Avrupa Birliği ile Avrupa Serbest Ticaret Bölgesinde işçilerin hareketliliği ve geçici yer değiştirmeleri ve mevsimsel işçilerin uluslararası düzeyde istihdam edilmesi birkaç ülkede artış göstermiştir (OECD, 2016).

2015 yılında 1.3 milyon kişi Avrupa'ya OECD ülkelerinden gelmiştir. Suriyeliler, başvuranların yaklaşık %25'i iken, Afganistan uyruklular %16'ya karşılık gelmektedir. Almanya 2015 yılında 440,000 resmi iltica başvurusunu kayda alarak bir milyondan fazla ön kayıt işlemi yapmıştır. İsveç ise kendi nüfusuna göre %1.6 ile en fazla başvuru alan ülke olmuştur. 2015-2016 yıllarında Avrupa'da son zamanlarda göç akışlarındaki artışı masaya yatırarak temel nedenlerini ve sonuçlarını irdelemeyerek Avrupa ortak iltica sisteminin yeniden ele alınmasını amaçlayan önlemler alma noktasında 'Avrupa Göç Gündeminde anlaşmaya varılarak 2015'te uygulamaya girmiştir. 2016'da Avrupa Komisyonu, yüksek vasıflı işçilere yönelik mavi kart uygulaması yapılarak AB bünyesinde işçi standartlarında yenileme tavsiye etmiştir (OECD, 2016).

2011-15 yılları arasında göçmenlerin istihdam oranları çoğu AB ülkesinde de sabit kaldığı ya da biraz düşük seyrettiği görülmüştür. Bunun yanında göçmen işsizliği hemen hemen tüm ülkelerde yükselmiştir. Mülteci krizinden bazı ülkelerin iltica ve mülteci başvurularında uyum tedbirlerini artırdığı görülmektedir. Avusturya, Finlandiya, Almanya, Norveç ve İsveç'te meslek ve dil eğitimi giderlerini artmıştır. Bazı ülkeler, işgücü piyasası için gereken bekleme süresini düşürerek dil kursu ve meslek değerlendirmeyi öne çekmişlerdir (OECD, 2016).

2.1.2. Türkiye'den Avrupa'ya Göç

Avrupa göçü bir tarihsel geleneğe sahiptir. Avrupa'da işçi gücü yetersizliği ve ekonomide büyüme savaş yıllarının ardından uluslararası alanda işçi alımı önemli bir konu olmuştur. 1950 yıllarında Avrupa ülkeleri arasında da çok sayıda işçi alım sözleşmesi yapılmıştır. Avrupa'da 1918 - 1950 yılları arasında neredeyse 20 milyon insan zorunlu olarak göç etmek durumunda kalmıştır (Fassmann & Münz, 1996, s. 13).

Almanya 1945 ile 1988 yılları arasında yaklaşık 14 milyon işçiyi göçmen statüsünde kabul etmiştir. Bu göçmenlerin önceleri çoğunun İtalya'dan gelen işçiler oluşturmaktaysa da sonraları 1960'lardan itibaren Türkiye'nin de aralarında bulunduğu bazı ülkelere işçi ve aileleri göç etmiştir (Gouma, 2004, s. 59).

İkinci Dünya Savaşından sonra Marshall yardımlarıyla canlanan Avrupa'daki bazı ülkelerin ekonomisinin gelişmesi ve sanayileşmesi sonrasında iş gücü ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Diğer ülkelere tedarik edilen göçmenler aracılığıyla kapatılmayan işgücü ihtiyacı, Türkiye göçmen işçileri için bir fırsat oluşturmuştur. Öncelikli olarak 1960'lı yıllarda Türkiye'den gidecek işçilere kapılarını Almanya ve Avusturya'nın açtığı görülmektedir. Bugün artık Türkiye'den Avrupa'ya göç hareketlerinin yoğunluğu çok çok azalsa da, 50 senelik bir geçmişe sahip olan yoğun göç hareketleri sonrasında Türkiye kökenli göçmen sayısı azımsanmayacak boyutlara ulaşmıştır. 1957 senesinde ortaöğrenimi henüz tamamlamış on iki Türk kursiyerinin, meslek eğitimi almak hedefiyle Almanya'ya gitmeleri ile başlayan ve 2009 yılına kadar geçen sürede 27 Avrupa Birliği ülkesinden toplam olarak Türkiye kökenli göçmen sayısının 2,4 milyonun üzerinde olduğu ifade edilmiştir (Vasileva, 2010, s. 45).

Başka bir kaynakta da (Erdoğan, 2015) 2011 yılı itibariyle 15 Avrupa ülkesinde Türkiye kökenli göçmen sayısının 3.965.150 olduğunu şekil 2'de görmekteyiz.

Şekil 2. Avrupa'daki Türkiye Kökenli Göçmenler

	1973	1984	1995	2003	2006	2011	2018*
Almanya	615.827	1.552.328	1.965.577	2.053.600	2.052.000	2.502.000	2.998.000
Fransa	33.892	144.790	254.000	311.356	423.421	541.000	800.000
Hollanda	30.091	154.201	252.450	352.000	364.333	384.000	480.000
Avusturya	30.527	75.000	150.000	134.229	113.365	112.150	360.000
Belçika	14.029	63.587	90.425	70.701	39.664	160.000	220.000
Britanya	2.011	28.480	65.000	79.000	80.000	79.000	500.000
Danimarka	6.250	17.240	34.700	35.232	54.859	55.000	91.000
Norveç	-	3.086	5.577	10.000	15.356	15.000	18.084
İsveç	5.061	20.900	36.001	38.844	63.580	39.000	200.000
İsviçre	19.710	48.485	76.622	79.476	73.681	120.000	68.167
İtalya	-	-	-	10.000	14.124	25.000	19.077
İspanya	-	-	-	-	-	6.000	-
Finlandiya	-	-	-	3.325	7.000	7.000	-
Lihtenştayn	-	-	-	809	-	809	-
Lüksemburg	-	-	-	210	-	210	-
Toplam	777.727	2.108.097	2.930.392	3.179.782	3.301.383	3.965.150	5.754.328

Kaynak : Erdoğan, 2015, s. 115.

T.C. Dışişleri Bakanlığı da kendi web sayfasında görüldüğü üzere yurtdışında yaşayan 5,5 milyonu aşkın Türk toplumunun yaklaşık 4,6 milyonu Batı Avrupa ülkelerinde, geri kalanı ise Kuzey Amerika, Asya, Orta Doğu ve Avustralya'da bulunmaktadır. Türkiye'ye dönüş yapan 3 milyon kişiyle birlikte 8,5 milyonluk nüfusu ilgilendiren kapsamlı bir göç hareketinin varlığı barizdir. Avusturya'daki Türkiye vatandaşlarının sayısı 2005 yılı itibari ile 116,882 olup 2003 yılı itibari ile Avusturya vatandaşlığına geçenlerin sayısı 88,734'dür (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2017).

Türkiye'den yurtdışına göç hareketleri askeri darbeler ve ülke içi sosyal ve politik kargaşa ile bağlantılı bir şekilde bazı aralıklarda hızlanıp yavaşlamıştır. Türkiye'den Avrupa'ya göç hareketleri anlaşmalarla 1945 yılından sonra başlayan iş göçü süreci şekil ve boyut değiştirerek sürmektedir (Abadan-Unat, ve diğerleri, 1975). Avusturya'ya göç, Türkiye'den diğer ülkelere göç hareketlerinden farklı şekilde gelişmemiştir. Türkiye'den Avusturya'ya göç hareketleri incelendiğinde göç etme

nedenleri ve zaman dilimleri arasında bağlantı kurulabilecek etnik ve dinsel kimlik paternleri görülebilmektedir (Seker & Sirkeci, 2014, s. 71).

2.2. AVUSTURYA'YA GÖÇ

2.2.1. Avusturya'ya Göçün Tarihçesi

Avusturya federal anayasasına göre, Avusturya Cumhuriyeti demokratiktir ve kanunlar yetkisini halktan almaktadır. Federal bir devlettir ve bu federal devlet özerk eyaletlerden oluşmaktadır. Bunlar Burgenland, Aşağı Avusturya, Yukarı Avusturya, Salzburg, Styria, Tirol, Vorarlberg ve Viyana'dır. Viyana federal başkent olarak federal hükümetin merkezidir.

Avrupa göçü bir tarihsel geleneğe sahiptir. Avrupa'da işçi gücü yetersizliğiyle birlikte yüksek hareketlilik ve ekonomideki büyüme savaş yıllarından sonra uluslararası işçi alımı bir kez daha önemli bir konu haline gelmiştir. 1950 yıllarında kuzey, orta ve batı Avrupa ülkeleri ile doğu Avrupa ülkeleri arasında birçok işçi alım sözleşmesi yapılmıştır. Bu bağlamda 19. yy. 'da geleneksel işçi göçü başlamıştır. Avusturya 1962'de İspanya ile uluslararası iş alım sözleşmesi yapmıştır. Bunu takip eden 15 Mayıs 1964'de Türkiye ve ardından 1965-1966 yıllarında Yugoslavya ile bir iş alım sözleşmesi yapılmıştır. 1969'da sayısı 11.000 olan Avusturya'daki Türkiye göçmenleri, aile yakınlarını ya da tanıdıklarını da davet edegelmişlerdir. 1968'de Türkiye kökenli çalışan her iki kişiden biri Viyana'da ya da Aşağı Avusturya'da, her dört kişiden biri Vorarlberg'de işçi gücü alımında bir fırsattı. 1961 Avusturya nüfus sayımında 217 Türk vatandaşı sayılırken 50 yıl sonraki yapılan sayımlarda Türk nüfusu 200.000'in üzerindedir. Avusturya 1950 yılına kadar göç veren bir ülkedir. Avusturya'nın göç verme bilançosu 1961'den sonra pozitif anlamda dönüşüm yaşamıştır. 1960-1970 yılları arasında 100.000 Avusturya vatandaşı da göç vererek komşu ülkelerde çalışmıştır (Bade, Emmer, Lucassen, Oltmer, & van Eijl, 2007, s. 183).

İfesam tarafından hazırlanan rapora göre (Bekaroğlu, Batur, Doğan, Kalkan, & Kucur, 2014, s. 3-6);

"Bugün Avusturya'nın 8,5 milyona varan toplam nüfusunun yaklaşık 1 milyonu Avrupa dışı göçmenlerden ve sığınmacılardan oluşmaktadır.

Avusturya'da Hırvatlar, Çekler, Macarlar, Slovenler, Slovaklar ve Romanlar ulusal azınlık olarak tanınmaktadır. Ancak Avusturya hükümetinin bu yerleşik azınlık grupları ile ilgili standart bir politikası olmamıştır. Genel itibari anadil gibi bazı hak ve uygulamalar ile Avusturya hükümetlerinin azınlık gruplara yaklaşımının standart dil veya vatandaşlık hakları şeklinde değil tarihsel ve siyasi sebeplerle belli gruplara özel uygulamalar şeklinde geliştiği görülmektedir. Bu problemlerin yaşanmasının en önemli sebebi belli azınlık gruplarına belli eyaletlerin tarihsel ve bölgesel gereklilikler sebebiyle çeşitli haklar vermesine rağmen azınlıklarla ilgili genel bir anayasal hüküm olmamasıdır. Bunun yanında azınlıklara çeşitli haklar veren 1920 Saint-Germain ve 1955 Viyana Antlaşmaları keyfi bir şekilde uygulanmış veya uygulanmamış, Anayasa Mahkemesi'nin azınlık dillerinin resmi dil sayılması ve benzeri konulardaki mağduriyet gideren çeşitli kararları ise dikkate alınmamıştır.

Dini haklar da tıpkı dil hakları gibi standart bir hukuk ile değil Habsburglardan kalan tarihsel miras ve sonrasındaki gelişmeler çerçevesinde oluşmuştur. Kalvinist ve Ortodoks gruplara kamusal alanda ibadet ve ifade özgürlüğü etrafındaki haklar 1781 tarihli Hoşgörü Fermanı (Toleranzedikt) ile verilmiş, bir yıl sonra Yahudiler de buna dâhil edilmiştir. Avusturya-Macaristan imparatorluğu'nda 1867 Aralık Anayasası ile tüm dini azınlıklara örgütlenme özgürlüğü hakkı tanınmıştır, 1874 Tanınma Kanunundan sonra ise birçok dini azınlığa özel kanunlar tahsis edilmiştir. 1912 tarihli İslam Yasası ile bu haklar Müslümanlara da verilmiştir. Ancak tüm bu azınlık haklarına rağmen II. Dünya Savaşı sonrasındaki göç hareketleri ile yeni ihtiyaçlar hâsıl olmuştur. Başlangıçta geçici olduğu farz edilen bu göçmenler için bir hukuk oluşturma gereği duyulmamış, daha sonra ise göçmen azınlıklar

kendilerinden önce yerleşik azınlıklara verilen dilsel ve dini haklara sahip olmayı talep etmişler ve beraberinde yaşanan sorunlar için birçok yeni düzenleme yapılmıştır. Bunları Avrupa'da gerçekleşen genel göç trendleri çerçevesinde değerlendirmek gerekmektedir. Bu süreçlerde Avusturya, Avrupa'nın kapısı pozisyonunda olduğu için hem kalıcı hem de transit göç hareketlerinin merkezinde yer almıştır."

1950'li yılların ortalarından itibaren ikinci cumhuriyetin kurulması ile ekonomik iyileşmelerin sağlanmasıyla Avusturya'nın göçmen politikasının başlangıcı olmuştur. Bununla birlikte işgücü talebi artmıştır. Avusturya'nın göç tarihine bakıldığında 1964'deki Türkiye'den işçi alımı ve 1966'daki Yugoslavya'dan işçi alımı ana politika konusu olmuştur (Schmiderer, 2008, s. 19) Dönemin politikacısı Raab-Olah iş gücü kıtlığına karşı koymak için 1961'de Federal Ticaret Odası ve Avusturya Sendikasını hayata geçirmiştir. 1961 ile 1973 yılları arasında işçi göçü döneminde 265.000 kişi Avusturya'ya göç etmiştir. Bu sayı, 1960'ların sonu ile 1970'lerin başında yabancı iş göçü alımında yıllık 20.000-40.000 kişi arasında artış göstermektedir. İşçi alım oranı olarak Yugoslavya ilk sırada yer alırken, Türkiye'den işçi alımı görece daha az sayıdadır (Reinprecht, 2006, s. 9).

İkinci evre olan 1973-1974 yıllarında Avusturya'ya göç etmiş misafir işçilerin aile birleşimlerinin çözüme kavuşturulduğu yıllar olmuştur. Yugoslavya'dan ve Türkiye'den göç edenlerden bazılarının eğitimsiz oldukları görülmüştür. Bunlardan çoğunun herhangi bir okuldan mezun olmadıkları ve ucuz iş güçlerinde çalıştırılmışlardır (Potkanski, 2010, s. 6).

1964'de ilk defa Avusturya'ya ilk defa hareket eden göçmenlere nereye gidiyorsun diye sorulduğunda, cevap olarak hep "Avrupa'ya" cevabı alındı. Almanya ya da Avusturya olması onlar için hiç fark etmiyordu. 1971'de Vorarlberg'e hareket eden bir göçmen: "O zamanlar 1960'lı yıllarda Türkiye'den Avrupa'ya göç bir çıkış yolu idi. Bir kurtuluş yolu olarak görülmekteydi. Ve bizde kurtulmak istiyorduk, iki sene çalışıp para biriktirip ve geri dönmek." ifadeleri iştiliyordu (Şahin H. , 2006, s. 189). İşe alım anlaşmasından bitmesinden önce Türkiye kökenli göçmenler Avusturya'da çalışmaya devam etmekteydi. 1965 yılında sayıları hızla artıyordu.

1963-64 yılları arasında bu sayı iki katına ulaştı (%7'den %14'ün üzerine). 1960'ların sonunda 10.000'in üzerinde Türk göçmen çalışmaktaydı. Önemli bir tartışma konusu olarak göç, Avusturya'da 1990'larda masaya yatırılabilmiştir. Göçmenler hakkında Avrupa ülkelerinde Avusturya'da yabancı düşmanlığı ve milliyetçiliğe karşı politikacıların bakış açısı değişmiştir.

Şekil 3. Türkiye Kökenli Göçmenlerin Eyaletlere Göre Dağılımı

	1991	2001	2011
Burgenland	630	1280	840
Karnten	595	1192	856
Niederösterr.	18129	19911	15489
Oberösterreich	13233	17276	14046
Salzburg	6558	8800	6447
Steiermark	1560	4793	6135
Tirol	13652	16017	11882
Vorarlberg	20346	18838	13671
Wien	43876	39119	43408
Österreich	118579	127226	112774

Kaynak: Austria, 2011.

Avusturya İstatistik Kurumu 1991 yılından itibaren on yıllık aralıklarla sunulan şekil 3'teki verilerine göre Avusturya genelinde Türkiye kökenli göçmen sayısı 112.774'ü bulmaktadır. En yüksek sayıda göçmen barındıran eyaletin 43.876 ile Viyana olduğu ve hemen arkasından Aşağı Avusturya eyaleti gelmektedir.

2.2.1. Avusturya'da Göç ve Siyaset

1945'li yıllara kadar tek tip bir toplum olan Avrupa toplumları zamanla çok kültürlü yapıya bürünmesi bir dizi problem ve çözüm odaklı karışıklıkları gündem haline getirmiştir. Başka kültürel kodlara sahip grupların bu ülkelerde dini inanç ve değerlerini özgürce yaşama talepleri düşünce özgürlüğü etrafındaki tartışmaları artırmıştır. Göçmenlerin suç işlemeye eğilimli oldukları, devleti kayba uğrattıkları bu tartışmaların başında gelmektedir. Yaşamını sürdürdükleri yerlerden ziyade köken

ülkelerine ve inançlarına daha bağlı oldukları iddia edilerek vatandaş olmaları konusunda şüpheli yaklaşmışlardır. Bilhassa 11 Eylül saldırıları, Madrid-Londra patlamaları, TheoVanGogh cinayeti, Paris terörü gibi olaylar önemli bir güvenlik sorunu şeklinde gündemde yerini almıştır (Bekaroğlu, Batur, Doğan, Kalkan, & Kucur, 2014, s. 5).

Demokratik hak ve özgürlük kapsamında göçmenlerin de din ve vicdan özgürlüğünden payını almasının meydana getirdiği durum sıcak bir şekilde tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Bir yanda çok kültürlü yaşamın demokrasinin gereği olduğunu zenginlik getireceğini hükümet politikası olarak görmek isteyenler, diğer yanda ise bu grupları topluma uyum sağlayamadığını, şiddet olaylarının faillerinin bu çok fazla hoşgörülle beslenebildiği politikalarda görenler bulunmaktadır. Bu görüşe göre farklı olana aşırı hoşgörü nedeniyle getto yerler, paralel yaşam alanları meydana gelirken, aşırı uç ve şiddet yanlısı yapılar buralarda nefes alma imkanı bulurken demokrasi ağır yara almaktadır (Bekaroğlu, Batur, Doğan, Kalkan, & Kucur, 2014, s. 5). Bu tartışmalar devam ederken göçmenlerin uyumu ve ya dışlanması merkezli politikalar gündemde yer edinmeye başlamıştır.

Bir başka ifade ile 1950'li yıllarda ilk işçi göçü şeklinde sahne alan ekonomi zeminli tartışmalar artık yerini sosyokültürel tartışmalara bırakarak, asimile edici dışlamacı dönüşüm yaşamıştır. Avusturya, bu şekilde gelişme gösteren tartışmaların yaşandığı yerlerden biridir. Geleneksel şekilde göç hareketi görülmeyen Avusturya politikalarında da bu kararsızlık görülmektedir. 8,500,000'lük nüfusunun 1.000.000'u göçmen ve sığınmacı olan Avusturya'daki yabancı sayısındaki %10'luk bu pay göç politikasında da önemli tepkiler meydana getirmiştir. Bu sayede zaten siyasette etkili aşırı sağ partilerin taraftar toplanmasında önemli bir argüman haline gelmiştir. Avusturya Özgürlük Partisi (Freiheitliche Partei Österreichs) 2000 yılında Avusturya'nın ikinci büyük partisi haline gelerek hükümette yerini almıştır. Bu partinin yabancı düşmanlığı politikası ile toplumun göçmen fobisi birleşerek yabancı düşmanlığı çok yüksek boyutlarda kendini göstermeye başlamıştır (Zaslove, 2004, s. 104).

Üstüne şiddet eylemlerini üstlenen grupların Müslüman görünümlü olmaları Türkiye göçmenlerinin de yaşadığı zorlukları artırmıştır. İstihdamdaki küçülme ile de

işsizlik, yoksulluk önemli bir problem olarak kendini göstermiştir. Bu yaşananların sonucunda, Türkiye göçmenleri yaşamlarını sürdürdükleri yere negatif tutumlar göstermeye, dışlanmışlık ve yalnızlık duygularına maruz kalmışlardır. Çoğu göçmenin kendisini evinde hissedememesine sebep olmaktadır (Bekaroğlu, Batur, Doğan, Kalkan, & Kucur, 2014, s. 6).

2.2.3. Avusturya'da Göç ve Uyum Politikası

Hükümetlerin göç ve uyum politikalarının büyük değişim yaşadığı Avusturya'da göç hareketleri 3 dönemde incelenebilir. Birinci dönem savaş bitiminde işçi göçü bağlamında işçilerin misafir olarak görüldüğü dönemdir. Hiçbir hükümet bu konuda harekete geçmemiş, bir politika olmamıştır. Göçmen sayısının ciddi artış gösterdiği, siyasi tartışmaların merkezine girdiği bu ikinci dönem, 1970 ve 1990 yıllarını kapsamaktadır. Bu döneme kadar misafir görülen işçilerin artık önemli bir oranının yaşamına burada devam edeceği görülmüştür. Yine bu yıllarda Doğu Avrupa ülkelerinden gelen mülteciler görülmektedir. 1990'lı yıllardan günümüze değin göçmen konulu tartışmalar sosyokültürel güvenlik düzleminde kendini göstermeye başlamıştır. Aşırı sağ siyasi partilerin de söylemleri ile göç ve uyum politikaları ciddi sertleştirilmiştir. Artış gösteren Müslüman sayısı ve Türkiye işçi ailelerinin Avusturya'ya taşınmaları faktörü de güvenlik kaygısını büyütmüş olduğu ifade edilebilir (Bekaroğlu, Batur, Doğan, Kalkan, & Kucur, 2014, s. 7).

Bu değişimlerin tartışılması ile birlikte Avusturya göç ve uyum politikasında da değişiklikler görülmüştür. 1990'lı yıllara kadar ekonomik endişeler ile misafir görülen işçilerin köken ülkeye dönmesi arzusuna bağlı şekil almıştır. Hükümet, kaç göçmen alınacağı gibi kararlarını işçi-işveren örgütlerine devretmiştir (Kraler & Sohler, 2007, s. 21).

Her geçen gün belirginleşen göçmenler siyasi arenada da önemli değişikliklere yol açmıştır. Avusturya Sosyal Demokrat Partisi (Sozialdemokratische Partei Österreichs) ve Avusturya Halk Partisi (Österreichische Volkspartei, ÖVP) gibi geleneksel partiler zayıflarken, Avusturya Özgürlük Partisi (Freiheitliche Partei Österreichs) ile Yeşiller (Die Grünen - Die Grüne Alternative) gibi partilerin popülaritesi artmıştır. Avusturya'da vatandaş olmayı ve göçmen girişini belirleyen

yasa değişiklikleri bunun sonucudur. Vatandaşlık yasasındaki bu yeniliklerden sonra daha dışa kapalı hale getirmiştir (Hofhansel, 2008, s. 163). 1992'de oturum yasası isimli yeni bir yasa değişikliği yapılmış ve göçü sınırlandırmak temel amaç olmuştur. Böylece çok karmaşıklaşan oturum izni alma zorlukları ile göçmenler ve aile fertlerine oturum izni alamama durumunda kalmışlardır.

1995 yılında Avrupa Birliğine katılmasıyla Maastricht sürecinin tamamlamak zorunda kalan Avusturya, 1997'de Göç Yasası isimli yeni bir yasa ile uyum kavramı gündem haline gelmiş, uyumun gerçekleştirilmesiyle birlikte bundan sonra olacak göç hareketine sınır koyulmuştur (Kraler & Sohler, 2007, s. 21). 1997 Göç Yasası ile sınır dışı yapma güçleştirilerek oturum süreleri esnetilmiş ve burada doğan büyüyen çocukların hakları sağlam temellere oturtulmuştur.

2000 ile 2006 yıllarında göç konulu üç geniş çerçeveli yasal düzenlemelere gidilmiştir. 1998 yılından sonra gelen göçmenlerin "uyum sözleşmesi" imzalayarak dil dersi görmeleri zorunlu hale getirilirken beş yıldan fazla oturumu olan göçmenler için sınırsız çalışma hakkı tanınmıştır (Kraler & Sohler, 2007, s. 22).

"Entegrasyon sözleşmesi" içeriğinin genişletildiği 2005 yılından itibaren, yeni göçmen gelişi güçleştirilerek kurgu evlilik ile Avusturya'da oturum izni almayı engellemek amacıyla eşi nedeniyle oturum almak oldukça zorlaştırılmıştır. (Hofhansel, 2008, s. 169).

Nüfusun sosyal içeriğini bir göçmen geçmişiyle bütünleştirmek veya desteklemek için Avusturya, 2010 yılında Ulusal Bütünleşme Eylem Planı hazırladı. Aynı stratejik belge bugün entegrasyon çabalarına rehberlik etmeye devam etmektedir. Federal İçişleri Bakanlığı tarafından, diğer ilgili bakanlıkları, yerel makamları, sosyal ortakları, bilim adamlarını ve sivil toplum kuruluşlarını içeren bir yönlendirme grubu ile birlikte tasarlanana bu eylem planı, dil ve eğitim, iş ve istihdam, hukukun üstünlüğü ve değerler kuralı, kültürlerarası diyalog, sağlık ve sosyal konular, spor ve eğlence ile konut üzerine odaklanmaktadır. Bu genel planın yanı sıra, daha hedefli olan diğer Entegrasyon Planları belirli konulara veya gruplara odaklanmaktadır. En sonuncusu - Mültecilerin Entegrasyonuna Yönelik 50 Puan Planı - 2016 yılında yayınlandı (<https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/austria>).

Bir diğerk önemli değişiklikte vatandaşlık konusunu göç politikaları ile bir bütünü oluşturduğu, ayrı düşünölemeyeceğidir. Böylece vatandaş olmak en az beş sene oturum izni almak, geçimini sağlayacak gelir ile daha önce suç işlememiş olma kriterleri getirilirken vatandaşlık isteğinde bulunan kişinin Almanca öğrenmiş olması ve uyum testinden geçmiş olması da ön şart olarak konulmuştur. Ücretleri de ciddi oranlarda yükseltilmiştir (Bekaroğlu, Batur, Doğan, Kalkan, & Kucur, 2014, s. 8).

Avusturya'da göçmenlere yönelik eylem planı olarak aşığıdakileri içeren Entegrasyon Sözleşmesi olarak adlandırılan zorunlu bir entegrasyon programı uygulanmaktadır. Dil kursları, sivil eğitim ve mesleki eğitim iki aşamalı bir sürece dayanıyor. Göçmenler, Avusturya'ya gelmeden önce Almanca bilgisi (seviye A1) hakkında temel bilgilere sahip olmalı ve 2 yıl içinde 2 varış sonrası modölü yerine getirmelidir. Daimi ikamet başvurusunda bulunanlar için gerekli olan ilk modöl, A2. Seviye kurslarını ve ülkenin yasal ve sosyal düzeninin temel değerlerini içerir. İkinci modöl, B1 seviyesindeki Almanca kurslarından ve ülkenin yasal ve sosyal düzeninin temel değerlerinin anlaşılmasının derinleşmesinden oluşur. 9 Haziran 2017'de, tanınmış sığınmacılar ve ikincil koruma faydalanıcıları için benzer bir program başlatılmıştır. Kurslara ve sınavlara katılmak zorunlu olup devamsızlık sosyal yardımların azaltılması veya iptali ile cezalandırılmaktadır (<https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/austria>).

Avusturya'da AB üyesi olmayan göçmenler, iş piyasası entegrasyonu, eğitim ve aile birleşimi açısından Kuzeybatı Avrupa'daki diğerk uzun zamandır devam eden göç ölkelerinde olduğu gibi benzer ihtiyaçlara sahiptir. İşgücü piyasası entegrasyonu, diğerk yerlerde olduğu gibi Avusturya'da da zamanla gelişir, ancak istihdam sistemi yüksek eğitimli göçmenler için daha fazladır. Ayrıca okul sistemi zaman içindeki eşitsizlikleri yeniden üretiyor gibi görünmektedir. Yine de, Avusturya'nın mevcut politika ve programlarına erişmek için daha zor zamanları olabilir. Yeni hedeflenen istihdam, eğitim, sağlık ve ayrımcılıkla mücadele politikaları, ölkede genelinde entegrasyon sonuçlarını etkilemek için çok yeni, zayıf veya genel olabilir. Avusturya'da entegrasyon politika yapımında politika etkisinin sağlam bir değerlendirme költürü de yoktur ki bu yüzden politikaların başarısız olup olmayacağını veya başarılı olup olmayacağını bilmek zorlaşmaktadır. Avusturya'da

çoğunlukla uzun süredir yerleşik olan AB vatandaşı olmayanlar ve büyüyen 2. kuşağın, diğer birçok ülkedeki göçmenlerden daha fazla vatandaşlık ve siyasi katılım ihtiyacı var. Avusturya, siyasi katılım konusunda ilerleme kaydedemedi ve diğer ülkeler 2. nesil için vatandaşlık haklarını ve herkes için çifte vatandaşlığı genişlettiğinden uluslararası reform eğilimlerinin gerisinde kaldı. Avusturya, aile birleşimi, daimi ikamet ve vatandaşlığa kabul konusundaki gereklilikleri, Avrupa'da en kısıtlayıcı olanlardan bazıları, göçmenlerin topluma bireysel yeteneklerinin ve yerel koşullarının en iyisine en iyi şekilde katılma çabalarını dikkate almamaktadır. Gerçekçi olmayan beklentilerin ve sınırlı desteğin bu birleşimi, savunmasız gruplar üzerindeki orantısız etkilerle birçok başvuru başarıya itiyor olabilir. Bu engellerin, göçmenlerin aktif vatandaşlığı ve diğer bütünleşme sonuçları üzerinde net etkileri vardır (<http://www.mipex.eu/austria>).

Georgi (2004), yirminci yüzyılın başından beri asimilasyonun Avusturya'daki kültürel ve dilsel azınlıkları birleştirmek için ana strateji olduğunu gözlemlemektedir. Avusturya'yı "eski azınlık gruplarına" karşı hala ihtilaf yaşayan ve ayrımcılığa uğrayan görünüşte homojen bir toplum olarak tanımlıyor. Diğer bir yandan da yeni azınlıkların hala özümseme baskısı yaşadıkları, öte yandan Avusturya toplumunun kendilerine yönelik düşmanlıklarının bir sonucu olarak, yine de yapısal sosyal ayrışma ve politik dışlanma yaşadıkları sonucuna varmaktadır. Türkler marjinalleşmiş ve ayrılmış durumdadır ve hatta Avusturya'daki eski konuk işçilerin üçüncü nesil torunları bile işsizlik oranlarına, düşük ücretlere, daha az eğitim başarısına ve Avusturya'ya ev sahipliği yapan toplumunkinden daha kötü konut koşullarına sahip olma eğilimindedirler (Georgi, 2004'ten akt. Wets, 2006).

2.3. AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL UYUM SORUNLARI

Tuzcu ve Bademli'ye göre göçmenler, göç sürecinin her aşamasında birbirinden farklı stres faktörleri ile yüzleşmek zorundadırlar (Tuzcu & Bademli, 2014, s. 58). Bu stres faktörleri bireylerin sağlık durumları üzerinde farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Göçmenler dil bariyeri, yalnızlık, iş problemleri, statü sorunu,

kültürel farklılıklar gibi birçok faktör ile yüzleşmek durumundalardır. Bu faktörlerin birey psikolojisindeki olumsuz etkisine ve bu durumla mücadele edebilme yetersizliğine bağlı olarak da bedensel ve ruhsal kökenli birçok ciddi sağlık sorununa yol açmaktadır (Tuzcu & Bademli, 2014, s. 59). Bazı göçmenlerle yapılan bir araştırmada, dil yetersizliği, şiddet görme, ekonomik zorluk, özgüven eksikliği ve eğitimsizlik gibi ruhsal stres faktörlerinin etkisi araştırılmış. Tuzcu ve Bademli'nin aktardığı bir çalışmanın sonucunda, ruhsal stres faktörlerinin hedef kültüre uyum sağlayamama, özgüven eksikliği ve ekonomik zorlukları ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır (Tuzcu & Bademli, 2014, s. 60).

Meksikalı göçmen işçilerin araştırıldığı bir çalışmada, hedef kültüre uyum sağlamada zorlanan göçmenlerde kaygı durumlarının oldukça yüksek çıkmıştır. Bunun sonucunda da yüksek oranda depresyon tanısı konulduğu görülmektedir. Kaygı durum bozukluğu yaşayan göçmenlerle ilişkili faktörlerin, özgüven-özsaygı eksikliği, niteliksiz sosyal yardım, eğitimsizlik ile yüksek oranda kültürel problemler kaynaklı stres olduğu görülmektedir. Depresyon yaşayan göçmenlerin körele olduğu değişkenlerin ise özgüven-özsaygı eksikliği, niteliksiz sosyal yardım, aile içi sorunlar, kararlarını kendisinin alamaması, yüksek oranda kültürel problemler sebebi ile stres ve ciddi kaygı bozukluğu olduğu görülmektedir (Hovey & Magana, 2002, s. 494).

125 göçmen işçinin katılımcı olduğu bir diğer araştırmada göçmen katılımcıların %38,0'inin yasal ve hukuksal problemler, ayrımcılık ve işte çalışma şartları bakımından yüksek seviyede stres altında oldukları, %18,4'ünün kaygı bozukluğu, %41,6'sının da depresyon yaşadıkları ifade edilmiştir (Hiott, Grzywacz, Davis, Quandt, & Arcury, 2008, s. 33).

Göç olayının kendisi hali hazırda stresi arttıran bir olgu iken her göçmen aynı sonuçları vermeyebilir. Köken ülkeden hedef ülkeye yapılan göç sürecini sonlandırarak kimi göçmenler köken ülkeye dönerken kimi de hedef ülkede tüm zorluklara rağmen yaşamına devam etmektedir. Eğitimden, sosyal ve ekonomik hayata tutunmalarını kolaylaştırıcı hangi yardımları aldıkları ve kültürüne ne kadar uyum sağlayabilecekleri önem göstermektedir. Uyum sağlama konusunda bazı öne çıkan sorunlarla karşılaşılmaktadır. En önemli uyum sorunlarından dil sorunu ve barınma en

başta gelirken uygun bir iş edinme problemi ile birlikte eğitimini tamamlama sorunu ve dini inancını yaşama sorunları takip etmektedir.

Avusturya İstatistik Kurumu 1.1.2010 tarihinde Türkiye'den göç eden 183.000 kişi olduğunu raporlarında paylaşmıştır (Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 9).

Şekil 4. Avusturya Dışında Doğum Oranları

Kaynak: Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 9.

Türkiye'den göç hareketleri ile ilgili yaklaşık (yurtdışında doğum toplam sayıya dâhil) 247.500 kişinin Avusturya'da yaşamaktadır. Bunlardan 151.500 göçmen ilk kuşak, 96.100 göçmen ikinci kuşaktır (Statistik, 2010).

Türk kökenli Avusturya vatandaşlarının 73.205'lik büyük bir bölümü Viyana'da yaşamaktadır. Aşağı Avusturya'da 25.268 ve yukarı Avusturya'da 22.904 kişi ve en az nüfus ile Burgenland'da 863 göçmen yaşamaktadır.

2009 yılında Avusturya'da 76.000 yeni doğan bebek dünyaya gelmiştir. Yabancı nüfus doğumu oranı %12,5, Avusturyalıların %8,7 ve Türk uyrukluların %14,39'dir. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında yüksek olduğu görülmektedir (Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 36).

2009'da Avusturya'da 35.469 boşanma gerçekleşmiştir. Bu boşanmalarda aşağı yukarı %10'unu partnerlerinin ikisinin de yabancı oldukları görülmektedir (Statistik, 2010). Boşanmaların %8'inin 2/3'ünde kadının Avusturyalı erkeğinde Türk uyruklu oldukları görülmektedir.

Ayrıca genel olarak Türk erkek ve bayanlarının Avusturyalılara ve diğer göçmen gruplarına göre daha erken yaşta evlendikleri görülmüştür. Türk kökenli göçmenlerden bayanlarının 22,3 yaş ve erkeklerinin 25,1 yaş ortalamasında evlenmişlerdir (Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 78).

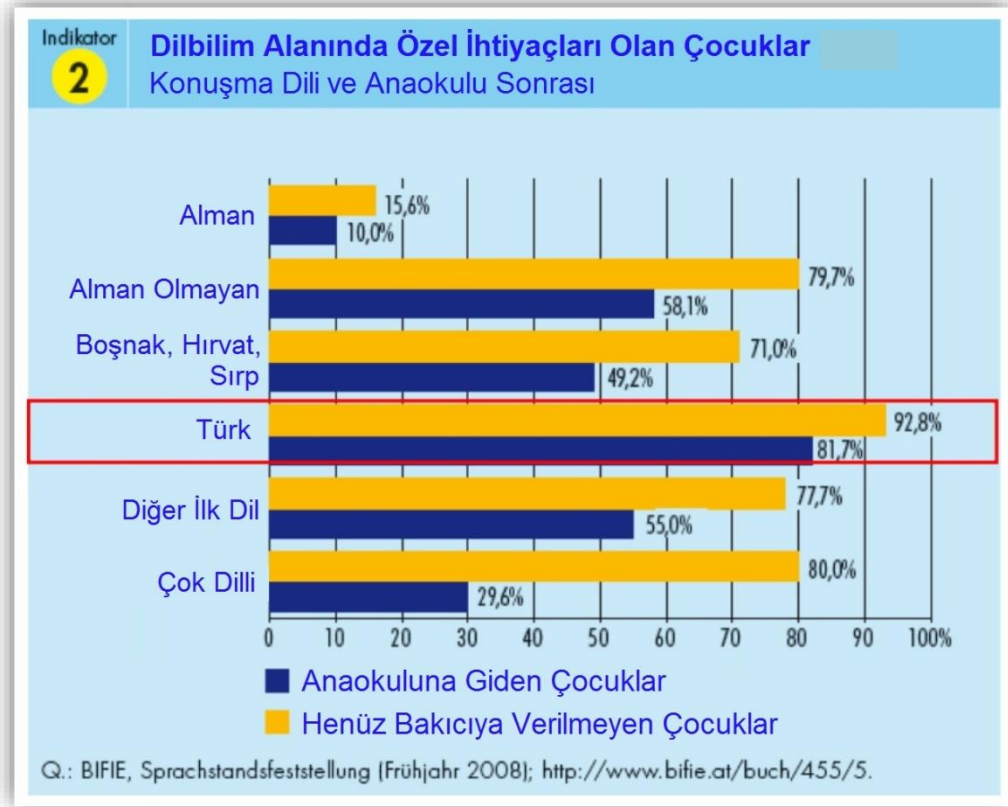
2.3.1. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Dil Sorunu

Toplumların arasındaki her türlü alışverişin temelinde iletişimi sağlayan dil gelmektedir. Göç edilen ülkeye uyum sağlamadaki en önemli faktörün dil becerisinin gelişmiş olması yatmaktadır (Parlakıyıldız, 2008, s. 373). Birinci kuşak göçmenlerde ülkenin sosyal yardım kurumları ve bazı özel işletmeler dil eğitimleri düzenledikleri halde olumlu sonuçlara ulaşılamadığı görülmüştür. Ağır çalışma koşullarının getirdiği yorgunluk ve zaman sorunu gibi etkenler bunu mümkün kılamamıştır. Kısa süreli yalnızca ekonomik kaygılarla göç edilen bu topluluğun dilini öğrenebilmek neredeyse imkânsızdı. Çünkü bir taraftan isteksiz bir taftan eğitimsiz ve diğer taraftan da zamanları bulunmamaktaydı.

Avusturya'daki Türk göçmenlerinin diğer göçmen gruplarına oranla daha kötü Almanca bilgisine sahip oldukları görülmektedir. Kendi değerlendirmelerine Türk göçmenlerinin %24 çok iyi Almanca, %10 kötü Almanca, %1 hiç bilmiyorum ve %53 sadece anadilini bildiklerini ifade ettikleri görülmektedir (Ulram, 2009, s. 17). Avrupa genelinde yürütülen çalışmada en kötü Almanca konuşanların Türk göçmenleri olduğu görülmüştür. EU-MIDIS 2008 Avrupa Birliği Ayrımcılık ve Şiddet Araştırma sonuçlarına göre Avrupa genelinde yürütülen çalışmada yaşadıkları ülkenin dilini

konuşmakta en büyük zorluk yaşayanların Türk göçmenleri oldukları görülmektedir (Brickner, 2009).

Şekil 5. Dil Yeterlilikleri

Kaynak: Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 41.

2.3.2. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Barınma Sorunu

Barınma sorunu, Avusturya'daki Türkiye kökenli göçmenlerin göze çarpan en önemli problemlerindendir. Türkiye kökenli göçmenler, Avusturya'daki düşük gelirli ailelerin bazılarınca ciddi anlamda iç içe girmiş aile ilişkileriyle hayatını sürdürmektedir.

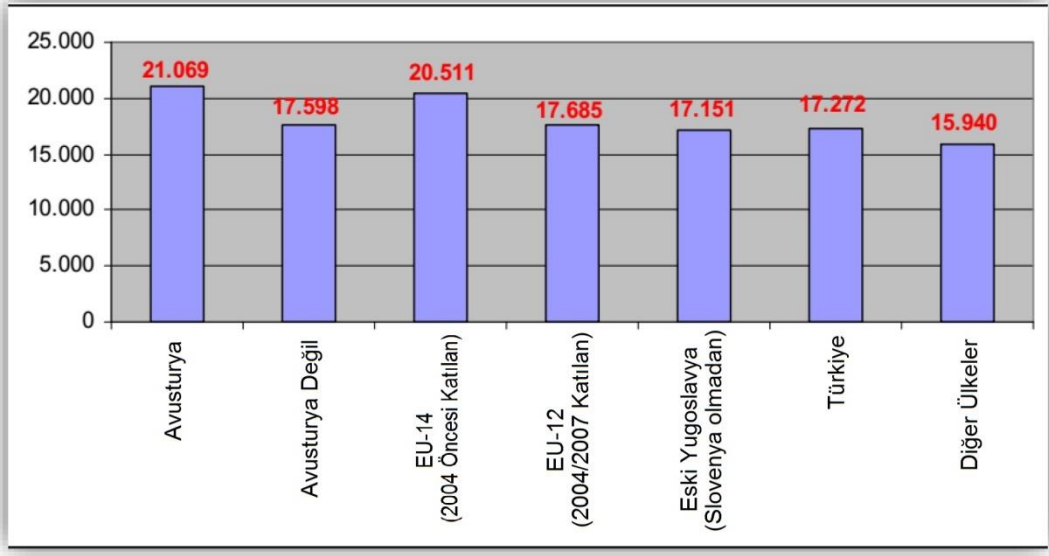
Başka bir kültüre sahip yabancı bir etnik grup olarak görülen Türkiye kökenli göçmenleri, sosyokültürel anlamda dışlanmışlık durumunu çoğu zaman

hissetmişlerdir. Türkiye kökenli ve diğer göçmenler, hedef ülke kültürü ile münasebet geliştirmekten ziyade kendi kültürel atmosferinde kalmak biçiminde görülen azınlık kenar mahalle türü yaşam biçimini seçmeleri, aynı göçmen grubu sosyokültürel ortamında münasebet geliştirmeleri, göç ettikleri toplumda yer edinme eksikliğini telafi etme anlayışı ile kendini göstermektedir. Avrupa'da Türk tipi mahalle kültürü şeklinde ifade edilen kültür ortamları işçi sayısının yoğun olduğu kent merkezlerinin dışında, ev sahibi kültürün hoşgörü sınırlarının ötesine geçmiş bir etnik grubu ifade etmektedir (Perşembe, 2008, s. 22-23).

2.3.3. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin İstihdam Sorunu

Küreselleşen dünya ekonomilerinin tüm faaliyet kollarında bilgisayarlı mekanik sistemlere yerini bırakması ile ortaya çıkan vasıfsız işgücüne olan gereksinimi en aza indirdiği gerçeği önemli sosyal sorunları da beraber getirmiştir. Bu ekonomilerde işgücü ile işçi maliyetindeki artış sebebi ile orta ve büyük ölçekteki çoğu işletme, piyasa şartlarında yarışabilmek için işçi maliyetinin en düşük olduğu ekonomilere sahip ülkelere taşınmakta ya da yeni yatırımda bulunmaktadır. Bu gerçekten hareketle yeni teknolojilere uyumu gerçekleştirilemeyen, eğitimsiz işçi adaylarının bir işletmede çalışabilme ihtimalleri son derece düşük olmasının yanında, göçmen gruba yapılan ayrımcılık ile de bu durum katlanmaktadır. Göçmen gençlerin, kaliteli bir mesleki eğitim sahibi olmaları iş edinmede en önemli özellik olarak kendini göstermektedir (Perşembe, 2008, s. 22-23). Günümüz dünyasında, Türkiye kökenli göçmenler bir taraftan içinde bulunduğu sosyokültürel vasatın tüm köşelerinde var olmaya gayret ederken diğer taraftan da çalışacak iş bulamama en önde gelmek üzere iş beğenmeme gibi daha birçok problemle karşı karşıyadır.

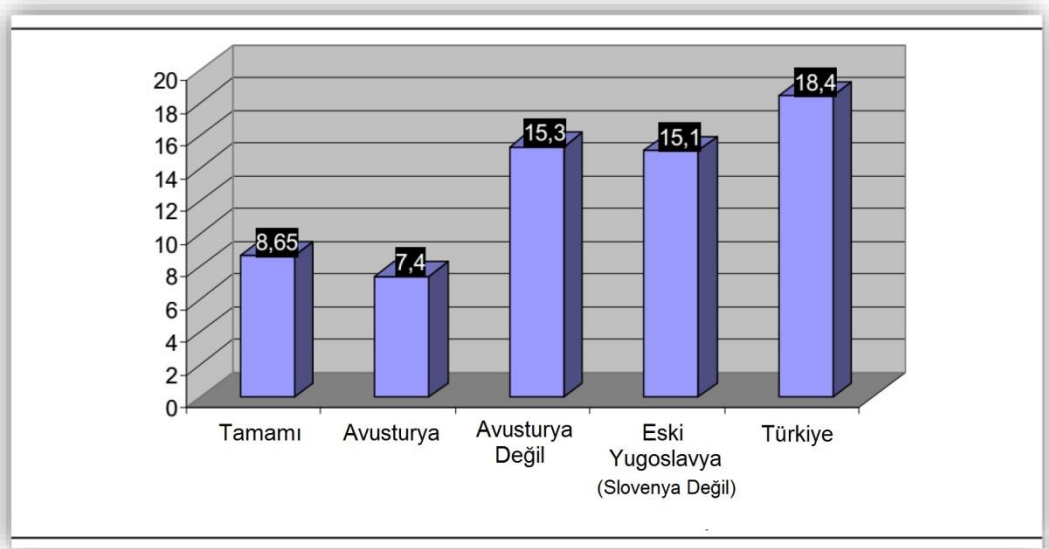
Şekil 6. Köken Ülkelere Göre Yıllık Net Gelir Durumu

Kaynak: Austria, 2011.

Avusturya'da 2007 yılında vatandaş olmayanların kazançları ortalama net yıllık 17.598 Euro'dur. Avusturyalılar ise 21.069 Euro ile bu oranın üzerindedir (Austria, 2011).

Şekil 7. Köken Ülkelere Göre Genç İşsizlik Oranı 2007

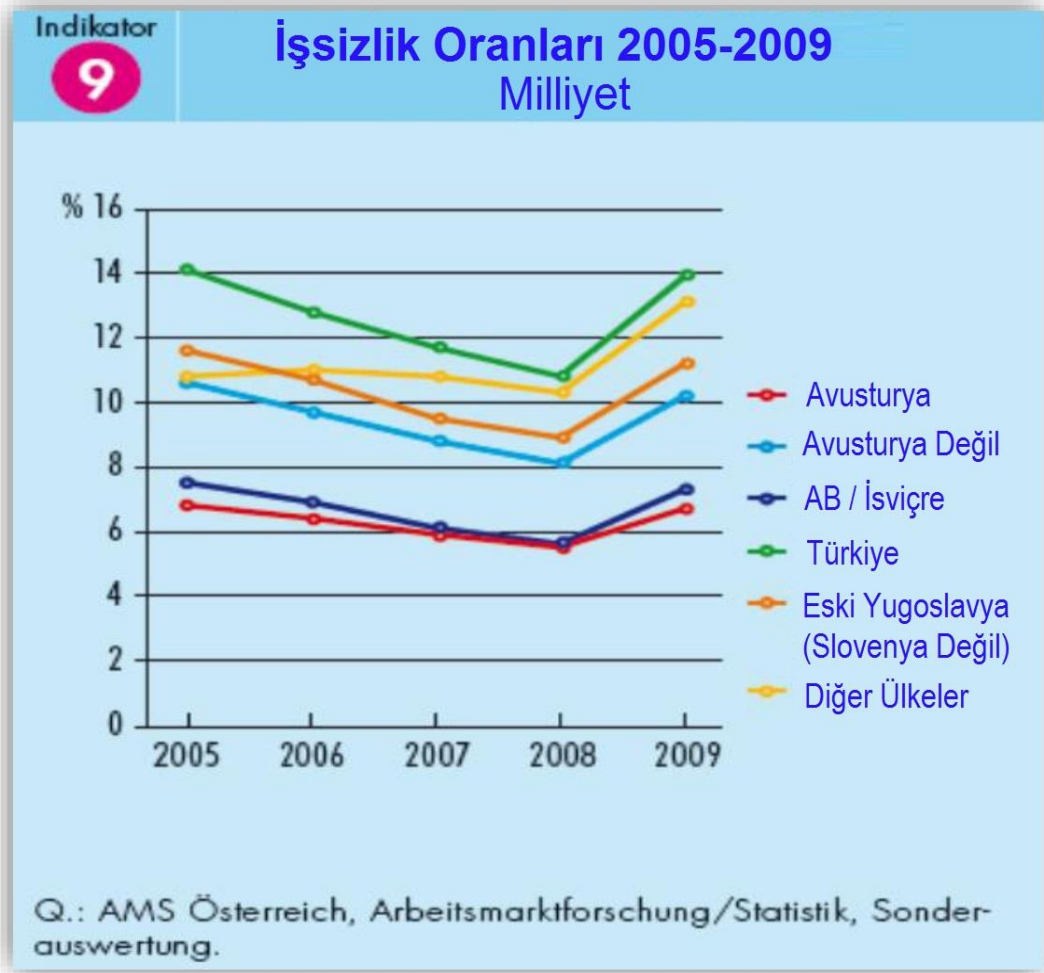

Kaynak: Austria, 2011.

Yukarıdaki gösterge incelendiğinde 2007 verilerine göre Avusturya'daki genç işsizlik oranı toplamda %8,65'dir. Avusturya'daki göçmen gruplar arasında en yüksek işsizlik oranı Türkiye kökenlilerde %18,4 oranında görülmektedir. En düşük genç işsizlik oranı ise %7,4 ile Avusturya sahiptir.

2009 verilerine göre Avusturya'daki diğer göçmen gruplarla kıyaslandığında en yüksek işsizlik oranı Türk kökenlilerde görülmektedir. Avusturyalı işsizlerden iki kat daha fazladır. AMS iş bulma kurumu kayıtlarına göre 2009 yılında Türkiye kökenliler de dahil olmak üzere tüm yerli ve göçmen grupların da içinde bulunduğu 12 aydan fazla işsizlik başvurusu bulunanların sayısı % 2,6 yükselmiştir (Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 57).

Şekil 8. İşsizlik Oranları

Kaynak: Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 57.

2.3.4. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Eğitim Sorunu

Göçmen çocuklarının eğitim düzeylerinin niteliği ve yüksek olması, çoğu zaman anne babalarının eğitim düzeylerine ve sosyal yapının şartları ile ilişkilidir. Bu noktadan hareketle birinci kuşaktan itibaren göçmenlerin ve ailelerinin içinde bulunduğu şartlar da genç göçmen çocuklarının elitist eğitim anlayışı içerisinde yeterli olacak seviyeyi yakalayabilmelerini ve iş edinme tecrübelerini negatif yönde zorlamaktadır (Perşembe, 2008, s. 22-23).

Göçmen çocuklarında görülen, kimlik bocalaması, aile içi sebep olduğu problemler, yeni başka sorunları doğurmuştur. Bunalım, zararlı alışkanlıklar, evden kaçma olayları bunlardan bazılarıdır. Bunlarda yeterli eğitim alamama ve tamamlayamama gibi problemlere sebep olmuştur. Bu göçmen çocukları ebeveynlerince eğitime önem verilmemekte ve uygun eğitim şartlarına en temelden itibaren sahip olamamaktadır. Nitekim göçmen çocuklarının sosyalleşme ortamları açısından içinde buldukları aile ile ergenliklerini yaşadıkları arkadaş ve okul ortamı arasında birbirine zıt sosyal çevre faktörlerine sahiptirler.

Bu süreçte göçmen çocukları yaşadıkları kültürün değer, norm, yaşama şeklini öğrenmektedir. Bu çocuklar, ebeveynlerinin değer, norm ve yaşama şekli ile gittikçe arası açılan bu alışkanlık ve semboller sistemi arasında oldukça yoğun problem yaşamaktadır (Perşembe, 2008, s. 22-23).

Türkiye kökenli göçmen çocuklarının buradaki okullara uyum sağlayabilmesini oldukça zorlaştıran başka ve önemli etkenlerden biri de göç edilen yerdeki eğitim sisteminin sebep olduğu güçlüklerdir. Bu da başarısızlıklarının en önemli sebebi olmaktadır.

Göçün üzerinden 45 yıl geçmesine rağmen bu yıllar bazı problemleri de yanında getirmiştir. Problemlerden biri de eğitimidir. Türkiye kökenli misafir işçi çocuklarının büyük bölümü okulda başarısız olmuştur. Türk erkek çocuklarının %77'si ve kız çocuklarının %89'u sadece zorunlu eğitimi tamamlamışlardır. Bu kötü eğitimin sonucunda mesleki etkinlikte ve hiyerarşide alt tabakada kabul görmüştür (Migrantinnen-Bericht, 2007, s. 34). 2008 2009 öğretim yıllarında Türk

öğrencilerinden %5,5 'i özel okullara gitmiştir (Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 43).

Şekil 9. 15 Yaş Üzeri Cinsiyete Ve Köken Ülkeye Göre Eğitim Durumları

Okul Türü	Almanya		Polonya		E. Yugoslavya		Türkiye	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Zorunlu Okul	22,8	29,3	34,7	32,1	55,0	69,9	77,4	89,3
Öğretim	30,6	24,5	33,9	14,4	34,6	16,8	15,4	4,7
BMS	6,1	14,1	5,8	10,1	2,9	5,3	1,5	2,0
AHS	10,9	13,3	6,1	21,7	2,7	3,3	3,5	2,8
BHS	3,2	2,2	10,4	8,4	2,4	2,4	0,6	0,4
Kolej	0,3	0,5	0,8	1,1	0,1	0,2	0,0	0,0
Akademi	0,5	1,8	0,2	2,1	0,2	0,4	0,1	0,1
Üniversite	25,5	14,4	7,9	10,1	2,1	1,7	1,4	0,7
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Toplam Sayı	31.141	33.978	10.443	8.448	128.749	113.254	52.397	38.475

Kaynak: Statistik-Volkszählung, 2001.

Türk kökenli göçmenlerin diğer ülkelerin göçmenleri ile kıyaslandığında daha düşük eğitim seviyesinde oldukları görülmektedir (Babka von Gostomski, 2010, s. 80). Bu sebeple de sosyal yaşamlarında daha olumsuz şartlar içerisinde yer aldıkları ifade edilebilir. Bu bağlamda göçmenlerin dil yeterliliklerinin okul seçimlerinde etkili olduğu ve okul dışı günlük hayatta neredeyse hiç Almanca konuşmalarını ilkököl yerine özel okulda eğitim almalarına sebep olduğu görülmektedir.

Türk göçmenlerine bakıldığında görülenin özellikle kızlarda eğitim durumlarının kalıtsal olduğudur. Annelerinin de düşük eğitim seviyesine sahip oldukları görülmektedir. İlkokulun en yüksek eğitim seviyeleri olduğu görülmektedir (Potkanski, 2010, s. 23). Buna benzer bir durumu Almanya'da olduğu görülmektedir. En kötü eğitim seviyesine yine Türkiye kökenli göçmenler de olduğu görülmektedir. Diğer göçmen gruplarla kıyaslandığından da Türk göçmenlerinden %30'unun hiç eğitim görmedikleri çok azının %14'ünün yükseköğretim mezunu oldukları görülmüştür (Woellert, Kröhnert, Sippel, & Klingholz, 2009, s. 36).

Şekil 10. Kızların Eğitim Durumları

Okul Türü	Toplam Kız Öğrenci	Yabancı Uyruklu Öğrenciler					
		Toplam		Dağılım			
		Sayı	Yüzde	AB / İsviçre	Eski Yugoslavya	Türkiye	Diğer Ülkeler
Tüm Okullar	1.155.882	108.208	9,4%	2,3%	3,7%	1,7%	1,7%
İlkokul	332.210	37.237	11,2%	2,6%	4,2%	2,2%	2,3%
Liseler	237.989	30.196	12,7%	1,9%	5,3%	3,0%	2,4%
Özel Okul	13.170	2.456	18,6%	2,4%	7,2%	5,5%	3,5%
Politeknik Okul	20.648	2.881	14,0%	1,8%	5,8%	3,3%	3,0%
Yeni Ortaokul	3.441	562	16,3%	2,8%	5,2%	4,6%	3,7%
Genel Yüksek Eğitim	204.787	13.207	6,4%	3,0%	2,0%	0,4%	1,1%
Meslek Okulu	140.373	9.036	6,4%	2,0%	2,9%	1,0%	0,5%
Mesleki Ortaokul	58.054	4.985	8,6%	2,1%	4,0%	1,2%	1,3%
Meslek Lisesi	145.210	7.648	5,3%	1,7%	2,4%	0,4%	0,7%

Q.: STATISTIK AUSTRIA, Schulstatistik.

Kaynak: Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 43.

Almanya ve Avusturya'daki Türkiye kökenli göçmenler karşılaştırıldığında Avusturya'daki ikinci ve üçüncü kuşakların farklılıkları göze çarpmaktadır. Avusturya'daki birinci kuşak Türk göçmenlerinin ikinci kuşağa göre okuma ve eğitim bakımından daha başarılı oldukları görülmüştür. Almanya'daki Türk kökenli göçmen gruplarından birinci ve ikinci kuşağın eğitim seviyelerini iyileştirdikleri görülmüştür (Woellert, Kröhnert, Sippel, & Klingholz, 2009, s. 36).

2.3.5. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Din (İnancını Yaşama)

Sorunu

Uyum konusunun temelini Avrupa'da da merkezi konumda olan dini değerler üzerinden görmek, uyum problemlerini çözmeyi oldukça engellemektedir. İslam dininin Avrupa'daki imajının olumsuz algılanmasının sebeplerinden biri de bu dine mensup bireyler tarafından göç edilmiş olan Avrupa ülkelerinde kendini gösteren

uyum sorunlarıdır. Hıristiyanlığa mensup olan bazı ülkelerden göç eden bireylerde de buna benzer uyum problemleri görülse de sosyal hayatta dikkati üzerinde toplayanların daha çok Müslüman kimliğiyle ön planda tutulan Türkiye kökenli göçmenlerin oldukları görülmektedir (Fien, 2017, s. 19). Avrupa'da mevcut bulunan Müslümanların Fransa ve Almanya'nın ardından nüfus oranı olarak ciddi anlamda önde tutulduğu ülkelerden biri de Avusturya'da yer alan Türkiye kökenli göçmenlerdir. Bu noktadan bakıldığında Türkiye kökenli göçmenler, Avusturya'daki Müslüman temalı her türlü tartışmanın içinde kendilerini doğal olarak bulmaktadırlar.

Göçmenlerin sosyokültürel gerçekliğinin kodlarını taşıyan faktörler ve bunların kendi doğasından gelen problemleri ile birlikte yeni kimlik tanımlamalarında kendine has tecrübelerini ortaya koymaktadır. Türkiye kökenli göçmenlerde, etnik ve dini kimliklerine olan bağlılıklarını, tutunmaya çalıştıkları toplumda dışlanmışlığa uğradıkları nispette hayatlarının her anında ön planda tutmaya çalıştıkları görülmüştür. Bu şekilde yaşamın içerisinde uyum sorunlarının yanında Müslüman ve Hıristiyan dini kimliklerinin yoğun bir şekilde yaşamının getirdiği gerginlikler, Türkiye kökenli göçmenlerin öz benliklerinin gerçekleşmesi anlamında etkilemektedir (Perşembe, 2008, s. 22-23).

Bugün Avusturya'da çeşitli ülkelere ve Türkiye'den farklı Arap ülkelere 350.000 Müslüman göçmen yaşamaktadır. %15'inin eski Yugoslavya'dan gelen Müslümanlar oluştururken (Bosna'dan 60.000-80.000 Müslüman, Kosova'dan 30.000 Müslüman) en büyük Müslüman göçmen nüfusunu Türkiye'den gelenler oluşturmaktadır (Türkeistudien, 2003, s. 8).

2009 yılında Avusturya'da İslam dinine mensup en büyük yabancı nüfusun 109.000 (%21) Türkiye kökenli göçmenler olduğu görülmektedir (Marik-Lebeck, 2010, s. 7). Türkiye kökenli göçmenler %57'si ile yapılan ankette Avusturya Devletinin değerine göre İslam dinin değerlerinin daha önemli olduğunu ifade etmişlerdir (Ullram, 2009, s. 19).

Türkiye kökenli göçmenlerin, evlilik, miras, aile gibi konularda karşılaştıkları problemleri çözmek için İslam hukukunun Avusturya'da kullanılması hususunda %55'inin istekli oldukları görülürken %16'sı de bu hukukun bazı maddelerine karşı

oldukları ve %22'sinin tamamen karşı olduklarını ifade etmişlerdir. Verilerin detayları gözlemlendiğinde cevapları güçlü bir şekilde eğitim seviyesi ve meslek statüsü ile ilişkili oldukları ortaya çıkmaktadır (Ulram, 2009, s. 47). Eğitim seviyesi ne kadar yüksek ise yukarıdaki kabullerin o kadar düşük olduğu görülmektedir.

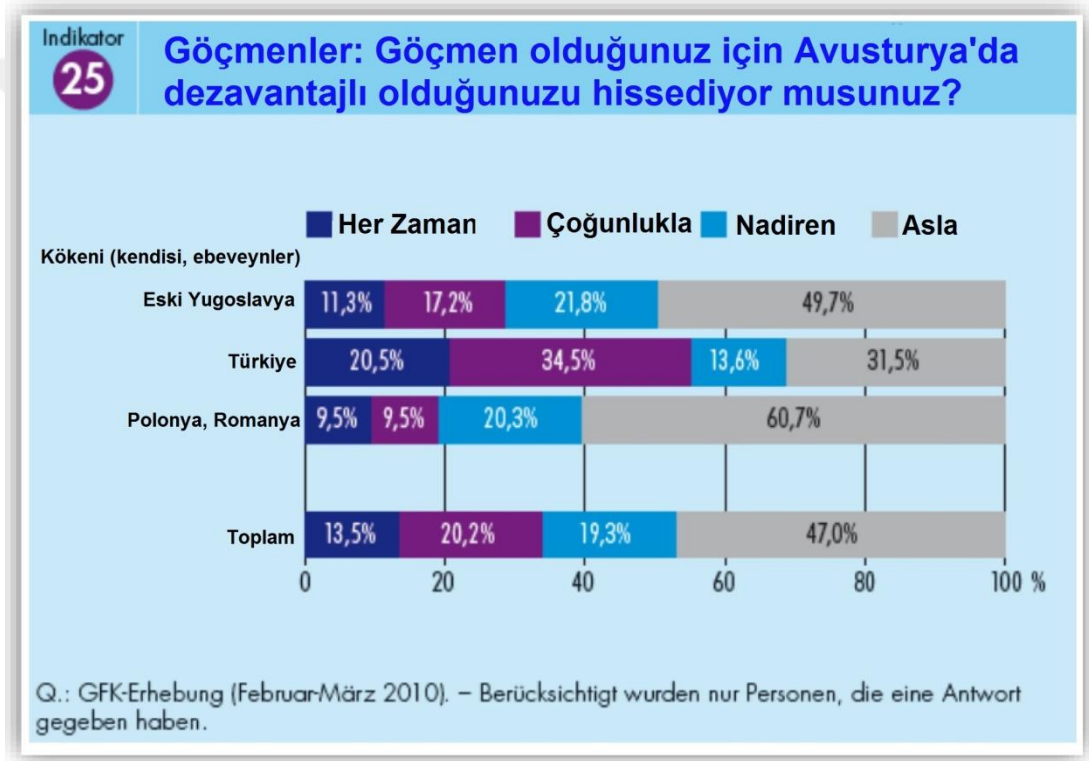
2.3.6. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Ayrımcılık ve Mağduriyet Sorunu

Ayrımcılık kavramı sebep sonuç ilişkisi itibari ile ırkçılık kavramı ile doğrudan ilgilidir. ırkçılık kavramı 20.yy'da Nazizm ile ilişkilendirilmiştir. Almanya'da "ırk" kavramı kendi fiziksel değişimi belirtmek için kullanılmıştır. ırk kelimesi İngilizce 'de etnisite kelimesi ile ifade edilirken savaşta İngiliz kraliyet gruplarından İngiltere'ye göç eden kişileri belirtmek için kullanılmıştır. Doğuştan gelen, kan ve rengin önemli olduğu temeline dayanan farklılık, fiziksel özellikleriyle tahmin edilebilen ve belirleyici bir ilişki olduğu kabul edilen "ırk" kavramı değişime kapalı bir yapıdadır. 2009 yılında Avrupa Komisyonunun yayımladığı Avrupa Barometresi anketlerinin sonuçları şunu göstermektedir: AB ülkelerinde bulunan kişilerin her altısından biri ayrımcılığa ve hakarete uğramaktadır. Anket sonuçlarının % 61'i en çok ayrımcılık konusunun etnik kökenle ilişkili olduğunu göstermektedir. AB temel haklar ajansı (FRA) Avrupa'da etnik azınlıklar ve göçmenlerin 2009 yılında yaşadıkları ırkçı ve dışlanma tecrübelerini yayımlamış ve siyasetçilerin, politikacıların ırkçılık, ayrımcılık, dışlanma konusunda yeterli önlem alamadıkları görülmüştür. Araştırmaların ırkçılığın Avrupa'da tehlikeli bir hal almaya başladığını göstermektedir. Almanya'da SPÖ'ye (Sosyal Demokrat Parti) yakın olan Fridrich Ebert Vakfının araştırmasına göre "Merkezde Dönüşüm" başlığı altında yapılan araştırmaya göre aşırı sağcı görüş taşıyan Almanların oranı 2002 yılına göre %8,2'den %9'a yükseldiği görülmektedir. ırkçılık Doğu Almanya'da daha fazla görülmektedir. İşsizliğin yüksek olduğu Doğu Almanya'da 2010 yılında sağ görüştekiler %10 iken 2012 yılında % 16'ya yükseldiği görülmektedir. Almanların %36'sı göçmenlerin sosyal devlet düzenini istismar ettiklerini düşünmektedir. Bu görüş doğu eyaletlerde %53,9 iken batı eyaletlerde %31,4 olduğu görülmektedir. Elmar Brahler ve Decker, ırkçılığın Nazi gruplarıyla sınırlı olmadığını her gün her yerde olabileceğini belirtir. Bunun bir toplum sorunu

olduğunu ifade eder. İrkçiliğin eğitim seviyesi düşük insanlarda daha çok karşılaşıldığını vurgular (DeutscheWelle, 2011).

2014 yılında Viyana'da Clodia Shafer ile yapılan görüşmede Avusturya'da ırkçılığın ve dışlamanın normal olduğu kabul gördüğünü, Nazi ile yüzleşmenin 1980'li yıllarda gerçekleştiği ifade ediliyor. İrkçi siyasi partilerin%25 oranında oy aldığı ve buna bağlı olarak diğer gruplarında ırkçı tavırlara yöneldiği görülmüştür (Shafer, 2014).

Şekil 11. Ayrımcılık Hissi

Kaynak: Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 91.

Almanya'da okullarda öğrencilerin ayrımcılığa maruz kaldığını ifade edilirken ailelerin yetersiz kaldığını, olumsuz sonular doğurduğunu ve bu eksikliklerin giderilmesi gerektiğini vurgulanmaktadır. Özoğuz raporunda iş başvurusunda bulunan göçmenin isminden dolayı mülakata kabul edilmediğini ifade etmiştir.

1980'lerde yabancı düşmanlığı ciddi bir konu haline gelmiştir. 1985 yılında Almanya'da bir Türk genci yabancı düşmanlığı yapan bir grup tarafından linç edilmiş ve gencin öldürülmesi gündem olmuştur. Sonraki zamanlarda Türklere karşı yabancı düşmanlığı bazen ölümlerle sonuçlanmış ve Avrupa'da yaşayan vatandaşlar açısından büyük bir sorun olarak devam etmiştir (UHİM, 2015).

Avusturya'da yaşayan göçmen gruplarından Türkiye kökenli göçmenlerin %20,5'inin sürekli yoğun bir şekilde mağdur olma duygusunu taşıdıkları, %34,5'inin cevabı ise "genelde evet mağduruz" cevabı verdikleri görülmüştür (Baldaszi, Kytir, Marik-Lebeck, Wisbauer, & Fassmann, 2010, s. 91).

EU-MIDIS Araştırmalarına göre yaşları 16 ile 24 arasında olan genç müslümanların Avrupa genelinde yaşlılara göre daha çok ayrımcılığa maruz kaldıklarını hissetmektedirler (Midis, 2009, s. 10).

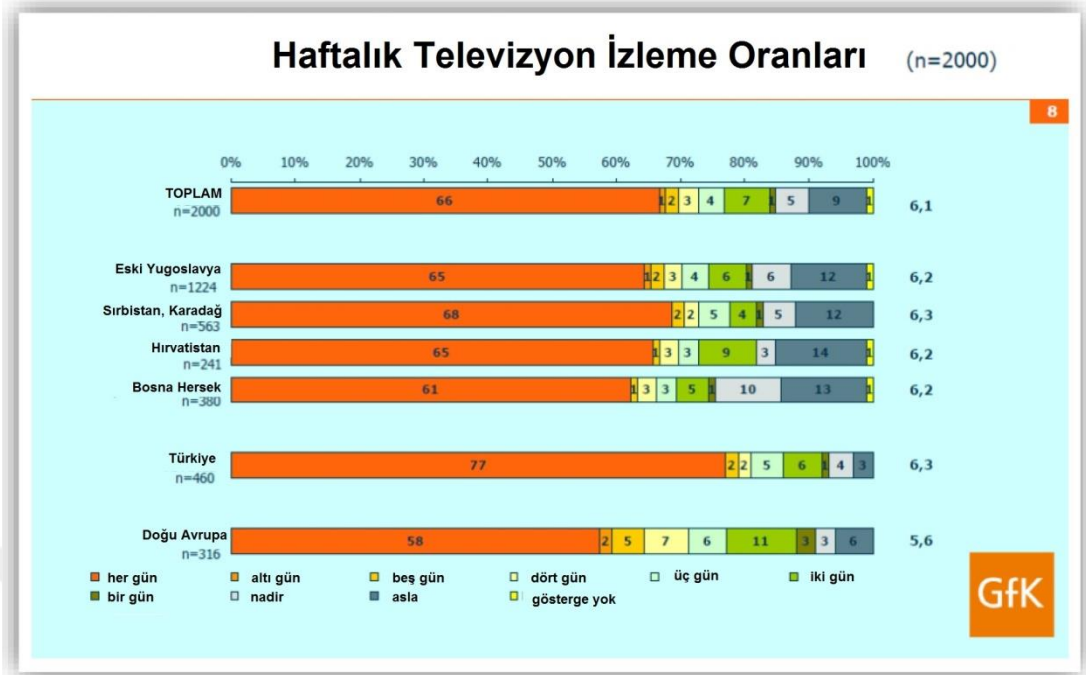
2.3.7. Avusturya'daki Türkiye Göçmenlerinin Medya Sorunu

Avusturya'daki Türk göçmenlerin diğer göçmen grupları incelendiğinde Türk göçmenlerin % 77'si her gün televizyon izledikleri görülmüştür. Bu oran diğer tüm göçmen gruplarından (% 70 altında) önemli ölçüde daha yüksektir (Potkanski, 2010, s. 31).

Türk göçmenlerin %65'i dijital uydular aracılığı ile kendi anadillerindeki televizyon kanallarını izlemektedir. Bunlardan %76'sı günlük türkçe yayın yapan televizyonlar izlenirken almanca yayın yapan televizyon izleyenlerin oranı %30'dur.

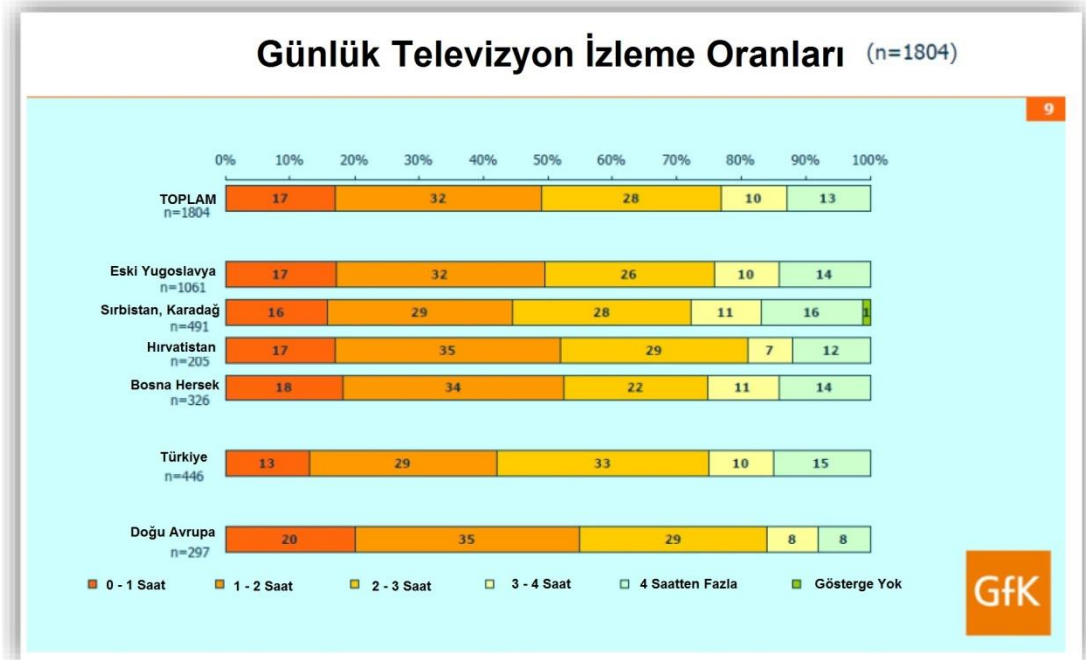
Avusturya'daki Türk kökenli göçmenlerin günün belirli saatlerini televizyon karşısında geçirdikleri görülmektedir. Bunların %33'ü 2-3 saat arası, %10'u 3-4 saat ve %15'i de 4 saatten fazla televizyon izlemektedir (Potkanski, 2010, s. 32).

Şekil 12. Haftalık Televizyon Kanalı İzlenim Oranı

Kaynak: Potkanski, 2010, s. 31.

Şekil 13. Ükelere Göre Günlük Televizyon Kullanımı

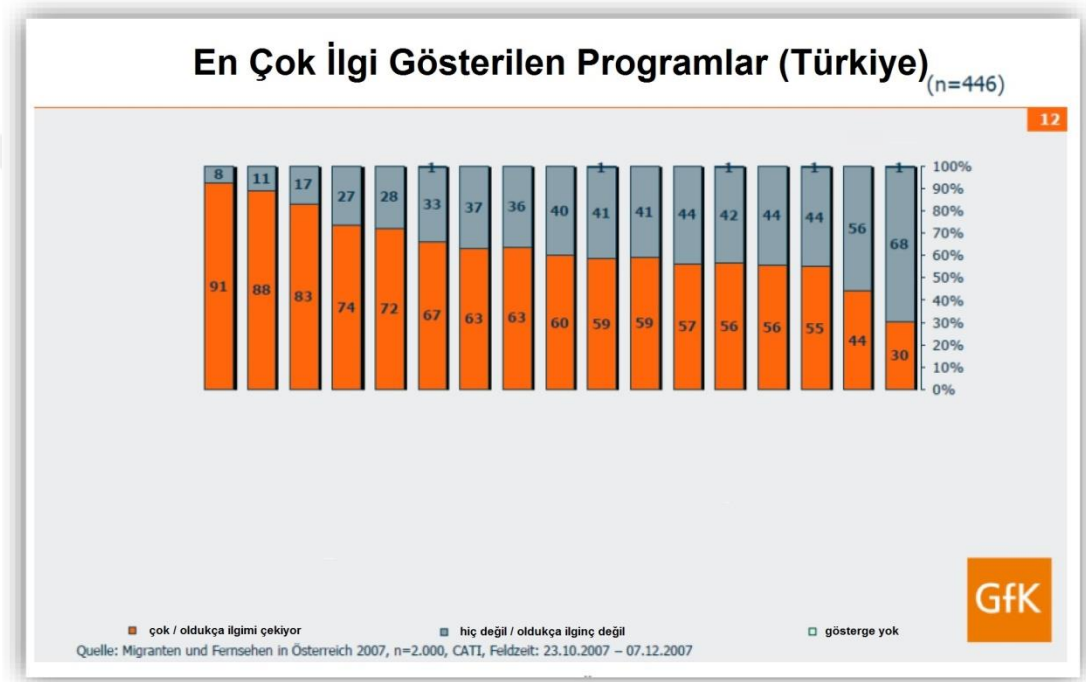

Kaynak: Potkanski, 2010, s. 32.

Türk göçmenlerin %21'i hemen hemen her gün ana dillerinde gazete okuduklarını %30'u Almanca basılı yayın takip ettiklerini belirtmektedir.

Türk göçmenlerde en ilgi çekici televizyon programları arasında ilk sırayı haber programları almaktadır. Spor programları ve Show programları daha az ilgi çekmektedir (Potkanski, 2010, s. 34).

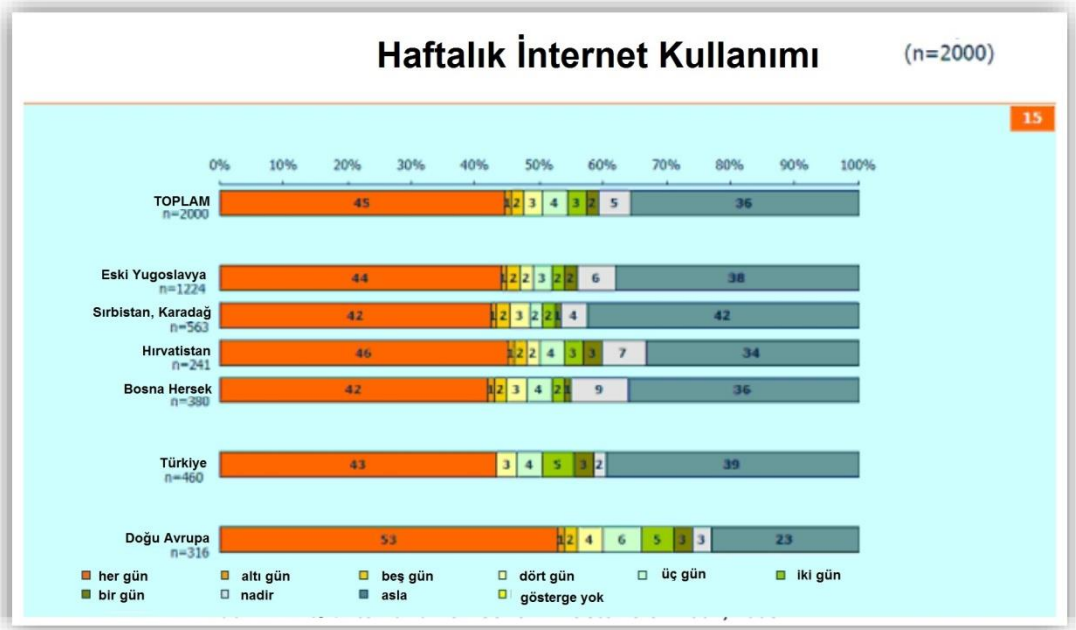
Şekil 14. En Çok İlgi Gösterilen Programlar

Kaynak: Potkanski, 2010, s. 34.

Avusturya'da toplamda 5 milyon abone internet kullanmaktadır. Bunların %71'i 14 yaş üzeri yerli nüfustur. Avusturya'daki Türk göçmenlerinin de düzenli internet abonesi olduğu görülmektedir. Türkiye kökenli göçmenlerin %43'ü, interneti her gün kullandıklarını belirtmiştir (Austria, 2011).

Şekil 15. Haftalık İnternet kullanımı

Kaynak: Potkanski, 2010, s. 35.

Özetle;

- Monika Potkanski'nin 2010 yılında Avusturya Entegrasyon Kurumu için hazırladığı Avusturya Türk Göçmenleri adlı çalışmasındaki veriler ışında aşağıdaki sonuçlara ulaştığı görülmüştür.
- Avusturya Entegrasyon Fonun 2010 yılı eylül ayı verilerine göre Avusturya'daki Türk Göçmenleri adlı çalışmasından alınan verilere göre;
- Avusturya'da 73.205 kişi Viyana'da ikamet etmek üzere 183.000 Türk kökenli (doğum yeri ve vatandaşı) yaşadığı,
- Avusturya'da yaşayan yabancılar(doğum yeri ve vatandaşı), nüfus bağlamında Türk kökenli göçmenler Almanya ve Sırbistan'ın ardından üçüncü sırada yer aldığı,
- Türk göçmen kadınları doğum ortalamasında yerli halkın önünde yer almaktadır. Türk kadınları 2,41 doğum, Avusturyalı kadınlar 1,27 doğum ortalamasına sahip oldukları,

- Kendi değerlendirmelerine Türk gmenlerinin %24 çok iyi Almanca, %10 kötü Almanca, %1 hiç bilmiyorum ve %53 sadece anadilini bildiklerini ifade ettikleri,
- Türk gmenlerinin %68'i zorunlu eğitimi tamamladıkları, %54'ünün bir iş sahibi oldukları ve bunlardan Türk kadınlarının sadece %39'unun iş sahibi oldukları,
- Türk gmenlerinin % 14'ünün Avusturya'lılardan 2 kat fazla oranla sık sık işsiz kaldıkları,
- Avusturya'daki yabancı vatandaşlar arasında 109.000 Türk vatandaşı en büyük grubu oluşturdukları,
- Türk gmenlerinin % 70'i kendilerini Avusturyalı hissetmediği, kendilerini doğduğu ya da ailesinin doğduğu yerlere ait hissettikleri,
- Türk gmenlerinin % 76'sı hemen hemen her gün Türk televizyonlarını takip ettikleri, sadece %30'unun Avusturya televizyonlarını takip ettikleri,
- Türk gmenlerinin % 21'i hemen hemen Türk günlük gazetelerini takip ettikleri, sadece %30'unun Avusturya günlük gazeteleri takip ettikleri görülmektedir.

Literatürdeki g araştırmaları incelendiğinde Avrupa ülkelerine göç etmiş Türkler ile ilgili bazı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan önemli görülenlerden aşağıda kısaca bahsedilmektedir.

Gençler 2005'te yaptığı çalışmasında, g düzenlemelerini incelemektedir. Avrupa Birliği, uluslararası g hareketlerinde çekim merkezi olduğu, Birliği oluşturan ülkelerin iktisadi-siyasi-sosyal alanlardaki göreceli üstünlüğü bu hareketliliğin yaşanmasının ardındaki temel etmenleri oluşturmakta ve Birliğin süreç içinde ekonomik işbirliğinden daha ileri aşamalara yönelmiş olması, ülkelerin karşılaştıkları sorunların Birliğin sorunu olarak oluşmasına neden olduğunu ifade etmektedir (Gençler, 2005).

Gl ve Kolb'un çalışmasının amacı, Almanya'da yaşayan genç Türkler'in kültürel uyum sürecindeki bireysel özsaygı ve kolektif özsaygılarını, kültürlenme

kavramını kullanarak inceleme ve etnik kimliğin daha iyi ruh sağlığı ile ilişkisinin araştırılmasıdır. Bu alışma, Türk genlerinde ruhsal açıdan yaşadıkları buhran ve kültürel uyum arasındaki ilişki de çeşitli alanlarının değerlendirilmesi yoluyla iki kültür arasında olan gençlerin kimliği ile ilgili olarak elde edilen sonuçlardan biri kültürel kimliğin, göçmenler arasındaki ev sahibi topluma uyum süreci değerlendirilmesinde, ruh sağlığının anahtar belirleyicilerinden olduğudur. Almanya'daki genç Türk hastalarda entegre durumu, ruhsal sorunlar ele alınmış ve 220 kişi üzerinde yaptıkları araştırmada 154 kişide yeni kültüre uyum içinde olduğu 66 kişinin ise uyum sağlayamadığı tespit edilmiştir (Gl & Kolb, 2009).

Başkurt alışmasında, Türk göçmen ailelerinin çocuklarının kimlik sorunlarını konu edinmiştir. Türk gmenlerin kimlik sorunu yaşamalarına neden olan faktörler belirlenmiş ve çözüm nerisi olarak vatandaşlık sorunu, seçme hakkının tanınmamış olması, eğitim, dil, din eğitimi, ana dilin ğretimesi problemlerini ele almaktadır (Başkurt, 2012).

Güngör çalışmasında, çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu ülkelerden Avrupa'ya göç etmiş ailelerin yaşam tarzlarının ve dünya görüşlerinin Avrupalı yaşam biçimi ve değerleriyle eşittiği kanısının yaygın olduğu bir iklimde, ikinci kuşak gençler iki kültürel ortam arasında nasıl köprü kurmakta, entegrasyonu ne derece sağladıklarına cevap aramaktadır. Göçmenlerin z kültürlerine bağlılıklarını sürdürürken ana akım kültürle de kaynaşmalarını içeren çift boyutlu bir süreç olarak tanımlayan kültürleşme kuramına odaklı çalışmaları incelemektedir. Sonuç olarak Batı Avrupalılar ve Türk göçmenlerin entegrasyona bakış açılarındaki farkı ortaya koymaktadır (Güngör, 2014).

Akıncı, Fransa'daki Türk Göçmenlerinin Etnik ve Dinî Kimlik Algıları isimli çalışmasında Fransa'da yaşayan birinci ve ikinci kuşak Türk göçmenlerin etnik ve dinsel kimlik algılarını, kültürel uyum kuramının iki boyutlu etnik kimlik modeli çerçevesinde incelemektedir. Toplam 266 katılımcının anketlerinden elde edilen ve Batı Avrupa lkelerinde yaşayan Türkler zerine daha önce yapılan çalışmalarla karşılaştırılan bulgular, Fransa Türklerinin etnik ve dinî algılarının öz kültüre dayandığını, köken veya hkim grup kimliğiyle zdeşleşmenin kuşaklar için önem taşıdığını kanıtlamaktadır. Akıncı alışmasında, Türk göçmenler arasında dinî kimlik

algısının güçlü olduğunu, birinci kuşak arasında ise sembolik tanımlamalar ile dinî uygulamalar arasında farklılıklar olduğu sonucuna ulaşmıştır (Akıncı, 2014).

Tuzcu ve Bademli çalışmasında, farklı kültürlerden insanların birlikte yaşamaları, farklılıklarla baş etmeleri ve karşılaştıkları güçlükleri aşmaları gerektiğini belirtmektedir. Yeni hayat biçimine uyum süreci kişinin yalnızlık, sosyal izolasyon, yabancılaşma, pişmanlık ve kendini değersiz hissetme gibi duyguların yaşanmasına ve bunun sonucunda stresin daha yoğun yaşanmasına neden olabileceğini ifade eden Tuzcu ve Bademli'ye göre stresle etkili başa çıkamama bireylerde anksiyete ve depresyon gibi sağlık sorunları yönünden risk anlamına gelmektedir. Göç eden bireylerin ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesi için yaşam şekilleri, karşılaştıkları zorluklar ve başa çıkma düzeylerinin sağlık profesyonellerince değerlendirilmesi gerektiğini önerirler (Tuzcu & Bademli, 2014).

Şeker ve Sirkeci çalışmalarında, Birleşik Krallık'ta yaşayan Türkiye'den göç etmiş kadınların etnik ve dini kimlik düzeyleri, algılanan ayrımcılık, kültürleşme stratejileri ve demografik özelliklerinin yaşam doyumu üzerindeki rolünü yaşam doyumu, sosyal kimlik kuramı ve kültürleşme kavramları çerçevesinde incelemektedir. Çalışmaya, Londra'da yaşayan Türkiye'den göç etmiş 125 kadın göçmen (21-55 yaş aralığında) katılmıştır. Göç eden kadınların yaşam doyumlarını; etnik grup, medeni durum, Türkiye'de yaşam geçirilen yer, gelir, dini kimlik düzeyleri ve bütünleşme stratejisinin anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Yaşam doyumunu olumlu yönde en iyi yordayan değişkenlerin bütünleşme stratejisi, dini kimlik ve Türkiye'nin bir büyükşehirinden gelme olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Şeker & Sirkeci, 2014).

Erdoğan çalışmasında, 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'den başta Almanya olmak üzere Avrupa'ya giden Türkiye kökenlilerin yarım yüzyılı aşan varlığının bir değerlendirmesi yapılmaktadır. Öncelikle gidiş süreçleri, dönemin öncelikleri, mevcut sayısal özellikler ele alınmıştır. Çalışmada, halen 5 milyonu Avrupa'da olmak üzere 6,5 milyonu aşkın Türkiye kökenlinin varlığının bir 'diasporalaşmaya' işaret edip etmediği irdelenmiştir. Ayrıca çalışmada Türkiye kökenlilerin yoğun olarak yaşadığı 11 Avrupa ülkesinde gerçekleşen 'Euro-Turks-Barometre (ETB)' başlıklı kamuoyu araştırmasının verileri değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme sonucu yaşanan

sürecin karşılıklı zihniyet transferlerinin gerçekleştiği güçlü bir etkileşime yol açtığı ve yeni bir kimlik alanının oluştuğudur. (Erdoğan, 2015).

Kaya çalışmasında, farklı sosyo-ekonomik statülerden, etno-kültürel ve dinsel aidiyet biçimlerinden gelen Türkiye kökenli göçmenler ve çocuklarının kendilerine göre daha farklı Avrupalılık kimlikleri geliştirdiklerini belirtirken bazılarının ise İslam dini ile artarak siyasallaşan bir ilişki geliştirdiklerini ifade etmektedir (Kaya, 2015).

Hayır çalışmasında, Avusturya'da göç olgusu ülke gündeminin ilk sırasında yer almakta olduğunu ifade erken Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin geleneksel ve yeni medya araçlarında daha çok anadillerindeki yayınları takip ettikleri yönde bulgulara ulaşmıştır. Ayrıca, çalışmada Türkiye kökenli göçmenlerin Avusturya'ya göçü ve konumu üzerine kısa bir değerlendirme yaparak göçmenlik olgusunun, medya ve entegrasyon başlığı altında çok kültürlü bir toplumda kitle iletişim araçlarının toplumsal entegrasyon konusundaki rolü ve önemine dikkat çekmektedir (Hayır, 2016).

Şemşit çalışmasında, göç ile ilgili literatürdeki terminolojik farklılıklara dikkat çekerek, en yaygın ve devletler tarafından istenilmeyen göçün bir türü olan düzensiz göç-yasadışı göç kavramlarına ilişkin kullanımları olduğunu belirtmektedir. AB belgelerinde yasadışı göç ifadesinin ancak göçmen odaklı bakış açısına sahip kuruluşlar (örneğin Uluslararası Göç Örgütü) ve yazarların düzensiz göç ifadesini benimsediğini belirtmektedir. Ayrıca, göçün kaynaklarının yanında, göçle ilgili kültürel bağlantılar ve akışlarının (kişi, bilgi, sermaye vb.) ilişkisini incelemenin önemi belirtilen çalışmada, transit göç kavramına da yer verilmekte ve göç güzergahları ile bu güzergahların değişimi ve tercih sebeplerine dikkat çekilmektedir (Şemşit, 2018).

Tarihsel bir perspektiften, demografik farklılıklar, göçün en önemli nedenleri olmasa da, kesinlikle bunlar arasında sayılmaktadır. Avrupa'nın bu geçici demografik farklılıkları bir avantaj olarak değerlendirmesinin önemli olduğu ve göçü sosyal ve politik olarak kabul edilebilir bir mesele haline getirmesinin yararına olacağı değerlendirilmektedir. Aslında, birçok AB ülkesi, sağlık hizmetleri ve BT hizmetleri

gibi alanlarda akut iş gücü kıtlığı karşısında göç politikalarının gözden geçirilmesine başladığının da görüldüğü ifade edilmektedir (Erzan & Kirisci, 2013).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVUSTURYA'DAKİ TÜRKİYE GÖÇMENLERİNİN SOSYOKÜLTÜREL UYUMU

3.1. YÖNTEM

Araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, kullanılan ölçeklerin maddelerine ve yapılan bazı testlere, verilerin toplanmasına ve elde edilen çözümlenmiş bilgilere yer verilmiştir.

3.1.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Yapılan araştırma, betimsel tipte bir çalışma olarak korelasyon ilişkilerini inceleme modeli göstermektedir. Bu modeller yardımıyla iki ya da daha fazla değişkenin birbirleri ile olan farklılaşma, değişme düzeyini elde edilmesi amaçlanmaktadır. Bu şekilde bir yapıda, birbirleri ile ilişkisi elde edilmek istenen değişkenler sembolize edilir. Korelasyon tipindeki ilişki analizinde değişkenlerdeki eş değışiklikleri ya da değışmezlikleri, eş değışme mevcut ise ne şekilde öğrenilmeye çalışılır. İki değışken arasında ilişkinin anlamlı mı anlamsız mı olduğu, pozitif yönlü (doğru orantılı) mü negatif yönlü mü olduğu, düşük-orta-yüksek düzeyde mi olduğu şeklinde durumlar gözlemlenir.

3.1.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Avusturya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenler oluşturmaktadır. Araştırma evreninin bireyleri 10.000'den (sınırsız evren) fazladır. Araştırmalarda örneklem seçilirken evreni en iyi ifade edecek örneklem miktarının belirlenmesi çıkacak sonuçların evrenin tamamını betimlemesi çok önemlidir (Gürbüz & Şahin, 2014). Öte yandan, örneklem sayısının belirlenmesi için araştırmacının önceden bazı kararlar vermesi gereklidir. Bir araştırmada, evrenin büyüklüğü, değışken türü ve güven seviyesi gibi önemli zorlayıcılar göz önünde bulundurularak örneklem sayısının bulunması için bazı hesaplamalar yapılmaktadır (Arıkan, 2000).

Araştırma evreninde bir olayın gözlemlenme oranı ($p=0,8$) yüksek olduğu ve yapılan analizler, örnekleme hatası ve anlamlılık düzeyi (α) 0,05 alınarak değerlendirildiği için evren içerisinde en az 245 kişi örnekleme yer alması gerekmektedir (Yazicioglu & Erdogan, 2004, s. 50). Araştırmada Avusturya'nın Tirol eyaletinde yaşayan 306 Türkiye kökenli göçmen tarafından anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Hata payı, güvenilirlik düzeyi ve geri dönmeyecek ya da eksik kodlama vb. gibi değerlendirmeye alınmayacak derecede, eksik ve hatalı veriler içeren anketler değerlendirilmemiştir.

3.1.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama için iki bölümden oluşan anket formu hazırlanmıştır. İlk bölümde, göçmenlerin demografik özelliklerini tespit edebilmek için cinsiyet, yaş, doğum yeri, Avusturya'da bulunma süreleri, medeni durum, ana dili, bilinen diller, en sık kullanılan dil, çocuklukta evlerinde konuşulan dil, eğitim gördüğü yer, eğitim durumu, Almanca dil bilgisi seviyesi gibi değişkenlerin ile psikometrik araç düzeylerinin ilişkisini ve Avusturya'daki Türkiye kökenli göçmen profilini ortaya koymak için hazırlanmış 42 kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde, 7'li likert tipi cevaplar kullanılarak hazırlanan Etnik Kimlik Ölçeği ve Dini Kimlik Ölçeği, 5'li likert tipi cevaplar kullanılarak hazırlanan Bireysel Algılanan Ayrımcılık - Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutlarını ölçen Algılanan Ayrımcılık Ölçeğine yer verilmiştir. Sonra ise sosyokültürel uyumunu ölçmek amacıyla yer verilen Sosyokültürel Uyum Ölçeği kullanılmıştır.

Katılımcılar tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcılara çalışmanın genel amacı ve anket formu hakkında açıklamalar yapılarak, katılımcılardan çalışmaya gönüllü olarak katıldıkları ankette isim belirtmeden, soruların cevaplandırılacağı açıklanmıştır. Her birey için anket formu yaklaşık 40 dakika zaman diliminde uygulanmıştır.

3.1.4. VERİLERİN ANALİZİ

Birleştirilen verilerin analiz edilmesi için, yüzde ve frekans dağılımı, aritmetik ortalama, standart sapma değerleri ile t testi, varyans analizi ve çoklu karşılaştırma

(Tukey) yöntemleri kullanılmıştır. Anketin uygulandığı göçmenlerin demografik özellikleri, kategorik değişkenlere bağlı olarak veriler frekans ve yüzde değerleri ile tanımlayıcı istatistik analizleri yapılarak yorumlanmıştır.

Etnik kimlik, dini kimlik, sosyokültürel uyum düzeyleri ve algılanan ayrımcılık düzeyi ile olan bunun alt boyutları bireysel algılanan ayrımcılık ve kolektif algılanan ayrımcılık düzeylerine ilişkin sonuçlar; standart sapma, frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri tablolarda gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1. Güvenirlik Analizi

Ölçekler	N	Min	Max	ORT	SS (Std. Sapma)	Cronbach Alfa
Etnik Kimlik	306	1,00	7,00	6,1160	,85276	,889
Dini Kimlik	306	2,00	7,00	6,1089	,85769	,895
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	306	1,00	5,00	2,0191	,81896	,933
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	306	1,00	5,00	1,8815	,87219	,924
Sosyokültürel Uyum	306	1,00	5,00	2,1402	,62888	,951

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerin her bir boyut ve anketin geneline ilişkin güvenirlik analizi Cronbach's Alpha değerleri bulunarak gerçekleştirilmiştir (Tablo 1).

Araştırmada etnik kimlik algısını tespit etmek için 7'li likert tipinde yanıtları olan 6 madde için Cronbach's Alpha 0,889 olarak ölçülmüştür.

Araştırmada dini kimlik algısını tespit etmek için 7'li likert tipinde yanıtları olan 6 madde için Cronbach's Alpha 0,894 olarak ölçülmüştür.

Araştırmada kolektif algılanan ayrımcılığı tespit etmek için 5'li likert tipinde yanıtları olan 7 madde için Cronbach's Alpha 0,933 olarak ölçülmüştür.

Araştırmada bireysel algılanan ayrımcılığı tespit etmek için 5'li likert tipinde yanıtları olan 4 madde için Cronbach's Alpha 0,923 olarak ölçülmüştür.

Araştırmada sosyokültürel uyum düzeyini tespit etmek için 5'li likert tipinde yanıtları olan 21 madde için Cronbach's Alpha 0,951 olarak ölçülmüştür.

3.1.4.1. Demografik Değişkenler

Katılımcı göçmenlerin, vatandaşı olduğu ülke, oturma durumu göçten önceki yaşadığı yer, hane aylık gelir, çocuk sayısı, çalışma durumu, Türkiye ile ilgili haber alma durumu, Türkiye'yi ziyaret etme sıklığı, Türkiye'den göç etme sebebi, Türkiye'nin gelişimini değerlendirme durumu, Avusturya'daki çevrede algılanan Türkiye'nin güncel imaj durumu, Avusturya'daki seçimlerle ilgilenme durumu, Türkiye'deki seçimlerle ilgilenme durumu, Türkiye'deki milletvekili seçimleri ile ilgilenme durumu, Avusturya'daki milletvekili seçimleri ile ilgilenme durumu, Türkiye'deki belediye yönetimleri ile ilgilenme durumu, Avusturya'daki belediye yönetimleri ile ilgilenme durumu, Türkiye'nin imajının değişmesi durumu, Avusturya'nın imajının değişmesi durumu, Türkiye'den dönerken getirdikleri ürün çeşitleri, Avusturya'dan Türkiye'ye götördükleri ürün çeşitleri, bildiği dil durumu, çocuklukta evlerinde konuşulan dil ve buldukları ikamete yerleşme nedenleri kapalı uçlu sorularına cevap arayan demografik değişkenler belirlenmiştir.

Bu araştırmada, Türkiye kökenli olup Avusturya'da ikamet eden göç etmiş (n = 306) basit rastgele örnekleme ile 306 bay ve bayan gönüllü katılımcı olmuşlardır.

3.1.4.2. Kimlik Ölçeği

Etnik kimlik değerlemesi için Verkuyten (1995) tarafından geliştirilen altı sorulu ölçekten yararlanılmaktadır (Verkuyten, 1995). Hünler (2007)'in Türkçeye uyarladığı bu ölçek "Etnik kimliğime çok bağlıyım" gibi altı maddeye sahip olup 7 basamaklı likert tipi cevap aranmaktadır (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 7 = Kesinlikle katılıyorum) (Hünler, 2007). Elde edilen düşük ortalama puan, etnik kimliğe düşük bağlılığı ifade etmektedir. Bu ölçeğin iç tutarlılığını ifade eden güvenilirlik katsayısı 0,89'dur.

Dini kimlik değerlemesi için Luhtanen ve Crocker (1992) tarafından geliştirilen altı sorulu ölçekten yararlanılmaktadır (Luhtanen & Crocker, 1992). Çoymak (2009)'un Türkçeye uyarladığı bu ölçek "Dini kimliğim benliğimin önemli

bir parçasıdır" gibi altı maddeye sahip olup 7 basamaklı likert tipi cevap aranmaktadır (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 7 = Kesinlikle katılıyorum) (Çoymak, 2009). Elde edilen düşük ortalama puan, etnik kimliğe düşük bağlılığı ifade etmektedir. Araştırmada, dini kimlik ölçeğinin iç tutarlılığını ifade eden cronbach alpha değeri 0,89 bulunmuştur.

3.1.4.3. Algılanan Ayrımcılık Ölçeği

Ruggiero ve Taylor (1997) tarafından kişinin ayrımcılığa tabi olma derecesini ölçmek için geliştirilmiştir (Ruggiero & Lydon, 1997). Türkçe uyarlama çalışmasını

Baysu yapmıştır (Baysu, 2007). Bireysel algılanan ayrımcılık ölçeği dört sorudan oluşmaktadır. Örnek olarak "Diğer insanların kimliğime karşı olumsuz olduklarını hissediyorum" sorusuna verilen beşli Likert tipi cevap ile (1 = asla, 5 = daima) bireysel algılanan ayrımcılık seviyesini ortaya çıkarmaktadır. Kolektif algılanan ayrımcılık ölçeği yedi sorudan oluşmaktadır. Örnek olarak "Okulda ya da işyerinde" sorusuna verilen beşli Likert tipi cevap ile (1 = asla, 5 = daima) kolektif algılanan ayrımcılık seviyesini ortaya çıkarmaktadır. Alınan düşük puan, düşük seviyede algılanan ayrımcılık anlamında gelmektedir. İç tutarlılığı ifade eden cronbach alpha değerleri 0,92 ve 0,93'dür.

3.1.4.4. Sosyokültürel Uyum Ölçeği

Bu çalışmada sosyokültürel uyumu ölçmek amacıyla orijinal dilinde Ward ve Kennedy'nin (1999) ölçeği kullanılmıştır (Ward & Kennedy, 1999). Türkçeye uyarlaması Şeker ve Akman (2016) tarafından yapılmıştır (Şeker & Akman, 2016). Bu ölçek ilgili grubun özelliklerine bağlı düzenlenebilen, tutarlı biçimde geçerli ve güvenilir olan esnek biçimde ölçüm yapabilmektedir. Ölçek katılımcıların günlük yaşamdaki ihtiyaçlarını görürken karşılaştıkları zorlukları, göç edilen ülke ile anlamlı ilişkiler kurabilme, baskın kültürün değerlerinin anlaşılmasını içermektedir. 29 maddeli ölçek "arkadaş edinmek", "kendini anlaşılır kılmak" ve "etnik ya da kültürel farklılıkları anlamak" gibi maddeleri içermektedir. Sosyokültürel uyum ölçeği beş dereceli likert tipi ölçek (1 = hiç zor değil, 5 = olağanüstü zor) ile değerlendirilmektedir. Yüksek puan, sosyal yaşamdaki zorluğu ve düşük sosyokültürel

uyumu göstermektedir (Şeker & Akman, 2016). Seker ve Akman ölçeğin Türkçe 'ye uyarlama çalışmasında yapı geçerliği için açıklayıcı faktör analizi uygulamıştır. Ölçeğin tek faktörlü bir yapısı olduğu ve açıklanan varyansın tek faktör ile 0.39 olduğu görmüşlerdir.

Bu çalışmada Cronbach alpha değeri 0,95'dir. Bu ölçeğin geçerlik güvenirlik sonuçları incelendiğinde ölçekte yer alan 29 maddeden faktör yük değeri 0.30'un altında olanlar ölçekten çıkarılmıştır. Tekrarlanan analiz sonucunda kalan 21 madde incelenmiştir.

3.2. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BULGULAR

Bu başlık altında, araştırmanın katılımcıları Türkiye göçmenlerinin demografik özellikleri yorumlanmaktadır. Elde edilen demografik bilgiler betimleyici istatistik analizleri uygulanarak çözümlenmiş ve elde edilen sonuçların frekans ve yüzde değerleri de gösterilmiştir. Katılımcıların cinsiyeti, yaş grubu, eğitim düzeyi, meslekleri, doğum yeri gibi tanıtıcı bilgiler açıklanmıştır.

3.2.1. Katılımcıların Cinsiyet Durumu

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyetiniz	Frekans	Yüzde
Kadın	170	55,6
Erkek	136	44,4
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, cinsiyete göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 2) irdelenmiştir. Katılımcıların cinsiyetine ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %55,6'sı kadın ve %44,6'sı erkek oldukları görülmektedir.

3.2.2. Katılımcıların Yaş Durumu

Tablo 3. Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Dağılımları

Yaşınız	Frekans	Yüzde
18 ve altı	12	3,9
19-35 arası	169	55,2
36-49 arası	86	28,1
50 ve üzeri	39	12,7
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, cinsiyete göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 3) irdelenmiştir. Katılımcıların yaşına ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %3,9'unun 18 yaş ve altı, %55,2'sinin 19-35 yaş arası, % 28,1'inin 36-49 yaş arası ve %12,7'sinin de 50 yaş ve üzerinde oldukları görülmektedir.

3.2.3. Katılımcıların Doğum Yeri Durumu

Tablo 4. Katılımcıların Doğum Yerine Göre Dağılımları

Doğum Yeriniz	Frekans	Yüzde
Türkiye	202	66,0
Avusturya	83	27,1
Almanya	17	5,6
Hollanda	4	1,3
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, doğum yerine göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 4) irdelenmiştir. Katılımcıların doğum yerine ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %66'sının Türkiye, %27,1'inin Avusturya ve %5,6'sının Almanya ve %1,3'ünün de Hollanda doğumlu oldukları görülmektedir.

3.2.4. Katılımcıların Avusturya'da Bulunma Durumu

Tablo 5. Katılımcıların Avusturya'da Bulunmasına Göre Dağılımları

Ne Kadar Zamandır Avusturya'da Bulunuyorsunuz?	Frekans	Yüzde
6 aydan az	1	0,3
6-12 ay	2	0,7
13-24 ay	4	1,3
25-36 ay	3	1,0
37-48 ay	5	1,6
49 ay ve üzeri	291	95,1
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, ne kadar zamandır Avusturya'da bulunması durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 5) irdelenmiştir. Katılımcıların Avusturya'da bulunması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %0,3'ünün 6 aydan az, %0,7'sinin 6-12 ay arası, %1,3'ünün 13-24 ay, %1'inin 25-36 ay, %1,6'sının 37-48 ay ve %95,1'inin de 49 ay ve üzeri oldukları görülmektedir.

3.2.5. Katılımcıların Medeni Durumu

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, medeni durumuna göre dağılımları aşağıdaki tabloda (Tablo 6)

irdelenmiştir. Katılımcıların medeni durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %32,4'sinin Bekâr, %64,7'inin Evli ve %2,9'unun da Ayrı/Boşanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Dağılımları

Medeni Durumunuz	Frekans	Yüzde
Bekar	99	32,4
Evli	198	64,7
Ayrı/Boşanmış	9	2,9
Toplam	306	100,0

3.2.6. Katılımcıların Ana Dil Durumu

Tablo 7. Katılımcıların Ana Diline Göre Dağılımları

Ana Diliniz	Frekans	Yüzde
Türkçe	276	90,2
Almanca	13	4,2
Kürtçe	17	5,6
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, ana dil durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 7) irdelenmiştir. Katılımcıların ana dil durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %90,2'sinin Türkçe, %4,2' sinin Almanca ve %5,6'sının da Kürtçe oldukları görülmektedir.

3.2.7. Katılımcıların En Sık Kullandığı Dil Durumu

Tablo 8. Katılımcıların En Sık Kullandığı Dil Durumuna Göre Dağılımları

En Sık Kullandığımız Dil	Frekans	Yüzde
Türkçe	227	74,2
Almanca	59	19,3
İngilizce	3	1,0
Kürtçe	17	5,6
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, en sık kullandığı dil durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 8) irdelenmiştir. Katılımcıların en sık kullandığı dil durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %74,2'sinin Türkçe, %19,3'ünün Almanca, %1'inin İngilizce ve %5,6'sının da Kürtçe oldukları görülmektedir.

3.2.8. Katılımcıların Eğitimini Tamamladığı Yer Durumu

Tablo 9. Katılımcıların Eğitimini Tamamladığı Yer Durumuna Göre Dağılımları

Eğitiminizi Nerede Tamamladınız?	Frekans	Yüzde
Türkiye	114	37,3
Avusturya	158	51,6
Almanya	31	10,1
Fransa	1	0,3
Hollanda	2	0,7
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, eğitimini tamamladığı yer durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 9) irdelenmiştir. Katılımcıların eğitimini tamamladığı yer durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %37,3 oranında Türkiye, %51,6 oranında Avusturya, %10,1 oranında Almanya, %0,3 oranında Fransa ve %0,7 oranında da Hollanda oldukları görülmektedir.

3.2.9. Katılımcıların Eğitim Durumu

Tablo 10. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımları

Eğitim Durumunuz	Frekans	Yüzde
Okuryazar	3	1,0
İlkokul	54	17,6
Ortaokul	72	23,5
Lise	85	27,8
Lisans	65	21,2
Yüksek Lisans	20	6,5
Doktora	7	2,3
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, eğitim durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 10) irdelenmiştir. Katılımcıların eğitim durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %1 oranında Okuryazar, %17,6 oranında İlkokul, %23,5 oranında Ortaokul, %27,8 oranında Lise, %21,2 oranında Lisans, %6,5 oranında Yüksek Lisans ve %2,3 oranında da Doktoralı oldukları görülmektedir.

3.2.10. Katılımcıların Almanca Konuşmadaki Dil Bilgisi Durumu

Tablo 11. Katılımcıların Almanca Konuşmadaki Dil Bilgisi Durumuna Göre Dağılımları

Almanca Dil Bilgisi Seviyeniz [Konuşma]	Frekans	Yüzde
Çok Zayıf	50	16,3
Zayıf	34	11,1
Orta	58	19,0
İyi	82	26,8
Çok İyi	82	26,8
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Almanca konuşmadaki dil bilgisi durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 11) irdelenmiştir. Katılımcıların Almanca konuşmadaki dil bilgisi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %16,3 oranında Çok Zayıf, %11,1 oranında Zayıf, %19 oranında Orta, %26,8 oranında İyi ve %26,8 oranında da Çok İyi oldukları görülmektedir.

3.2.11. Katılımcıların Almanca Okumadaki Dil Bilgisi Durumu

Tablo 12. Katılımcıların Almanca Okumadaki Dil Bilgisi Durumuna Göre Dağılımları

Almanca Dil Bilgisi Seviyeniz [Okuma]	Frekans	Yüzde
Çok Zayıf	61	19,9
Zayıf	20	6,5
Orta	63	20,6
İyi	32	10,5
Çok İyi	130	42,5
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Almanca okumadaki dil bilgisi durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 12) irdelenmiştir. Katılımcıların Almanca okumadaki dil bilgisi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %19,9 oranında Çok Zayıf, %6,5 oranında Zayıf, %20,6 oranında Orta, %10,5 oranında İyi ve %42,5 oranında da Çok İyi oldukları görülmektedir.

3.2.12. Katılımcıların Almanca Anlamadaki Dil Bilgisi Durumu

Tablo 13. Katılımcıların Almanca Anlamadaki Dil Bilgisi Durumuna Göre Dağılımları

Almanca Dil Bilgisi Seviyeniz [Anlama]	Frekans	Yüzde
Çok Zayıf	49	16,0
Zayıf	31	10,1
Orta	56	18,3
İyi	62	20,3
Çok İyi	108	35,3
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Almanca anlamadaki dil bilgisi durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 13) irdelenmiştir. Katılımcıların Almanca anlamadaki dil bilgisi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %16 oranında Çok Zayıf, %10,1 oranında Zayıf, %18,3 oranında Orta, %20,3 oranında İyi ve %35,3 oranında da Çok İyi oldukları görülmektedir.

3.2.13. Katılımcıların Almanca Yazmadaki Dil Bilgisi Durumu

Tablo 14. Katılımcıların Almanca Yazmadaki Dil Bilgisi Durumuna Göre Dağılımları

Almanca Dil Bilgisi Seviyeniz [Yazma]	Frekans	Yüzde
Çok Zayıf	67	21,9
Zayıf	23	7,5
Orta	61	19,9
İyi	39	12,7
Çok İyi	116	37,9
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Almanca yazmadaki dil bilgisi durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 14) irdelenmiştir. Katılımcıların Almanca yazmadaki dil bilgisi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %21,93 oranında Çok Zayıf, %7,5 oranında Zayıf, %19,9 oranında Orta, %12,7 oranında İyi ve %37,9 oranında da Çok İyi oldukları görülmektedir.

3.2.14. Katılımcıların Almancayı Öğrendiği Yer Durumu

Tablo 15. Katılımcıların Almancayı Öğrendiği Yer Durumuna Göre Dağılımları

Almancayı nerede öğrendiniz?	Frekans	Yüzde
Okulda (ilk-orta)	185	60,5
Kendi Çabamla	96	31,4
Kursa Giderek	21	6,9
Hepsi	3	1,0
Öğrenmedim	1	0,3
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Almancayı öğrendiği yer durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 15) irdelenmiştir. Katılımcıların Almancayı öğrendiği yer durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %37,3 oranında Okulda (ilk-orta), %51,6 oranında Kendi Çabamla, %10,1 oranında Kursu Giderek, %0,3 oranında bunların hepsi ve %0,7 oranında da Öğrenmediğini belirttikleri görülmektedir.

3.2.15. Katılımcıların Kendilerini Tanımladıkları Etnik Kimlik Durumu

Tablo 16. Katılımcıların Kendilerini Tanımladıkları Etnik Kimlik Durumuna Göre Dağılımları

Etnik kimlik olarak kendinizi nasıl tanımlarsınız? (Kendinizi ait hissettiğiniz sosyal grup ya da milliyet)	Frekans	Yüzde
Türk	231	75,5
Kürt	27	8,8
Alman	2	0,7
Dünyalı Austotürk, multietnik	23	7,5
Bilmiyorum	7	2,3
Müslüman Türk	12	3,9
Milli Görüş	2	0,7
Müslüman Avustralyan	2	0,7
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, kendilerini tanımladıkları etnik kimlik durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 16) irdelenmiştir. Katılımcıların kendilerini tanımladıkları etnik kimlik durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %75,5 oranında Türk, %8,8 oranında Kürt, %0,7 oranında Alman, %7,5 oranında Dünyalı-Austotürk-Multietnik, %2,3 oranında önemsemedikleri, %3,9 oranında Müslüman Türk, %0,7

oranında Milli Görüş ve %0,7 oranında Müslüman Avusturyalı olarak tanımladıkları görülmektedir.

3.2.16. Katılımcıların Dini İnanç Durumu

Tablo 17. Katılımcıların Dini İnanç Durumuna Göre Dağılımları

Dini İnancınızı Belirtiniz	Frekans	Yüzde
İslam	268	87,6
Hristiyanlık	8	2,6
Ateist	1	0,3
Alevi	29	9,5
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, dini inanç durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 17) irdelenmiştir. Katılımcıların dini inanç durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %87,6 oranında İslam, %2,6 oranında Hristiyanlık, %0,3 oranında Ateist ve %9,5 oranında da Alevi olarak tanımladıkları görülmektedir.

3.2.17. Katılımcıların Vatandaşı Olduğu Ülke Durumu

Tablo 18. Katılımcıların Vatandaşı Olduğu Ülke Durumuna Göre Dağılımları

Hangi ülkenin vatandaşısınız?	Frekans	Yüzde
Avusturya	172	56,2
Almanya	21	6,9
Türkiye	109	35,6
Hollanda	4	1,3
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, vatandaşı olduğu ülke durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 18) irdelenmiştir. Katılımcıların vatandaşı olduğu ülke durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %56,2 oranında Avusturya, %6,9 oranında Almanya, %35,6 oranında Türkiye ve %1,3 oranında da Hollanda oldukları görülmektedir.

3.2.18. Katılımcıların Oturum Durumu

Tablo 19. Katılımcıların Oturum Durumuna Göre Dağılımları

Oturum durumunuz nedir?	Frekans	Yüzde
Çalışma İzni	84	27,5
Süresiz İkamet	212	69,3
Öğrenci İkamet	8	2,6
Turist Vizesi	1	0,3
Sığınmacı ya da mürteci	1	0,3
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, oturum durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 19) irdelenmiştir. Katılımcıların oturum durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %27,5 oranında Çalışma İzni, %69,3 oranında Süresiz İkamet, %2,6 oranında Öğrenci İkameti, %0,3 oranında Turist Vizesi ve %0,3 oranında da Sığınmacı ya da mürteci oldukları görülmektedir.

3.2.19. Katılımcıların Göçten Önceki Yaşadığı Yer Durumu

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, göçten önceki yaşadığı yer durumuna göre dağılımları aşağıda tabloda (Tablo 20) irdelenmiştir. Katılımcıların göçten önceki yaşadığı yer durumuna ait

frekans analizi sonuçları incelendiğinde %3,3 oranında Metropol, %55,6 oranında Şehir, %22,9 oranında Kasaba ve %18,3 oranında da Köy oldukları görülmektedir.

Tablo 20. Katılımcıların Göçten Önceki Yaşadığı Yer Durumuna Göre Dağılımları

Aileniz göç etmeden önce yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer nasıl bir yerdi?	Frekans	Yüzde
Metropol	10	3,3
Şehir	170	55,6
Kasaba	70	22,9
Köy	56	18,3
Toplam	306	100,0

3.2.20. Katılımcıların Hane Aylık Gelir Durumu

Tablo 21. Katılımcıların Hane Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımları

Hanenizin net toplam aylık geliri yaklaşık olarak nedir?	Frekans	Yüzde
0-1000 euro	17	5,6
1001-2000 euro	87	28,4
2001-3000 euro	144	47,1
3001 euro ve üzeri	58	19,0
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, hane aylık gelir durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 21) irdelenmiştir. Katılımcıların hane aylık gelir durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %5,6 oranında 0-1000 Euro, %28,4 oranında 1001-2000 Euro, %47,1

oranında 2001-3000 Euro ve %19 oranında da 3001 Euro ve üzeri oldukları görülmektedir.

3.2.21. Katılımcıların Çocuk Sayısı Durumu

Tablo 22. Katılımcıların Çocuk Sayısı Durumuna Göre Dağılımları

Kaç çocuğunuz var?	Frekans	Yüzde
Yok	127	41,5
1	64	20,9
2	66	21,6
3	32	10,5
4 ve üstü	17	5,6
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, çocuk sayısı durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 22) irdelenmiştir. Katılımcıların çocuk sayısı durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %41,5 oranında çocuklarının olmadıklarını, %20,9 oranında bir çocuğu, %21,6 oranında iki çocuğu, %10,5 oranında üç çocuğu ve %15,6 oranında da dört ve üzerinde çocukları oldukları görülmektedir.

3.2.22. Katılımcıların Çalışma Durumu

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, çalışma durumuna göre dağılımları aşağıda tabloda (Tablo 23) irdelenmiştir. Katılımcıların çalışma durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %64,1 oranında ücretli bir işte çalışan, %5,6 oranında kendi işini kuran,%2,6 oranında ücretsiz aile işçisi, %3,3 oranında daha önce hiç çalışmadığı, %2,3 oranında işimi kaybettiği ve iş aradığı, %2 oranında iş aramadığı ve %7,5 oranında emekli olduğu görülmektedir.

Tablo 23. Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Dağılımları

Çalışma Durumunuz	Frekans	Yüzde
Ücretli bir işte çalışıyorum	196	64,1
Kendi işimde çalışıyorum	17	5,6
Ücretsiz aile işçisi	8	2,6
Daha önce hiç çalışmadım	10	3,3
İşimi kaybettim ve iş arıyorum	7	2,3
İş aramıyorum	6	2,0
Emekli	23	7,5
Öğrenci	39	12,7
Toplam	306	100,0

3.2.23. Katılımcıların Türkiye İle İlgili Haber Alma Durumu

Tablo 24. Katılımcıların Türkiye İle İlgili Haber Alma Durumu

Türkiye ile ilgili haberleri nasıl takip ediyorsunuz?	Frekans	Yüzde
İlgilenmiyorum ve takip etmiyorum	28	9,2
Türk Basınından takip ediyorum (TV, gazete, int)	159	52,0
Avusturya Basınından takip ediyorum (TV, gazete, İnt)	6	2,0
Hem Türk hem Avusturya basınından takip ediyorum	112	36,6
Sosyal medyada güvendiğim kaynaklardan faydalanıyorum	1	0,3
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye ile ilgili haber alma durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 24) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye ile ilgili haber alma durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde %9,2 oranında ilgilenmediği ve takip etmediği, %52 oranında Türk basınından takip ettiklerini, %2 oranında Avusturya basınından takip ettiklerini, %36,6 oranında hem Türk hem Avusturya basınından takip ettiklerini ve % 0,3 oranında da sosyal medyada güvendiği kaynaklardan faydalandığı görülmektedir.

3.2.24. Katılımcıların Türkiye'yi Ziyaret Etme Sıklığı Durumu

Tablo 25. Katılımcıların Türkiye'yi Ziyaret Etme Sıklığı Durumuna Göre Dağılımları

Türkiye'yi ne sıklıkla ziyaret ediyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Hiç	2	0,7
Yılda 2 kez ve daha fazla	83	27,1
Yılda 1 kez	193	63,1
2 yılda 1 kez	26	8,5
3 yılda 1	2	0,7
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'yi ziyaret etme sıklığı durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 25) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye'yi ziyaret etme sıklığı durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 0,7 oranında hiç, % 27,1 oranında yılda 2 kez ve daha fazla, %63,1 oranında yılda bir kez, % 8,5 oranında 2 yılda bir ve % 0,7 oranında 3 yılda bir kez olduğu görülmektedir.

3.2.25. Katılımcıların Türkiye'den Göç Etme Sebebi

Tablo 26. Katılımcıların Neden Olarak Türkiye'den Göç Etme Durumuna Göre Dağılımları

Türkiye'den ayrılma, göç etme nedenleriniz nelerdir?	Frekans	Yüzde
Ekonomik Sebeplerden Dolayı (İşsizlik ve Gelir Darlığı gibi)	233	76,1
Siyasi Sebeplerden Dolayı	18	5,9
Kültürel Sebeplerden Dolayı	55	18,0
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, neden olarak Türkiye'den göç etme durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 26) irdelenmiştir. Katılımcıların neden olarak Türkiye'den göç etme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 76,1 oranında Ekonomik Sebeplerden Dolayı, % 5,9 oranında Siyasi Sebeplerden Dolayı ve % 18 oranında Kültürel Sebeplerden Dolayı olduğu görülmektedir.

3.2.26. Katılımcıların Türkiye'nin Gelişimini Değerlendirme Durumu

Tablo 27. Katılımcıların Türkiye'nin Gelişimini Değerlendirme Durumuna Göre Dağılımları

Türkiye'nin gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Çok negatif	86	28,1
Negatif	34	11,1
Nötr	69	22,5
Pozitif	60	19,6
Çok pozitif	57	18,6
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'nin gelişimini değerlendirme durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 27) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye'nin gelişimini değerlendirme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 28,1 oranında Çok negatif, % 11,1 oranında Negatif, % 22,5 oranında Nötr, % 19,6 oranında Pozitif ve % 18,6 oranında ok Pozitif değerlendirdikleri görülmektedir.

3.2.27. Katılımcıların Avusturya'daki Çevrenin Türkiye'nin Güncel İmaj Durumu

Tablo 28. Katılımcıların Avusturya'daki Çevrenin Türkiye'nin Güncel İmaj Durumuna Göre Dağılımları

Avusturya'da çevreniz Türkiye'nin güncel imajını nasıl algılıyor?	Frekans	Yüzde
Çok negatif	122	39,9
Negatif	70	22,9
Nötr	66	21,6
Pozitif	40	13,1
Çok pozitif	8	2,6
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Avusturya'daki çevrenin Türkiye'nin güncel imaj durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 28) irdelenmiştir. Katılımcıların Avusturya'daki çevrenin Türkiye'nin güncel imaj durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 39,9 oranında Çok negatif, % 22,9 oranında Negatif, % 21,6 oranında Nötr, % 13,1 oranında Pozitif ve % 2,6 oranında ok Pozitif değerlendirdikleri görülmektedir.

3.2.28. Katılımcıların Avusturya'daki Seçimlerle İlgilenme Durumu

Tablo 29. Katılımcıların Avusturya'daki Seçimlerle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları

Avusturya'daki seçimlerle ilgileniyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet, oy verdim, ilgileniyorum	73	23,9
Sadece basından takip ediyorum	108	35,3
Hayır, ilgilenmiyorum	125	40,8
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Avusturya'daki seçimlerle ilgilenme durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 29) irdelenmiştir. Katılımcıların Avusturya'daki seçimlerle ilgilenme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 23,9 oranında Evet, oy verdim, ilgileniyorum, % 35,3 oranında Sadece basından takip ediyorum ve % 40,8 oranında Hayır, ilgilenmiyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

3.2.29. Katılımcıların Türkiye'deki Seçimlerle İlgilenme Durumu

Tablo 30. Katılımcıların Türkiye'deki Seçimlerle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları

Türkiye'deki seçimlerle ilgileniyor musunuz?	Frekans	Yüzde
Evet, oy verdim, ilgileniyorum	64	20,9
Sadece basından takip ediyorum	204	66,7
Hayır, ilgilenmiyorum	38	12,4
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'deki seçimlerle ilgilenme durumuna göre dağılımları

yukarıdaki tabloda (Tablo 30) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye'deki seçimlerle ilgilenme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 20,9 oranında Evet, oy verdim, ilgileniyorum, % 66,7 oranında Sadece basından takip ediyorum ve % 12,4 oranında Hayır, ilgilenmiyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

3.2.30. Katılımcıların Avusturya'daki Belediye Yönetimleri İle İlgilenme Durumu

Tablo 31. Katılımcıların Avusturya'daki Belediye Yönetimleri İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları

Avusturya'daki Belediye yönetimleri ile ne kadar ilgilisiniz?	Frekans	Yüzde
Hiç	134	43,8
Az	74	24,2
Orta	48	15,7
İyi	35	11,4
Çok	15	4,9
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Avusturya'daki belediye yönetimleri ile ilgilenme durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 31) irdelenmiştir. Katılımcıların Avusturya'daki belediye yönetimleri ile ilgilenme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 43,8 oranında hiç ilgili olmadığını, % 24,2 oranında az ilgili olduğunu, %15,7 oranında orta derecede ilgili olduğunu, %11,4 oranında gayet ilgili olduğunu ve % 4,9 oranında çok ilgili olduğu görülmektedir.

3.2.31. Katılımcıların Türkiye'deki Belediye Yönetimleri İle İlgilenme

Durumu

Tablo 32. Katılımcıların Türkiye'deki Belediye Yönetimleri İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları

Türkiye'deki Belediye yönetimleri ile ne kadar ilgilisiniz?	Frekans	Yüzde
Hiç	144	47,1
Az	59	19,3
Orta	50	16,3
İyi	33	10,8
Çok	20	6,5
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'deki belediye yönetimleri ile ilgilenme durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 32) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye'deki belediye yönetimleri ile ilgilenme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 47,1 oranında hiç ilgili olmadığını, % 19,3 oranında az ilgili olduğunu, %16,3 oranında orta derecede ilgili olduğunu, %10,8 oranında gayet ilgili olduğunu ve % 6,5 oranında çok ilgili olduğu görülmektedir.

3.2.32. Katılımcıların Avusturya'daki Milletvekili Seçimleri İle İlgilenme

Durumu

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Avusturya'daki milletvekili seçimleri ile ilgilenme durumuna göre dağılımları aşağıda tabloda (Tablo 33) irdelenmiştir. Katılımcıların Avusturya'daki milletvekili seçimleri ile ilgilenme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 16,3 oranında Hiç önemli değil, % 12,7 oranında Önemli Değil, %

18 oranında Fark etmez, %28,8 oranında Önemli ve % 24,2 oranında Çok Önemli gördüklerini ifade ettikleri ortaya konulmuştur.

Tablo 33. Katılımcıların Avusturya'daki Milletvekili Seçimleri İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları

Sizin için Avusturya'nın milletvekili seçimleri ne kadar önemlidir?	Frekans	Yüzde
Hiç önemli değil	50	16,3
Önemli Değil	39	12,7
Farketmez	55	18,0
Önemli	88	28,8
Çok önemli	74	24,2
Toplam	306	100,0

3.2.33. Katılımcıların Türkiye'deki Milletvekili Seçimleri İle İlgilenme

Durumu

Tablo 34. Katılımcıların Türkiye'deki Milletvekili Seçimleri İle İlgilenme Durumuna Göre Dağılımları

Sizin için Türkiye'nin milletvekili seçimleri ne kadar önemlidir?	Frekans	Yüzde
Hiç önemli değil	17	5,6
Önemli Değil	26	8,5
Farketmez	50	16,3
Önemli	63	20,6
Çok önemli	150	49,0
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'deki milletvekili seçimleri ile ilgilenme durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 34) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye'deki milletvekili seçimleri ile ilgilenme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 5,6 oranında Hiç önemli değil, % 8,5 oranında Önemli Değil, %16,3 oranında Fark etmez, %20,6 oranında Önemli ve % 49 oranında Çok Önemli gördüklerini ifade ettikleri ortaya konulmuştur.

3.2.34. Katılımcılarda Türkiye'nin İmajının Değişmesi Durumu

Tablo 35. Katılımcıların Türkiye'nin İmajının Son Beş Senede Değişmesi Durumuna Göre Dağılımları

Türkiye'nin imajı, son beş senede değişti mi?	Frekans	Yüzde
Olumlu yönde değişti	106	34,6
Olumsuz yönde değişti	140	45,8
Değişiklik yok.	13	4,2
Kararsızım	47	15,4
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'nin imajının son beş senede değişmesi durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 35) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye'nin imajının son beş senede değişmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 34,6 oranında Olumlu yönde değişti, % 45,8 oranında Olumsuz yönde değişti, % 4,2 oranında değişiklik olmadığını ve %15,4 oranında kararsız olduğu görülmektedir.

3.2.35. Katılımcılarda Avusturya'nın İmajının Değişmesi Durumu

Tablo 36. Katılımcıların Avusturya'nın İmajının Son Beş Senede Değişmesi Durumuna Göre Dağılımları

Avusturya'nın imajı son beş senede değişti mi?	Frekans	Yüzde
Olumlu yönde değişti	31	10,1
Olumsuz yönde değişti	90	29,4
Değişiklik yok.	141	46,1
Kararsızım	44	14,4
Toplam	306	100,0

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Avusturya'nın imajının son beş senede değişmesi durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 36) irdelenmiştir. Katılımcıların Avusturya'nın imajının son beş senede değişmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde % 10,1 oranında Olumlu yönde değişti, % 29,4 oranında Olumsuz yönde değişti, % 46,1 oranında değişiklik olmadığını ve %14,4 oranında kararsız olduğu görülmektedir.

3.2.36. Katılımcılarda Türkiye'den Dönerken Getirdikleri Ürün Çeşitleri Durumu

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'yi ziyaretlerinden sonra Avusturya'ya dönerken getirdikleri ürün çeşitleri durumuna göre dağılımları aşağıda tabloda (Tablo 37) irdelenmiştir. Katılımcıların Avusturya'ya dönerken getirdikleri ürün çeşitleri durumuna ait frekans analizi sonuçları incelenmiştir.

Tablo 37. Katılımcıların Türkiye'den Dönerken Getirdikleri Ürün Çeşitleri Durumu

Türkiye'den hangi ürünleri yanınızda götürüyorsunuz?	Evet		Hayır	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Yöresel Gıda Maddeleri (Tarhana, Salça, Kurutulmuş Sebzeler vb.)	255	83,3	51	16,7
Yaş Meyve Sebze	88	28,8	218	71,2
Hediyelik Eşyalar	132	43,1	174	56,9
Tekstil Ürünleri	262	85,6	44	14,4
Elektronik Eşyalar	8	2,6	298	97,4
Sağlık ve Kişisel Bak. Ürünleri	2	0,7	304	99,3
Götürmüyorum	3	1,0	303	99,0

Türkiye'den Avusturya'ya dönerken yanlarında birlikte Yöresel Gıda Maddeleri (Tarhana, Salça, Kurutulmuş Sebzeler vb.) götürdükleri ifade edenler % 83,3 oranındayken, geriye kalan % 16,7 Yöresel Gıda Maddeleri (Tarhana, Salça, Kurutulmuş Sebzeler vb.) götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'den Avusturya'ya dönerken yanlarında birlikte Yaş Meyve Sebze götürdükleri ifade edenler % 28,8 oranındayken, geriye kalan % 71,2 Yaş Meyve Sebze götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'den Avusturya'ya dönerken yanlarında birlikte Hediyelik Eşyalar götürdükleri ifade edenler % 43,1 oranındayken, geriye kalan % 56,9 Hediyelik Eşyalar götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'den Avusturya'ya dönerken yanlarında birlikte Tekstil Ürünleri götürdükleri ifade edenler % 85,6 oranındayken, geriye kalan % 14,4 Tekstil Ürünleri götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'den Avusturya'ya dönerken yanlarında birlikte Elektronik Eşyalar götürdükleri ifade edenler % 2,6 oranındayken, geriye kalan % 97,4 Elektronik Eşyalar götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'den Avusturya'ya dönerken yanlarında birlikte Sağlık ve Kişisel Bakım Ürünleri götürdükleri ifade edenler % 0,7 oranındayken, geriye kalan % 99,3 Sağlık ve Kişisel Bakım Ürünleri götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'den Avusturya'ya dönerken yanlarında hiçbir şey götürmediklerini ifade edenler % 1 oranında olduğu görülmektedir.

3.2.37. Katılımcılarda Avusturya'dan Türkiye'ye Götürdükleri Ürün

Çeşitleri Durumu

Tablo 38. Katılımcıların Türkiye'ye Giderken Götürdükleri Ürünlerin Durumuna Göre Dağılımları

Avusturya'dan dönerken hangi ürünleri yanınızda götürüyorsunuz?	Evet		Hayır	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Yöresel Gıda Maddeleri	206	67,3	100	32,7
Yaş Meyve Sebze	3	1,0	303	99,0
Hediyelik Eşyalar	155	50,7	151	49,3
Tekstil Ürünleri	215	70,3	91	29,7
Elektronik Eşyalar	89	29,1	217	70,9
Sağlık ve Kişisel Bak. Ürünleri	2	0,7	304	99,3
Götürmüyorum	5	1,6	301	98,4

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, Türkiye'yi ziyaretlerinde götürdükleri ürün çeşitleri durumuna göre dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 38) irdelenmiştir. Katılımcıların Türkiye'yi ziyaretlerinde götürdükleri ürün çeşitleri durumuna ait frekans analizi sonuçları incelenmiştir.

Türkiye'ye giderken yanlarında birlikte Yöresel Gıda Maddeleri götürdükleri ifade edenler % 67,3 oranındayken, geriye kalan % 32,7 Yöresel Gıda Maddeleri götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'ye giderken yanlarında birlikte Yaş Meyve Sebze götürdükleri ifade edenler % 1 oranındayken, geriye kalan % 98 Yaş Meyve Sebze götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'ye giderken yanlarında birlikte Hediyelik Eşyalar götürdükleri ifade edenler % 50,7 oranındayken, geriye kalan % 49,3 Hediyelik Eşyalar götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'ye giderken yanlarında birlikte Tekstil Ürünleri götürdükleri ifade edenler % 70,3 oranındayken, geriye kalan % 29,7 Tekstil Ürünleri götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'ye giderken yanlarında birlikte Elektronik Eşyalar götürdükleri ifade edenler % 29,1 oranındayken, geriye kalan % 70,9 Elektronik Eşyalar götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'ye giderken yanlarında birlikte Sağlık ve Kişisel Bakım Ürünleri götürdükleri ifade edenler % 0,7 oranındayken, geriye kalan % 99,3 Sağlık ve Kişisel Bakım Ürünleri götürmedikleri görülmektedir.

Türkiye'ye giderken yanlarında hiçbir şey götürmediklerini ifade edenler % 1,6 oranında olduğu görülmektedir.

3.2.38. Katılımcıların Bildiği Dil Durumu

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, bildiği diller hakkındaki sayısal dağılımları aşağıda tablo 39'da irdelenmiştir. Bu tabloya göre, Türkçe dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 94,1 oranının bu dili bildiklerini ve % 5,9 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir. Almanca dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde ise, katılımcıların % 92,8 oranının bu dili bildiklerini ve % 7,2 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Tablo 39. Katılımcıların Bildiği Dil Durumuna Göre Dağılımları

Bildiğiniz diller	Evet		Hayır	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Türkçe	288	94,1	18	5,9
Almanca	284	92,8	22	7,2
Kürtçe	20	6,5	286	93,5
İngilizce	92	30,1	214	69,9
Fransızca	16	5,2	290	94,8
Rusça	4	1,3	302	98,7
Arapça	8	2,6	298	97,4
Hollandaca	4	1,3	302	98,7
İspanyolca	4	1,3	302	98,7
Yugoslavca	2	0,7	304	99,3
Azerice	1	0,3	305	99,7
Gürcüce	2	0,7	304	99,3
İtalyanca	6	2,0	300	98,0
Latince	2	0,7	304	99,3

Kürtçe dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 6,5 oranının bu dili bildiklerini ve % 93,5 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

İngilizce dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 30,1 oranının bu dili bildiklerini ve % 69,9 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Fransızca dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 5,2 oranının bu dili bildiklerini ve % 94,8 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Rusça bilme durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 1,3'ü bu dili bildiklerini ve % 98,7'si bilmediği görülmektedir.

Arapça dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 2,6 oranının bu dili bildiklerini ve % 97,4 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Hollandaca dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 1,3 oranının bu dili bildiklerini ve % 98,7 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

İspanyolca dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 1,3 oranının bu dili bildiklerini ve % 98,7 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Yugoslavca dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 2,6 oranının bu dili bildiklerini ve % 97,4 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Azerice dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 0,3 oranının bu dili bildiklerini ve % 99,7 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Gürcüce dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 0,7 oranının bu dili bildiklerini ve % 99,3 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

İtalyanca dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 2 oranının bu dili bildiklerini ve % 98 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Latince dilinin bilinmesi durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 0,7 oranının bu dili bildiklerini ve % 99,3 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

3.2.39. Katılımcıların Çocuklukta Evlerinde Konuşulan Dil Durumu

Tablo 40. Katılımcıların Çocukluğunda Konuşulan Ana Dil Durumuna Göre Dağılımları

Çocukluğunuzda Evinizde Konuşulan Ana Dil	Evet		Hayır	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Türkçe	283	92,5	23	7,5
Almanca	18	5,9	288	94,1
Kürtçe	20	6,5	286	93,5
Gürcüce	2	0,7	304	99,3

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, çocukluklarında evlerinde konuşulan ana dil durumu hakkındaki sayısal dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 40) irdelenmiştir.

Çocukluk döneminde evde konuşulan ana dilin Türkçe olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 92,5 oranının bu dilin çocukluklarında evlerinde konuşulduğunu ve % 7,5 oranında konuşulmadığı görülmektedir.

Çocukluk döneminde evde konuşulan ana dilin Almanca olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 5,9 oranının bu dilin çocukluklarında evlerinde konuşulduğunu ve % 94,1 oranında konuşulmadığı görülmektedir.

Çocukluk döneminde evde konuşulan ana dilin Kürtçe olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 6,5 oranının bu dili bildiklerini ve % 93,5 oranında bilmeyenler olduğu görülmektedir.

Çocukluk döneminde evde konuşulan ana dilin Gürcüce olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 0,7 oranının bu dilin çocukluklarında evlerinde konuşulduğunu ve % 99,3 oranında konuşulmadığı görülmektedir.

Diğer dillerin çocukluklarında evlerinde anadil olarak konuşulmadığı ifade edilebilir.

3.2.40. Katılımcıların Buldukları İkamete Yerleşme Nedenleri

Tablo 41. Katılımcıların İkamete Yerleşme Sebebi Durumuna Göre Dağılımları

İkamete Yerleşme Sebebi	Evet		Hayır	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
İnsanların Sıcakkanlılığı Misafirperverlik	29	9,5	277	90,5
Akrabalarım Burada	76	24,8	230	75,2
Ülkemden Buraya Ulaşım Kolaylığı	6	2,0	300	98,0
Arkadaşlarım Burada	37	12,1	269	87,9
İş Nedeniyle	218	71,2	88	28,8
Ucuz Yaşam Standardı	8	2,6	298	97,4
İş Yerime Yakın	68	22,2	238	77,8
Ucuz Emlak Fiyatları	6	2,0	300	98,0
Sessizlik Ve Huzur	124	40,5	182	59,5
Güvenli Olduğu İçin	85	27,8	221	72,2
Hastaneye Yakın	24	7,8	282	92,2
Kendi Ülkemden İnsanlar Burada	20	6,5	286	93,5
Evlilik Nedeniyle	21	6,9	285	93,1
Eğitim Nedeniyle	3	1,0	303	99,0
İklim Ve Çevre Koşulları	25	8,2	281	91,8

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcı Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin, oturdukları şehir, kasaba, köy ya da mahalleye yerleşmenin tercih

sebeplerinin durumu hakkındaki sayısal dağılımları yukarıdaki tabloda (Tablo 41) irdelenmiştir.

İnsanların sıcakkanlılığı misafirperver olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 9,5'i yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak insanların sıcakkanlılığı misafirperver olması görmekte ve % 91,5'i ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Akrabalarının bu yerde olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 24,8'i oranının yaşadıkları yerde akrabalarının olmasını ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmekte ve % 75,2'si ise ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Ülkemden buraya ulaşım kolaylığı olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 2'si oranının yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak ülkelerinden buraya ulaşımın kolay olmasını görmekte ve % 98'i ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Arkadaşlarının burada olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 12,1 oranının yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak arkadaşlarının burada olmasını görmekte ve % 87,9 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

İş nedeni durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 71,2'si yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak iş nedenini görmekte ve % 28,8'i ise bunu ikamet nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Ucuz yaşam standardı olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 2,6 oranının yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak ucuz yaşam standardı olmasını görmekte ve % 97,4 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

İş yerime yakın olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 22,2 oranının yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak iş yerlerine yakın olmasını görmekte ve % 77,8 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Ucuz emlak fiyatları olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 2 oranının oturdukları, yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak emlak fiyatlarının ucuz olmasını görmekte ve % 98 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Sessizlik ve huzur olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 40,5'i yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak sessiz ve huzurlu olmasını görmekte ve % 59,5 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Güvenli olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 27,8 oranının yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak güvenli olmasını görmekte ve % 72,2 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Hastaneye yakın olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 7,8 oranının yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak hastaneye yakın olmasını görmekte ve % 92,2 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Kendi ülkesinden insanların burada olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 6,5 oranının yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak kendi ülkesinden insanların burada kendi ülkelerinden insanların orada olmasını görmekte ve % 93,5 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Evlilik nedeni durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 6,9'u yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak evlenmelerini görmekte ve % 93,1 ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

Eğitim nedeni olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 1'i, yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden biri olarak eğitimi görmekte ve % 99 ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

İklim ve çevre koşulları nedeni olması durumuna ait frekans analizi sonuçları incelendiğinde katılımcıların % 8,2'si yaşadıkları yerde ikamet etme nedenlerinden

biri olarak ikliminin ve çevre koşulları olmasını görmekte ve % 91,8 oranı ise bunu ikamet etme nedenlerinden biri olarak görmemektedir.

3.3. BAĞIMSIZ GRUPTA TESTİ SONUÇLARI

Bu başlık altında örnekleme oluşturan Türkiye göçmenlerinin Etnik Kimlik, Dini Kimlik, Sosyokültürel Uyum ölçekleri ile Kolektif Algılanan Ayrımcılık, Bireysel Algılanan Ayrımcılık alt boyutları puanlarının göçmenlerin cinsiyeti ve dil bilme değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi gerçekleştirilmiştir.

3.3.1. Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Tablo 42. Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları (N=306)

	Cinsiyet	N	Ort	SS	t	p
Etnik Kimlik	Kadın	170	6,1931	,91294	1,810	,071
	Erkek	136	6,0196	,76337		
Dini Kimlik	Kadın	170	6,2137	,92897	2,408	,017 *
	Erkek	136	5,9779	,74198		
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Kadın	170	2,1714	,89039	3,712	,000 **
	Erkek	136	1,8288	,67608		
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Kadın	170	1,9515	,89637	1,584	,114
	Erkek	136	1,7941	,83604		
Sosyokültürel Uyum	Kadın	170	2,1084	,59845	-,978	,329
	Erkek	136	2,1800	,66507		

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Cinsiyet değişkeni bakımından Etnik Kimlik, Bireysel Algılanan Ayrımcılık ve Sosyokültürel Uyum ölçeklerinden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık

tespit edilemediği yukarıdaki tablodan da (Tablo 42) görülebilmektedir. Dini Kimlik ölçeğinde kadınların ortalaması ($X = 6,2137$) erkeklerin ortalamasından ($X = 5,9779$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda kadınların ortalaması ($X = 2,1714$) erkeklerin ortalamasından ($X = 1,8288$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir ($p < 0,001$).

Kadınların kolektif algılanan ayrımcılık yaşama ve dini kimlik algı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.3.2. Türkçe Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Tablo 43. Türkçe Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları (N=306)

		N	Ort	SS	t	p
Etnik Kimlik	Evet	288	6,1128	,81096	-,259	,796
	Hayır	18	6,1667	1,39326		
Dini Kimlik	Evet	288	6,0799	,85550	-2,612	,017 *
	Hayır	18	6,5741	,77380		
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Evet	288	1,9702	,78859	-3,751	,001 *
	Hayır	18	2,8016	,91950		
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Evet	288	1,8655	,86924	-1,247	,227
	Hayır	18	2,1389	,90433		
Sosyokültürel Uyum	Evet	288	2,1579	,63294	2,468	,022 *
	Hayır	18	1,8571	,49217		

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Türkçe dilini bilme değişkeni bakımından Etnik Kimlik, Bireysel Algılanan Ayrımcılık ölçeklerinden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilemediği yukarıdaki tablodan da (Tablo 43) görülebilmektedir. Dini Kimlik

ölçeğinde bu dili bilenlerin ortalaması ($X = 6,0798$) bilmeyenlerin ortalamasından ($X = 6,5740$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda bu dili bilenlerin ortalaması ($X = 1,9702$) bilmeyenlerin ortalamasından ($X = 2,8015$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Sosyokültürel Uyum ölçeğinde Türkçe bilenlerin ortalaması ($X = 2,1579$) bilmeyenlerin ortalamasından ($X = 1,8571$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

Türkçe dilini bilen göçmenlerin dini kimlik ve kolektif algılanan ayrımcılık ortalamalarının düşük ve sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin bilmeyenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.3.3. Almanca Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Tablo 44. Almanca Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları (N=306)

		N	Ort	SS	t	p
Etnik Kimlik	Evet	284	6,1086	,86837	-,726	,474
	Hayır	22	6,2121	,62400		
Dini Kimlik	Evet	284	6,0898	,87199	-1,910	,066
	Hayır	22	6,3561	,60705		
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Evet	284	2,0040	,80427	-0,971	,341
	Hayır	22	2,2143	,99048		
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Evet	284	1,8759	,87022	-0,390	,700
	Hayır	22	1,9545	,91494		
Sosyokültürel Uyum	Evet	284	2,1152	,60562	-2,522	,012 *
	Hayır	22	2,4632	,82677		

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Almanca dilini bilme değişkeni bakımından Etnik Kimlik, Dini Kimlik, Kolektif Algılanan Ayrımcılık, Bireysel Algılanan Ayrımcılık ölçeklerinden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilemediği yukarıdaki tablodan da

(Tablo 44) görülebilmektedir. Sosyokültürel Uyum ölçeğinde Almanca bilenlerin ortalaması ($X = 2,1152$) bilmeyenlerin ortalamasından ($X = 2,4632$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

Almanca dilini bilen göçmenlerin sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin bilmeyenlere göre daha düşük olduğu görülmektedir.

3.3.4. Kürtçe Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Tablo 45. Kürtçe Dilini Bilme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları (N=306)

		N	Ort	SS	t	p
Etnik Kimlik	Evet	20	6,3000	,38083	1,975	,056
	Hayır	286	6,1031	,87523		
Dini Kimlik	Evet	20	6,1000	,39883	-,048	,962
	Hayır	286	6,1096	,88128		
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Evet	20	1,3786	,36869	-3,692	,000 **
	Hayır	286	2,0639	,82334		
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Evet	20	1,2750	,43604	-3,268	,001 *
	Hayır	286	1,9240	,87966		
Sosyokültürel Uyum	Evet	20	1,8405	,32929	-2,219	,027 *
	Hayır	286	2,1612	,63975		

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Kürtçe dilini bilme değişkeni bakımından Etnik Kimlik, Dini Kimlik ölçeklerinden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilemediği yukarıdaki tablodan (Tablo 45) da görülebilmektedir. Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda Kürtçe bilenlerin ortalaması ($X = 1,3786$) bilmeyenlerin ortalamasından ($X = 2,0639$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmektedir

($p < 0,001$). Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda Kürtçe bilenlerin ortalaması ($X = 1,2750$) bilmeyenlerin ortalamasından ($X = 1,9240$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Sosyokültürel Uyum ölçeğinde Kürtçe bilenlerin ortalaması ($X = 1,8405$) bilmeyenlerin ortalamasından ($X = 2,1612$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

Kürtçe dilini bilen göçmenlerin bilmeyenlere göre kolektif algılanan ayrımcılık yaşama, bireysel algılanan ayrımcılık yaşama ve sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

3.4. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER İLE ÖLÇEKLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER (TEK YÖNLÜ VARYANS ANALİZİ (ANOVA) VE TUKEY HSD ÇOKLU KARŞILAŞTIRMA SONUÇLARI)

Aşağıdaki başlıklarda ele alınan ölçeklerin aritmetik ortalamalarının başlıkta yer alan değişkene göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bu analizinin sonucunda tespit edilen anlamlı farklılığın grup içi yada grup dışı hangilerine ait olduğunu bulmak üzere tamamlayıcı post-hoc Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma analiz tekniğine geçilmiştir.

3.4.1. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablo 46 incelendiğinde, yaş değişkenine göre dini kimlik, sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, etnik kimlik boyutunda ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

Tablo 46. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	5,561	3	1,854	2,589	0,053
	Grup İçi	216,237	302	0,716		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	9,518	3	3,173	4,460	0,004 *
	Grup İçi	214,851	302	0,711		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	13,414	3	4,471	7,065	0,000 **
	Grup İçi	191,147	302	0,633		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	21,603	3	7,201	10,335	0,000 **
	Grup İçi	210,415	302	0,697		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	28,963	3	9,654	31,808	0,000 **
	Grup İçi	91,663	302	0,304		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

3.4.2. Yaş Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Aşağıdaki tabloda (Tablo 47) görüldüğü üzere yaş değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Tablo 47. Yaş Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p	
Dini Kimlik	18 ve altı	19-35 arası	-,03238	,25198	,999	
		36-49 arası	,36693	,25992	,493	
		50 ve üzeri	,00214	,27844	1,000	
	19-35 arası	18 ve altı	,03238	,25198	,999	
		36-49 arası	,39931*	,11172	,002 *	
		50 ve üzeri	,03452	,14984	,996	
	36-49 arası	18 ve altı	-,36693	,25992	,493	
		19-35 arası	-,39931*	,11172	,002 *	
		50 ve üzeri	-,36479	,16283	,115	
	50 ve üzeri	18 ve altı	-,00214	,27844	1,000	
		19-35 arası	-,03452	,14984	,996	
		36-49 arası	,36479	,16283	,115	
	Kolektif Algılanan Ayrımcılık	18 ve altı	19-35 arası	-,52430	,23768	,124
			36-49 arası	-,08223	,24516	,987
			50 ve üzeri	-,21886	,26263	,839
19-35 arası		18 ve altı	,52430	,23768	,124	
		36-49 arası	,44208*	,10538	,000 **	
		50 ve üzeri	,30544	,14133	,137	
36-49 arası		18 ve altı	,08223	,24516	,987	
		19-35 arası	-,44208*	,10538	,000 **	
		50 ve üzeri	-,13664	,15359	,810	
50 ve üzeri		18 ve altı	,21886	,26263	,839	
		19-35 arası	-,30544	,14133	,137	
		36-49 arası	,13664	,15359	,810	
Bireysel Algılanan Ayrımcılık		18 ve altı	19-35 arası	-,61847	,24937	,065
			36-49 arası	-,03246	,25722	,999
			50 ve üzeri	-,40545	,27555	,456
	19-35 arası	18 ve altı	,61847	,24937	,065	
		36-49 arası	,58601*	,11056	,000 **	
		50 ve üzeri	,21302	,14828	,478	
	36-49 arası	18 ve altı	,03246	,25722	,999	
		19-35 arası	-,58601*	,11056	,000 **	
		50 ve üzeri	-,37299	,16114	,097	
	50 ve üzeri	18 ve altı	,40545	,27555	,456	
		19-35 arası	-,21302	,14828	,478	
		36-49 arası	,37299	,16114	,097	
	Sosyokültürel Uyum	18 ve altı	19-35 arası	,01932	,16459	,999
			36-49 arası	-,18540	,16977	,695
			50 ve üzeri	-,93071*	,18187	,000 **
19-35 arası		18 ve altı	-,01932	,16459	,999	
		36-49 arası	-,20473*	,07297	,027 *	
		50 ve üzeri	-,95003*	,09787	,000 **	
36-49 arası		18 ve altı	,18540	,16977	,695	
		19-35 arası	,20473*	,07297	,027 *	
		50 ve üzeri	-,74531*	,10636	,000 **	
50 ve üzeri		18 ve altı	,93071*	,18187	,000 **	
		19-35 arası	,95003*	,09787	,000 **	
		36-49 arası	,74531*	,10636	,000 **	

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Dini Kimlik ölçeğinde; 19-35 arası yaşta olanlar ile 36-49 arası yaşta olanlar arasında 19-35 arası yaşta olanlar lehine 36-49 arası yaşta olanlar ile ortalama farkı 0,39931 ($p=0,002$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; 19-35 arası yaşta olanlar ile 36-49 arası yaşta olanlar arasında 19-35 arası yaşta olanlar lehine 36-49 arası yaşta olanlar ile ortalama farkı 0,44208 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; 19-35 arası yaşta olanlar ile 36-49 arası yaşta olanlar arasında 19-35 arası yaşta olanlar lehine 36-49 arası yaşta olanlar ile ortalama farkı 0,58601 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; 19-35 arası yaşta olanlar ile 36-49 arası yaşta olanlar arasında, 19-35 arası yaşta olanlar aleyhine 36-49 arası yaşta olanlar ile ortalama farkı -0,20473 ($p=0,027$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

50 ve üzeri yaşta olanlar ile 18 ve altı, 19-35 arası ve 36-49 arası yaşta olanlar arasında, 50 ve üzeri yaşta olanlar lehine 18 ve altı yaşta olanlar ile ortalama farkı 0,93071 ($p=0,000$) olacak şekilde, 19-35 arası yaşta olanlar ile ortalama farkı 0,95003 ($p=0,000$) olacak şekilde ve 36-49 arası yaşta olanlar ile ortalama farkı 0,74531 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Dini kimlik, kolektif algılanan ayrımcılık ve bireysel algılanan ayrımcılık düzeyleri bakımından 19-35 yaş arası olan göçmenlerin, 36-49 yaş arasında olan göçmenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. 19-35 yaş arası olan göçmenlerin sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin, 36-49 yaş arasında olan göçmenlerden daha düşük olduğu görülmektedir. 50 ve üzeri yaş arası olan göçmenlerin sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin, 18 ve altı yaş arasında olan, 19-35 yaş arası olan ve 36-49 yaş arası olan göçmenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.4.3. Doğum Yeri Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 48. Doğum Yeri Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	4,530	3	1,510	2,099	0,100
	Grup İçi	217,268	302	0,719		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	5,880	3	1,960	2,709	0,045 *
	Grup İçi	218,489	302	0,723		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	15,961	3	5,320	8,519	0,000 **
	Grup İçi	188,600	302	0,625		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	25,096	3	8,365	12,209	0,000 **
	Grup İçi	206,922	302	0,685		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	13,951	3	4,650	13,165	0,000 **
	Grup İçi	106,675	302	0,353		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tablo 48 incelendiğinde, doğum yeri değişkenine göre dini kimlik, sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

3.4.4. Doğum Yeri Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 49. Doğum Yeri Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Dini Kimlik	Türkiye	Avusturya	-,11408	,11090	,733
		Almanya	-,37701	,21480	,297
		Hollanda	-,95545	,42948	,119
	Avusturya	Türkiye	,11408	,11090	,733
		Almanya	-,26293	,22644	,652
		Hollanda	-,84137	,43541	,217
	Almanya	Türkiye	,37701	,21480	,297
		Avusturya	,26293	,22644	,652
		Hollanda	-,57843	,47268	,612
	Hollanda	Türkiye	,95545	,42948	,119
		Avusturya	,84137	,43541	,217
		Almanya	,57843	,47268	,612
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Türkiye	Avusturya	-,09402	,10303	,798
		Almanya	-,99925*	,19957	,000 **
		Hollanda	-,35219	,39902	,814
	Avusturya	Türkiye	,09402	,10303	,798
		Almanya	-,90523*	,21038	,000 **
		Hollanda	-,25818	,40454	,920
	Almanya	Türkiye	,99925*	,19957	,000 **
		Avusturya	,90523*	,21038	,000 **
		Hollanda	,64706	,43916	,455
	Hollanda	Türkiye	,35219	,39902	,814
		Avusturya	,25818	,40454	,920
		Almanya	-,64706	,43916	,455
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Türkiye	Avusturya	-,10072	,10792	,787
		Almanya	-1,23857*	,20904	,000 **
		Hollanda	,41584	,41795	,752
	Avusturya	Türkiye	,10072	,10792	,787
		Almanya	-1,13785*	,22036	,000 **
		Hollanda	,51657	,42373	,615
	Almanya	Türkiye	1,23857*	,20904	,000 **
		Avusturya	1,13785*	,22036	,000 **
		Hollanda	1,65441*	,46000	,002 *
	Hollanda	Türkiye	-,41584	,41795	,752
		Avusturya	-,51657	,42373	,615
		Almanya	-1,65441*	,46000	,002 *
Sosyokültürel Uyum	Türkiye	Avusturya	,48649*	,07749	,000 **
		Almanya	,10686	,15009	,892
		Hollanda	,18529	,30009	,926
	Avusturya	Türkiye	-,48649*	,07749	,000 **
		Almanya	-,37964	,15822	,079
		Hollanda	-,30120	,30424	,755
	Almanya	Türkiye	-,10686	,15009	,892
		Avusturya	,37964	,15822	,079
		Hollanda	,07843	,33028	,995
	Hollanda	Türkiye	-,18529	,30009	,926
		Avusturya	,30120	,30424	,755
		Almanya	-,07843	,33028	,995

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tabloda (Tablo 49) görüldüğü üzere doğum yeri değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Almanya olanlar ile Türkiye ve Avusturya olanlar arasında Almanya olanlar lehine Türkiye olanlar ile ortalama farkı 0,99925 ($p=0,23$) ve Avusturya olanlar ile ortalama farkı 0,90523 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Almanya olanlar ile Türkiye, Avusturya ve Hollanda olanlar arasında Almanya olanlar lehine Türkiye olanlar ile ortalama farkı 1,23857 ($p=0,00$), Avusturya olanlar ile ortalama farkı 1,13785 ($p=0,000$) ve Hollanda olanlar ile ortalama farkı 1,65441 ($p=0,002$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Türkiye olanlar ile Avusturya olanlar arasında Türkiye olanlar lehine Avusturya olanlar ile ortalama farkı 0,48649 ($p=0,00$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Almanya doğumlu göçmenlerin kolektif algılanan ayrımcılık yaşama düzeylerinin Türkiye ve Avusturya doğumlulara göre daha fazladır. Almanya doğumlu göçmenlerin bireysel algılanan ayrımcılık yaşama düzeylerinin Türkiye, Avusturya ve Hollanda doğumlulara göre daha fazladır.

3.4.5. Medeni Hal Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablo 50 incelendiğinde, medeni hal değişkenine göre yalnızca sosyokültürel uyum ölçeğinde anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 50. Medeni Hal Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	1,218	2	0,609	0,837	0,434
	Grup İçi	220,580	303	0,728		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	3,129	2	1,565	2,143	0,119
	Grup İçi	221,240	303	0,730		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	1,333	2	0,666	0,993	0,372
	Grup İçi	203,229	303	0,671		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	2,032	2	1,016	1,339	0,264
	Grup İçi	229,986	303	0,759		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	15,984	2	7,992	23,141	0,000 **
	Grup İçi	104,642	303	0,345		
	Toplam	120,626	305			

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

3.4.6. Medeni Hal Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 51. Medeni Hal Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Sosyokültürel Uyum	Bekar	Evli	-,43963*	,07234	,000 **
		Ayrı/Boşanmış	-,90091*	,20460	,000 **
	Evli	Bekar	,43963*	,07234	,000 **
		Ayrı/Boşanmış	-,46128	,20029	,057
	Ayrı/Boşanmış	Bekar	,90091*	,20460	,000 **
		Evli	,46128	,20029	,057

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tabloda (Tablo 51) görüldüğü üzere medeni hal değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır. Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Evli olanlar ile Bekar olanlar arasında Evli olanlar lehine Bekar olanlar ile ortalama farkı 0,43963 ($p=0,00$) olacak şekilde ve Ayrı/Boşanmış olanlar ile Bekar olanlar arasında Ayrı/Boşanmış olanlar lehine Bekar olanlar ile ortalama farkı 0,90091 ($p=0,00$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bekar olan göçmenlerin sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin ayrı/boşanmış ve evli olan göçmenlere göre daha düşük olduğu görülmektedir.

3.4.7. Ana Dil Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 52. Ana Dil Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	2,013	2	1,007	1,388	0,251
	Grup İçi	219,785	303	0,725		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	3,500	2	1,750	2,401	0,092
	Grup İçi	220,869	303	0,729		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	7,011	2	3,505	5,376	0,005 *
	Grup İçi	197,551	303	0,652		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	8,143	2	4,071	5,510	0,004 *
	Grup İçi	223,876	303	0,739		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	4,230	2	2,115	5,506	0,004 *
	Grup İçi	116,396	303	0,384		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tablo 52 incelendiğinde, ana dil değişkenine göre sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

3.4.8. Ana Dil Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 53. Ana Dil Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Türkçe	Almanca	-,17268	,22916	,732
		Kürtçe	,63534*	,20178	,005 *
	Almanca	Türkçe	,17268	,22916	,732
		Kürtçe	,80802*	,29750	,019 *
	Kürtçe	Türkçe	-,63534*	,20178	,005 *
		Almanca	-,80802*	,29750	,019 *
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Türkçe	Almanca	-,45213	,24395	,154
		Kürtçe	,57049*	,21480	,023 *
	Almanca	Türkçe	,45213	,24395	,154
		Kürtçe	1,02262*	,31670	,004 *
	Kürtçe	Türkçe	-,57049*	,21480	,023 *
		Almanca	-1,02262*	,31670	,004 *
Sosyokültürel Uyum	Türkçe	Almanca	,48557*	,17590	,017 *
		Kürtçe	,30673	,15488	,119
	Almanca	Türkçe	-,48557*	,17590	,017 *
		Kürtçe	-,17884	,22836	,714
	Kürtçe	Türkçe	-,30673	,15488	,119
		Almanca	,17884	,22836	,714

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tabloda (Tablo 53) görüldüğü üzere ana dil değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Kürtçe olanlar ile Türkçe olanlar ve Almanca olanlar arasında Kürtçe olanlar aleyhine Türkçe olanlar ile ortalama farkı -0,63534 ($p=0,005$) ve Almanca olanlar ile ortalama farkı -0,80802 ($p=0,019$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Kürtçe olanlar ile Türkçe olanlar ve Almanca olanlar arasında Kürtçe olanlar aleyhine Türkçe olanlar ile ortalama farkı -0,57049 ($p=0,023$) ve Almanca olanlar ile ortalama farkı -1,02262 ($p=0,004$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Kürtçe olanlar ile Almanca olanlar arasında Kürtçe olanlar lehine Almanca olanlar ile

ortalama farkı 3,07219 ($p=0,050$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Anadili Kürtçe olduğunu ifade eden göçmenlerin kolektif algılanan ayrımcılık ve bireysel algılanan ayrımcılık yaşama düzeyleri Türkçe ve Almanca olanlara göre daha düşük olduğu görülürken anadili Türkçe olduğunu ifade eden göçmenlerin Almanca olanlara göre, sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeyinin daha çok olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.4.9. En Çok Kullanılan Dil Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 54. En Çok Kullanılan Dil Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	11,920	3	3,973	5,718	0,001 **
	Grup İçi	209,878	302	0,695		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	1,469	3	0,490	0,663	0,575
	Grup İçi	222,900	302	0,738		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	7,388	3	2,463	3,772	0,011 *
	Grup İçi	197,173	302	0,653		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	6,377	3	2,126	2,845	0,038 *
	Grup İçi	225,641	302	0,747		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	12,669	3	4,223	11,813	0,000 **
	Grup İçi	107,957	302	0,357		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tablo 54 incelendiğinde, en çok kullanılan dil değişkenine göre etnik kimlik, sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık,

bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

3.4.10. En Çok Kullanılan Dil Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Aşağıdaki tabloda (Tablo 55) görüldüğü üzere en çok kullanılan dil değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Etnik Kimlik ölçeğinde; İngilizce olanlar ile Türkçe olanlar, Almanca olanlar ve Kürtçe olanlar arasında İngilizce olanlar aleyhine Türkçe olanlar ile ortalama farkı -1,92462 ($p=0,001$), Almanca olanlar ile ortalama farkı -1,81733 ($p=0,002$) ve Kürtçe olanlar ile ortalama farkı -2,08170 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Kürtçe olanlar ile Türkçe olanlar ve Almanca olanlar arasında Kürtçe olanlar aleyhine Türkçe olanlar ile ortalama farkı -0,64676 ($p=0,009$) ve Almanca olanlar ile ortalama farkı -0,60518 ($p=0,032$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Kürtçe olanlar ile Türkçe olanlar ve Almanca olanlar arasında Kürtçe olanlar aleyhine Türkçe olanlar ile ortalama farkı -0,56524 ($p=0,048$) ve Almanca olanlar ile ortalama farkı -0,67647 ($p=0,025$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Türkçe olanlar ile Almanca olanlar arasında Türkçe olanlar lehine Almanca olanlar ile ortalama farkı 0,49071 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Türkçe dilini en sık kullanan göçmenlerin Almanca dilini kullananlara göre sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeyleri daha fazladır. Kürtçe dilini en sık kullanan göçmenlerin Türkçe veya Almanca dillerini kullananlara göre bireysel algılanan ayrımcılık ve kolektif algılanan ayrımcılık düzeyleri daha düşüktür.

Tablo 55. En Çok Kullanılan Dil Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Etnik Kimlik	Türkçe	Almanca	,10729	,12182	,815
		İngilizce	1,92462*	,48447	,001 **
		Kürtçe	-,15708	,20962	,877
	Almanca	Türkçe	-,10729	,12182	,815
		İngilizce	1,81733*	,49339	,002 *
		Kürtçe	-,26437	,22948	,658
	İngilizce	Türkçe	-1,92462*	,48447	,001 **
		Almanca	-1,81733*	,49339	,002 *
		Kürtçe	-2,08170*	,52205	,000 **
	Kürtçe	Türkçe	,15708	,20962	,877
		Almanca	,26437	,22948	,658
		İngilizce	2,08170*	,52205	,000 **
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Türkçe	Almanca	,04158	,11808	,985
		İngilizce	-,46528	,46958	,755
		Kürtçe	,64676*	,20318	,009 *
	Almanca	Türkçe	-,04158	,11808	,985
		İngilizce	-,50686	,47822	,714
		Kürtçe	,60518*	,22242	,035 *
	İngilizce	Türkçe	,46528	,46958	,755
		Almanca	,50686	,47822	,714
		Kürtçe	1,11204	,50600	,126
	Kürtçe	Türkçe	-,64676*	,20318	,009 *
		Almanca	-,60518*	,22242	,035 *
		İngilizce	-1,11204	,50600	,126
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Türkçe	Almanca	-,11123	,12631	,815
		İngilizce	-,27790	,50234	,946
		Kürtçe	,56524*	,21735	,048 *
	Almanca	Türkçe	,11123	,12631	,815
		İngilizce	-,16667	,51158	,988
		Kürtçe	,67647*	,23794	,025 *
	İngilizce	Türkçe	,27790	,50234	,946
		Almanca	,16667	,51158	,988
		Kürtçe	,84314	,54130	,405
	Kürtçe	Türkçe	-,56524*	,21735	,048 *
		Almanca	-,67647*	,23794	,025 *
		İngilizce	-,84314	,54130	,405
Sosyokültürel Uyum	Türkçe	Almanca	,49071*	,08737	,000 **
		İngilizce	,27495	,34747	,858
		Kürtçe	,38792	,15034	,050
	Almanca	Türkçe	-,49071*	,08737	,000 **
		İngilizce	-,21577	,35386	,929
		Kürtçe	-,10279	,16458	,924
	İngilizce	Türkçe	-,27495	,34747	,858
		Almanca	,21577	,35386	,929
		Kürtçe	,11298	,37441	,990
	Kürtçe	Türkçe	-,38792	,15034	,050
		Almanca	,10279	,16458	,924
		İngilizce	-,11298	,37441	,990

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Türkçe bilen göçmenlerin Almanca bilenlere göre, sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeyinin daha fazla olduğu, bireysel algılanan ayrımcılık ve kolektif algılanan ayrımcılık düzeylerinin ise daha düşük olduğu görülmektedir. İngilizce dilinin en sık kullanan göçmenlerin Türkçe, Almanca ve Kürtçe kullananlara göre etnik kimlik düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

3.4.11. Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 56. Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	5,546	6	0,924	1,278	0,267
	Grup İçi	216,252	299	0,723		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	10,660	6	1,777	2,486	0,023 *
	Grup İçi	213,709	299	0,715		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	13,466	6	2,244	3,512	0,002 *
	Grup İçi	191,096	299	0,639		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	10,338	6	1,723	2,324	0,033 *
	Grup İçi	221,680	299	0,741		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	35,844	6	5,974	21,068	0,000 **
	Grup İçi	84,782	299	0,284		
	Toplam	120,626	305			

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tablo 56 incelendiğinde, eğitim durumu değişkenine göre dini kimlik, sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel

algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

3.4.12. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 57. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

I		J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Dini Kimlik	Okuryazar	İlkokul	,61420	,50148	,884
		Ortaokul	,78935	,49817	,692
		Lise	,37843	,49665	,988
		Lisans	,44103	,49924	,975
		Yüksek Lisans	,60833	,52344	,908
		Doktora	1,09524	,58340	,497
	İlkokul	Ortaokul	,17515	,15219	,912
		Lise	-,23577	,14712	,681
		Lisans	-,17317	,15567	,924
		Yüksek Lisans	-,00586	,22130	1,000
		Doktora	,48104	,33962	,793
		Lise	-,41092*	,13541	,041 *
	Ortaokul	Lisans	-,34833	,14465	,199
		Yüksek Lisans	-,18102	,21369	,980
		Doktora	,30589	,33471	,970
		Lisans	,06259	,13930	,999
	Lise	Yüksek Lisans	,22990	,21011	,930
		Doktora	,71681	,33244	,323
		Yüksek Lisans	,16731	,21618	,987
	Lisans	Doktora	,65421	,33631	,452
Yüksek Lisans		,48690	,37127	,846	
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Okuryazar	İlkokul	,25132	,47421	,998
		Ortaokul	,36508	,47108	,987
		Lise	-,04762	,46964	1,000
		Lisans	-,16630	,47209	1,000
		Yüksek Lisans	-,10476	,49497	1,000
		Doktora	,05442	,55167	1,000
	İlkokul	Ortaokul	,11376	,14392	,986
		Lise	-,29894	,13912	,327
		Lisans	-,41762	,14720	,072
		Yüksek Lisans	-,35608	,20926	,616
		Doktora	-,19690	,32115	,996
		Lise	-,41270*	,12805	,024 *
	Ortaokul	Lisans	-,53138*	,13678	,002 *
		Yüksek Lisans	-,46984	,20207	,235
		Doktora	-,31066	,31651	,958
		Lisans	-,11868	,13173	,972
	Lise	Yüksek Lisans	-,05714	,19868	1,000
		Doktora	,10204	,31436	1,000
		Yüksek Lisans	,06154	,20442	1,000
	Lisans	Doktora	,22072	,31802	,993
Yüksek Lisans		,15918	,35108	,999	

Tablo 57 (Devam ediyor)

Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Okuryazar	İlkokul	,06019	,51075	1,000
		Ortaokul	,18403	,50738	1,000
		Lise	-,05784	,50582	1,000
		Lisans	-,33205	,50847	,995
		Yüksek Lisans	-,21667	,53311	1,000
		Doktora	-,05952	,59418	1,000
	İlkokul	Ortaokul	,12384	,15501	,985
		Lise	-,11803	,14984	,986
		Lisans	-,39224	,15854	,173
		Yüksek Lisans	-,27685	,22539	,883
		Doktora	-,11971	,34590	1,000
	Ortaokul	Lise	-,24187	,13791	,580
		Lisans	-,51608*	,14732	,009 *
		Yüksek Lisans	-,40069	,21764	,521
		Doktora	-,24355	,34090	,992
	Lise	Lisans	-,27421	,14188	,460
		Yüksek Lisans	-,15882	,21399	,990
		Doktora	-,00168	,33858	1,000
Lisans	Yüksek Lisans	,11538	,22017	,998	
	Doktora	,27253	,34252	,985	
Yüksek Lisans	Doktora	,15714	,37813	1,000	
Okuryazar	İlkokul	1,00265*	,31586	,027 *	
	Ortaokul	1,62302*	,31378	,000 **	
	Lise	1,75387*	,31282	,000 **	
	Lisans	1,86252*	,31445	,000 **	
	Yüksek Lisans	1,77698*	,32969	,000 **	
	Doktora	2,09977*	,36746	,000 **	
	Ortaokul	,62037*	,09586	,000 **	
	Lise	,75123*	,09267	,000 **	
	Lisans	,85987*	,09805	,000 **	
	Yüksek Lisans	,77434*	,13939	,000 **	
Sosyokültürel Uyum	Doktora	1,09713*	,21391	,000 **	
	Lise	,13086	,08529	,724	
	Lisans	,23950	,09111	,121	
	Ortaokul	Yüksek Lisans	,15397	,13460	,914
		Doktora	,47676	,21082	,266
	Lise	Lisans	,10864	,08774	,879
		Yüksek Lisans	,02311	,13234	1,000
		Doktora	,34590	,20939	,649
	Lisans	Yüksek Lisans	-,08553	,13616	,996
		Doktora	,23726	,21183	,922
	Yüksek Lisans	Doktora	,32279	,23385	,812

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tabloda (Tablo 57) görüldüğü üzere eğitim durumu değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Dini Kimlik ölçeğinde; Lise olanlar ile Ortaokul olanlar arasında Lise olanlar lehine Ortaokul olanlar ile ortalama farkı 0,41092 ($p=0,041$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Ortaokul olanlar ile Lise olanlar ve Lisans olanlar arasında Ortaokul olanlar aleyhine Lise olanlar ile ortalama farkı -0,41270 ($p=0,024$) ve Lisans olanlar ile ortalama farkı -0,53138 ($p=0,002$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Lisans olanlar ile Ortaokul olanlar arasında Lisans olanlar lehine Ortaokul olanlar ile ortalama farkı 0,51608 ($p=0,009$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; İlkokul olanlar ile Ortaokul olanlar, Lise olanlar, Lisans olanlar ve Doktora olanlar arasında İlkokul olanlar lehine Ortaokul olanlar ile ortalama farkı 0,62037 ($p=0,000$), Lise olanlar ile ortalama farkı 0,75123 ($p=0,000$), Lisans olanlar ile ortalama farkı 0,85987 ($p=0,000$), Yüksek Lisans olanlar ile ortalama farkı 0,77434 ($p=0,000$) ve Doktora olanlar ile ortalama farkı 1,09713 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı ölçekte Okuryazar olanlar ile İlkokul olanlar, Ortaokul olanlar, Lise olanlar, Lisans olanlar, Yüksek Lisans olanlar ve Doktora olanlar arasında Okuryazar olanlar lehine İlkokul olanlar ile ortalama farkı 1,00265 ($p=0,027$), Ortaokul olanlar ile ortalama farkı 1,62302 ($p=0,000$), Lise olanlar ile ortalama farkı 1,75387 ($p=0,000$), Lisans olanlar ile ortalama farkı 1,86252 ($p=0,000$), Yüksek Lisans olanlar ile ortalama farkı 1,77698 ($p=0,000$) ve Doktora olanlar ile ortalama farkı 2,09977 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

İlkokul mezunu ve temel eğitim almamış göçmenlerin diğer eğitim durumunda olan (ortaokul, lise, lisans, yüksek lisans ve doktora) göçmenlere göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadıkları görülmektedir. Eğitim durumu lisans olan göçmenlerin ortaokul olan göçmenlere göre bireysel algılanan ayrımcılık düzeyleri

daha fazladır. Eğitim durumu ortaokul olan göçmenlerin lise ve lisans olan göçmenlere göre kolektif algılanan ayrımcılık düzeyleri daha düşüktür. Eğitim durumu ortaokul olan göçmenlerin lise olan göçmenlere göre dini kimlik düzeyleri daha düşüktür.

3.4.13. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Konuşma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 58. Almanca [Konuşma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	1,237	4	0,309	0,422	0,793
	Grup İçi	220,561	301	0,733		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	5,628	4	1,407	1,936	0,104
	Grup İçi	218,741	301	0,727		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	11,124	4	2,781	4,327	0,002 *
	Grup İçi	193,437	301	0,643		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	13,244	4	3,311	4,556	0,001 *
	Grup İçi	218,774	301	0,727		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	47,057	4	11,764	48,132	0,000 **
	Grup İçi	73,569	301	0,244		
	Toplam	120,626	305			

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tablo 58 incelendiğinde, Almanca dil bilgisi konuşma değişkenine sosyokültürel uyum ölçeğinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

3.4.14. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Konuşma] Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Aşağıdaki tabloda (Tablo 59) görüldüğü üzere Almanca dil bilgisi konuşma değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Çok zayıf olanlar ile Zayıf olanlar ve Orta olanlar arasında Çok zayıf olanlar lehine Zayıf olanlar ile ortalama farkı 0,58151 ($p=0,011$) ve Lisans olanlar ile ortalama farkı 0,50197 ($p=0,011$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Çok iyi olanlar ile Zayıf olanlar ve Orta olanlar arasında Çok iyi olanlar lehine Zayıf olanlar ile ortalama farkı 0,56438 ($p=0,011$) ve Lisans olanlar ile ortalama farkı 0,46930 ($p=0,013$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Çok Zayıf olanlar ile Orta olanlar, İyi olanlar ve Çok iyi olanlar arasında Çok Zayıf olanlar aleyhine Orta olanlar ile ortalama farkı 0,81517 ($p=0,000$), İyi olanlar ile ortalama farkı 0,85454 ($p=0,000$) ve Çok İyi olanlar ile ortalama farkı 1,10715 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı ölçekte Zayıf olanlar ile Orta olanlar, İyi olanlar ve Çok iyi olanlar arasında Zayıf olanlar aleyhine Orta olanlar ile ortalama farkı 0,54453 ($p=0,000$), İyi olanlar ile ortalama farkı 0,58390 ($p=0,000$) ve Çok İyi olanlar ile ortalama farkı 0,83651 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Orta olanlar ile Çok iyi olanlar arasında Orta olanlar aleyhine Çok İyi olanlar ile ortalama farkı 0,29198 ($p=0,006$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu ve İyi olanlar ile Çok iyi olanlar arasında İyi olanlar aleyhine Çok İyi olanlar ile ortalama farkı 0,25261 ($p=0,010$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 59. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Konuşma] Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p	
Kolektif Algilanan Ayrımcılık	Çok Zayıf	Zayıf	,58151*	,17820	,011 *	
		Orta	,50197*	,15470	,011 *	
		İyi	,29477	,14384	,245	
		Çok İyi	,15714	,14384	,810	
	Zayıf	Çok Zayıf	-,58151*	,17820	,011 *	
		Orta	-,07954	,17315	,991	
		İyi	-,28674	,16352	,403	
		Çok İyi	-,42437	,16352	,074	
	Orta	Çok Zayıf	-,50197*	,15470	,011 *	
		Zayıf	,07954	,17315	,991	
		İyi	-,20720	,13754	,559	
		Çok İyi	-,34483	,13754	,092	
	İyi	Çok Zayıf	-,29477	,14384	,245	
		Zayıf	,28674	,16352	,403	
		Orta	,20720	,13754	,559	
		Çok İyi	-,13763	,12520	,807	
Çok İyi	Çok Zayıf	-,15714	,14384	,810		
	Zayıf	,42437	,16352	,074		
	Orta	,34483	,13754	,092		
	İyi	,13763	,12520	,807		
Bireysel Algilanan Ayrımcılık	Çok Zayıf	Zayıf	,51353	,18951	,055	
		Orta	,41845	,16452	,084	
		İyi	,22659	,15297	,575	
		Çok İyi	-,05085	,15297	,997	
	Zayıf	Çok Zayıf	-,51353	,18951	,055	
		Orta	-,09508	,18414	,986	
		İyi	-,28694	,17390	,467	
		Çok İyi	-,56438*	,17390	,011 *	
	Orta	Çok Zayıf	-,41845	,16452	,084	
		Zayıf	,09508	,18414	,986	
		İyi	-,19186	,14627	,684	
		Çok İyi	-,46930*	,14627	,013 *	
	İyi	Çok Zayıf	-,22659	,15297	,575	
		Zayıf	,28694	,17390	,467	
		Orta	,19186	,14627	,684	
		Çok İyi	-,27744	,13314	,230	
Çok İyi	Çok Zayıf	,05085	,15297	,997		
	Zayıf	,27064	,10990	,102		
	Orta	,81517*	,09541	,000 **		
	İyi	,85454*	,08871	,000 **		
Sosyokültürel Uyum	Zayıf	Çok İyi	1,10715*	,08871	,000 **	
		Orta	,54453*	,10678	,000 **	
		İyi	,58390*	,10084	,000 **	
		Çok İyi	,83651*	,10084	,000 **	
	Orta	İyi	,03937	,08482	,990	
		Çok İyi	,29198*	,08482	,006 *	
		İyi	Çok İyi	,25261*	,07721	,010 *

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Almanca konuşma seviyesi Çok Zayıf olan göçmenlerin Zayıf ve Orta olan göçmenlere göre kolektif algılanan ayrımcılık düzeyleri daha fazladır. Almanca dilini konuşma yeterliliği zayıf ve çok zayıf olan göçmenlerin orta, iyi ve çok iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken orta ve iyi derecede konuşanlar da çok iyi konuşanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır.

3.4.15. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Okuma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablo 60 incelendiğinde, Almanca dil bilgisi okuma değişkenine göre sosyokültürel uyum ölçeklerinde anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

Tablo 60. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Okuma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	6,076	4	1,519	2,120	0,078
	Grup İçi	215,722	301	0,717		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	5,705	4	1,426	1,963	0,100
	Grup İçi	218,664	301	0,726		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	4,748	4	1,187	1,788	0,131
	Grup İçi	199,813	301	0,664		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	6,355	4	1,589	2,119	0,078
	Grup İçi	225,663	301	0,750		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	45,523	4	11,381	45,613	0,000 **
	Grup İçi	75,103	301	0,250		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

3.4.16. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Okuma] Değişkenine Göre Çoklu

Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 61. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Okuma] Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Etnik Kimlik	Çok Zayıf	Zayıf	-,14918	,21814	,960
		Orta	-,16558	,15207	,812
		İyi	,34665	,18478	,333
		Çok İyi	,02133	,13138	1,000
	Zayıf	Çok Zayıf	,14918	,21814	,960
		Orta	-,01640	,21728	1,000
		İyi	,49583	,24131	,243
		Çok İyi	,17051	,20334	,918
	Orta	Çok Zayıf	,16558	,15207	,812
		Zayıf	,01640	,21728	1,000
		İyi	,51224*	,18377	,044 *
		Çok İyi	,18691	,12996	,603
	İyi	Çok Zayıf	-,34665	,18478	,333
		Zayıf	-,49583	,24131	,243
		Orta	-,51224*	,18377	,044 *
		Çok İyi	-,32532	,16706	,295
Çok İyi	Çok Zayıf	-,02133	,13138	1,000	
	Zayıf	-,17051	,20334	,918	
	Orta	-,18691	,12996	,603	
	İyi	,32532	,16706	,295	
Sosyokültürel Uyum	Çok Zayıf	Zayıf	,38841*	,12871	,023 *
		Orta	,73032*	,08973	,000 **
		İyi	,89942*	,10903	,000 **
		Çok İyi	1,00837*	,07752	,000 **
	Zayıf	Çok Zayıf	-,38841*	,12871	,023 *
		Orta	,34191	,12820	,061
		İyi	,51101*	,14238	,004 *
		Çok İyi	,61996*	,11998	,000 **
	Orta	Çok Zayıf	-,73032*	,08973	,000 **
		Zayıf	-,34191	,12820	,061
		İyi	,16910	,10843	,525
		Çok İyi	,27805*	,07668	,003 *
	İyi	Çok Zayıf	-,89942*	,10903	,000 **
		Zayıf	-,51101*	,14238	,004 *
		Orta	-,16910	,10843	,525
		Çok İyi	,10895	,09857	,804
Çok İyi	Çok Zayıf	-1,00837*	,07752	,000 **	
	Zayıf	-,61996*	,11998	,000 **	
	Orta	-,27805*	,07668	,003 *	
	İyi	-,10895	,09857	,804	

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tabloda (Tablo 61) görüldüğü üzere Almanca dil bilgisi okuma değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Etnik Kimlik ölçeğinde; Orta olanlar ile İyi olanlar arasında Orta olanlar lehine İyi olanlar ile ortalama farkı 0,51224 ($p=0,044$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Çok zayıf olanlar ile Zayıf olanlar, Orta olanlar, İyi olanlar ve Çok iyi olanlar arasında Çok zayıf olanlar lehine Zayıf olanlar ile ortalama farkı 0,38841 ($p=0,023$), Orta olanlar ile ortalama farkı 0,72032 ($p=0,000$), İyi olanlar ile ortalama farkı 0,89942 ($p=0,000$) ve Çok iyi olanlar ile ortalama farkı 1,000837 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aynı ölçekte zayıf olanlar ile İyi olanlar ve Çok iyi olanlar arasında Zayıf olanlar lehine İyi olanlar ile ortalama farkı 0,51101 ($p=0,004$) ve Çok iyi olanlar ile ortalama farkı 0,61996 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı ölçekte Orta olanlar ile Çok iyi olanlar arasında Orta olanlar lehine Çok iyi olanlar ile ortalama farkı 0,27805 ($p=0,003$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Almanca dilinde okuma yeterliliği çok zayıf olan göçmenlerin zayıf, orta, iyi ve çok iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken zayıf ve orta derecede okuyanlar da çok iyi okuyanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır. Ayrıca Almanca dilinde okuma yeterliliği orta olan göçmenlerin iyi olanlara göre etnik kimlik algılama düzeyleri daha fazladır.

3.4.17. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Anlama] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablo 62 incelendiğinde, Almanca dil bilgisi anlama değişkenine göre sosyokültürel uyum ölçeğinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 62. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Anlama] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	1,348	4	0,337	0,460	0,765
	Grup İçi	220,450	301	0,732		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	5,008	4	1,252	1,718	0,146
	Grup İçi	219,361	301	0,729		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	12,391	4	3,098	4,852	0,001 **
	Grup İçi	192,171	301	0,638		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	14,579	4	3,645	5,045	0,001 **
	Grup İçi	217,440	301	0,722		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	45,053	4	11,263	44,860	0,000 **
	Grup İçi	75,573	301	0,251		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

3.4.18. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Anlama] Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Aşağıdaki tabloda (Tablo 63) görüldüğü üzere Almanca dil bilgisi anlama değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Tablo 63. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Anlama] Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Çok Zayıf	Zayıf	,52779*	,18337	,035 *
		Orta	,59840*	,15630	,001 *
		İyi	,23516	,15273	,537
		Çok İyi	,19156	,13763	,633
	Zayıf	Orta	,07061	,17887	,995
		İyi	-,29263	,17576	,457
		Çok İyi	-,33623	,16281	,238
	Orta	İyi	-,36323	,14730	,101
		Çok İyi	-,40684*	,13158	,018 *
		İyi	Çok İyi	-,04361	,12731
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Çok Zayıf	Zayıf	,52600	,19505	,057
		Orta	,47704*	,16626	,035 *
		İyi	,24375	,16246	,563
		Çok İyi	-,01469	,14639	1,000
	Zayıf	Orta	-,04896	,19027	,999
		İyi	-,28226	,18696	,557
		Çok İyi	-,54070*	,17318	,017 *
	Orta	İyi	-,23329	,15669	,570
		Çok İyi	-,49173*	,13996	,005 *
		İyi	Çok İyi	-,25844	,13543
Sosyokültürel Uyum	Çok Zayıf	Zayıf	,12135	,11499	,829
		Orta	,75680*	,09802	,000 **
		İyi	,80876*	,09578	,000 **
		Çok İyi	1,00485*	,08631	,000 **
	Zayıf	Orta	,63545*	,11217	,000 **
		İyi	,68740*	,11022	,000 **
		Çok İyi	,88350*	,10210	,000 **
	Orta	İyi	,05195	,09237	,980
		Çok İyi	,24805*	,08251	,024 *
		İyi	Çok İyi	,19609	,07984

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Çok zayıf olanlar ile Zayıf olanlar ve Orta olanlar arasında Çok zayıf olanlar lehine Zayıf olanlar ile ortalama farkı 0,52779 (p=0,035) ve Orta olanlar ile ortalama farkı 0,59840 (p=0,001) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı boyutta Çok iyi olanlar ile Orta olanlar arasında Çok iyi olanlar lehine Orta olanlar ile ortalama farkı 0,40684 (p=0,018) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Orta olanlar ile Çok Zayıf olanlar ve Çok iyi olanlar arasında Orta olanlar aleyhine Çok Zayıf olanlar ile ortalama farkı

-0,47704 ($p=0,035$) ve Çok iyi olanlar ile ortalama farkı 0,49173 ($p=0,005$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı boyutta Çok iyi olanlar ile Zayıf olanlar ve İyi olanlar arasında Çok iyi olanlar lehine Zayıf olanlar ile ortalama farkı 0,54070 ($p=0,017$) ve İyi olanlar ile ortalama farkı 0,25844 ($p=0,315$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Çok zayıf olanlar ile Orta olanlar ve İyi olanlar arasında Çok zayıf olanlar lehine Zayıf olanlar ile ortalama farkı 0,75680 ($p=0,000$) ve İyi olanlar ile ortalama farkı 0,80876 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aynı ölçekte zayıf olanlar ile Orta olanlar, İyi olanlar ve Çok iyi olanlar arasında Zayıf olanlar lehine Orta olanlar ile ortalama farkı 0,63545 ($p=0,000$), İyi olanlar ile ortalama farkı 0,68740 ($p=0,000$) ve Çok iyi olanlar ile ortalama farkı 0,88350 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı ölçekte Çok iyi olanlar ile Çok zayıf olanlar ve Orta olanlar arasında Çok iyi olanlar aleyhine Çok Zayıf olanlar ile ortalama farkı -1,00485 ($p=0,000$) ve Orta olanlar ile ortalama farkı -2,4805 ($p=0,024$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Almanca dilinde anlama yeterliliği çok zayıf ve zayıf olan göçmenlerin orta ve iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken çok zayıf ve orta derecede anlayanlar da çok iyi anlayanlara göre çok daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır. Almanca dilinde anlama yeterliliği zayıf olan göçmenlerin iyi olanlara göre daha fazla bireysel algılanan ve kolektif algılanan ayrımcılık yaşamaktadır.

3.4.19. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Yazma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablo 64 incelendiğinde, Almanca dil bilgisi yazma değişkenine göre sosyokültürel uyum ölçeğinde anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 64. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Yazma] Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	4,986	4	1,246	1,730	0,143
	Grup İçi	216,812	301	0,720		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	5,921	4	1,480	2,040	0,089
	Grup İçi	218,448	301	0,726		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	0,727	4	0,182	0,269	0,898
	Grup İçi	203,834	301	0,677		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	3,042	4	0,761	1,000	0,408
	Grup İçi	228,976	301	0,761		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	50,562	4	12,640	54,304	0,000 **
	Grup İçi	70,064	301	0,233		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

3.4.20. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Yazma] Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Aşağıdaki tabloda (Tablo 65) görüldüğü üzere Almanca dil bilgisi yazma değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Tablo 65. Almanca Dil Bilgisi Seviyesi [Yazma] Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Sosyokültürel Uyum	Çok Zayıf	Zayıf	,65798*	,11660	,000 **
		Orta	,78903*	,08538	,000 **
		İyi	,89762*	,09717	,000 **
		Çok İyi	1,07030*	,07403	,000 **
	Zayıf	Çok Zayıf	-,65798*	,11660	,000 **
		Orta	,13105	,11805	,801
		İyi	,23963	,12684	,325
		Çok İyi	,41231*	,11012	,002 *
	Orta	Çok Zayıf	-,78903*	,08538	,000 **
		Zayıf	-,13105	,11805	,801
		İyi	,10859	,09892	,808
		Çok İyi	,28127*	,07631	,002 *
	İyi	Çok Zayıf	-,89762*	,09717	,000 **
		Zayıf	-,23963	,12684	,325
		Orta	-,10859	,09892	,808
		Çok İyi	,17268	,08930	,302
Çok İyi	Çok Zayıf	-1,07030*	,07403	,000 **	
	Zayıf	-,41231*	,11012	,002 *	
	Orta	-,28127*	,07631	,002 *	
	İyi	-,17268	,08930	,302	

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Çok zayıf olanlar ile Zayıf olanlar, Orta olanlar, İyi olanlar ve Çok İyi olanlar arasında Çok zayıf olanlar lehine Zayıf olanlar ile ortalama farkı 0,65798 (p=0,000), Orta olanlar ile ortalama farkı 0,78903 (p=0,000), İyi olanlar ile ortalama farkı 89762 (p=0,000) ve Çok İyi olanlar ile ortalama farkı 1,07030 (p=0,000) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı ölçekte Çok iyi olanlar ile Zayıf olanlar ve Orta olanlar arasında Çok iyi olanlar aleyhine Zayıf olanlar ile ortalama farkı -0,41231 (p=0,002) ve Orta olanlar ile ortalama farkı -0,28127 (p=0,002) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Almanca dilinde yazma yeterliliği çok zayıf olan göçmenlerin zayıf, orta, iyi ve çok iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken zayıf ve orta derecede anlayanlar da çok iyi anlayanlara göre çok daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır.

3.4.21. Etnik Kimlik Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 66. Etnik Kimlik Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	16,301	7	2,329	3,377	0,002 *
	Grup İçi	205,497	298	0,690		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	16,530	7	2,361	3,386	0,002 *
	Grup İçi	207,839	298	0,697		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	29,806	7	4,258	7,261	0,000 **
	Grup İçi	174,755	298	0,586		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	19,954	7	2,851	4,006	0,000 **
	Grup İçi	212,064	298	0,712		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	8,107	7	1,158	3,067	0,004 *
	Grup İçi	112,519	298	0,378		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tablo 66 incelendiğinde, etnik kimlik değişkenine göre etnik kimlik, dini kimlik, sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($p < 0,05$).

3.4.22. Etnik Kimlik Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 67. Etnik Kimlik Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

I		J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Etnik Kimlik	Türk	Kürt	-,21934	,16889	,899
		Alman	,11400	,58973	1,000
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,49806	,18157	,114
		Bilmiyorum	-,17172	,31859	,999
		Müslüman Türk	-,52489	,24587	,395
		Milli Görüş	1,44733	,58973	,220
		Müslüman Avustralyan	-,88600	,58973	,806
	Kürt	Alman	,33333	,60855	,999
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,71739	,23563	,051
		Bilmiyorum	,04762	,35221	1,000
		Müslüman Türk	-,30556	,28811	,964
		Milli Görüş	1,66667	,60855	,115
		Müslüman Avustralyan	-,66667	,60855	,957
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,38406	,61219	,998
	Alman	Bilmiyorum	-,28571	,66581	1,000
		Müslüman Türk	-,63889	,63424	,973
		Milli Görüş	1,33333	,83041	,747
		Müslüman Avustralyan	-1,00000	,83041	,930
		Bilmiyorum	-,66977	,35846	,574
		Müslüman Türk	-1,02295*	,29572	,014 *
Milli Görüş		,94928	,61219	,779	
Dünyalı Austotürk, multi-etnik	Müslüman Avustralyan	-1,38406	,61219	,319	
	Müslüman Türk	-,35317	,39494	,986	
	Milli Görüş	1,61905	,66581	,230	
Bilmiyorum	Müslüman Avustralyan	-,71429	,66581	,962	
	Milli Görüş	1,97222*	,63424	,042 *	
Müslüman Türk	Müslüman Avustralyan	-,36111	,63424	,999	
	Milli Görüş	-2,33333	,83041	,096	
Milli Görüş	Kürt	,00104	,16985	1,000	
	Alman	,06277	,59308	1,000	
Dini Kimlik	Türk	Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,21494	,18260	,938
		Bilmiyorum	-,79437	,32040	,208
		Müslüman Türk	-,85390*	,24726	,014 *
		Milli Görüş	-,77056	,59308	,899
		Müslüman Avustralyan	-,93723	,59308	,762
	Kürt	Alman	,06173	,61201	1,000
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,21390	,23697	,986
		Bilmiyorum	-,79541	,35421	,328
		Müslüman Türk	-,85494	,28974	,066
		Milli Görüş	-,77160	,61201	,912
Alman	Müslüman Avustralyan	-,93827	,61201	,789	
	Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,15217	,61567	1,000	
	Bilmiyorum	-,85714	,66960	,906	
	Müslüman Türk	-,91667	,63784	,839	
	Milli Görüş	-,83333	,83513	,975	
Müslüman Avustralyan	-1,00000	,83513	,932		

Tablo 67 (Devamı sayfa 2)

Dini Kimlik	Dünyalı Austotürk, multi-etnik	Bilmiyorum	-1,00932	,36050	,099	
		Müslüman Türk	-1,06884*	,29740	,009 *	
		Milli Görüş	-,98551	,61567	,750	
		Müslüman Avustralyan	-1,15217	,61567	,572	
	Bilmiyorum	Müslüman Türk	-,05952	,39718	1,000	
		Milli Görüş	,02381	,66960	1,000	
		Müslüman Avustralyan	-,14286	,66960	1,000	
		Müslüman Türk	,08333	,63784	1,000	
		Müslüman Avustralyan	-,08333	,63784	1,000	
		Milli Görüş	Müslüman Avustralyan	-,16667	,83513	1,000
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Türk	Kürt	,73298*	,15575	,000 **	
		Alman	1,04515	,54383	,537	
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,01409	,16744	1,000	
		Bilmiyorum	-,34261	,29379	,941	
	Kürt	Müslüman Türk	-,97866*	,22673	,001 **	
		Milli Görüş	-,52628	,54383	,979	
		Müslüman Avustralyan	,47372	,54383	,988	
		Alman	,31217	,56119	,999	
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	-,71889*	,21729	,023 *	
		Bilmiyorum	-1,07559*	,32480	,023 *	
	Alman	Müslüman Türk	-1,71164*	,26568	,000 **	
		Milli Görüş	-1,25926	,56119	,329	
		Müslüman Avustralyan	-,25926	,56119	1,000	
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	-1,03106	,56454	,603	
		Bilmiyorum	-1,38776	,61399	,319	
		Müslüman Türk	-2,02381*	,58488	,014 *	
		Milli Görüş	-1,57143	,76579	,449	
		Müslüman Avustralyan	-,57143	,76579	,995	
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	Bilmiyorum	-,35670	,33056	,961
			Müslüman Türk	-,99275*	,27270	,008 *
Milli Görüş	-,54037		,56454	,980		
Müslüman Avustralyan	,45963		,56454	,992		
Bilmiyorum	Müslüman Türk	-,63605	,36420	,657		
	Milli Görüş	-,18367	,61399	1,000		
Müslüman Türk	Müslüman Avustralyan	,81633	,61399	,887		
	Milli Görüş	,45238	,58488	,994		
	Müslüman Avustralyan	1,45238	,58488	,207		
	Milli Görüş	Müslüman Avustralyan	1,00000	,76579	,896	
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Türk	Kürt	,70082*	,17157	,001 *	
		Alman	,94156	,59908	,767	
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,14808	,18445	,993	
		Bilmiyorum	,08442	,32364	1,000	
	Kürt	Müslüman Türk	-,51677	,24977	,438	
		Milli Görüş	-,80844	,59908	,879	
		Müslüman Avustralyan	,69156	,59908	,944	
		Alman	,24074	,61820	1,000	
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	-,55274	,23937	,292	
		Bilmiyorum	-,61640	,35779	,672	
	Müslüman Türk	Müslüman Türk	-1,21759*	,29267	,001 *	
		Milli Görüş	-1,50926	,61820	,225	
		Müslüman Avustralyan	-,00926	,61820	1,000	

Tablo 67 (Devamı sayfa 3)

Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Alman	Dünyalı Austotürk, multi-etnik	-,79348	,62189	,907
		Bilmiyorum	-,85714	,67637	,910
		Müslüman Türk	-1,45833	,64429	,317
		Milli Görüş	-1,75000	,84358	,434
		Müslüman Avustralyan	-,25000	,84358	1,000
	Dünyalı Austotürk, multi-etnik	Bilmiyorum	-,06366	,36414	1,000
		Müslüman Türk	-,66486	,30040	,347
		Milli Görüş	-,95652	,62189	,786
		Müslüman Avustralyan	,54348	,62189	,988
		Müslüman Türk	-,60119	,40120	,808
	Bilmiyorum	Milli Görüş	-,89286	,67637	,891
		Müslüman Avustralyan	,60714	,67637	,986
	Müslüman Türk	Milli Görüş	-,29167	,64429	1,000
		Müslüman Avustralyan	1,20833	,64429	,569
	Milli Görüş	Müslüman Avustralyan	1,50000	,84358	,635
Sosyo kültürel Uyum	Türk	Kürt	,39424*	,12498	,037 *
		Alman	,70552	,43638	,740
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	,26557	,13435	,499
		Bilmiyorum	,49804	,23574	,409
		Müslüman Türk	-,22305	,18193	,924
	Kürt	Milli Görüş	,20552	,43638	1,000
		Müslüman Avustralyan	,30076	,43638	,997
		Alman	,31129	,45030	,997
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	-,12867	,17436	,996
		Bilmiyorum	,10380	,26062	1,000
	Alman	Müslüman Türk	-,61728	,21319	,077
		Milli Görüş	-,18871	,45030	1,000
		Müslüman Avustralyan	-,09347	,45030	1,000
		Dünyalı Austotürk, multi-etnik	-,43996	,45300	,978
		Bilmiyorum	-,20748	,49268	1,000
Dünyalı Austotürk, multi-etnik	Müslüman Türk	-,92857	,46931	,498	
	Milli Görüş	-,50000	,61447	,992	
	Müslüman Avustralyan	-,40476	,61447	,998	
	Bilmiyorum	,23248	,26525	,988	
	Müslüman Türk	-,48861	,21882	,335	
Bilmiyorum	Milli Görüş	-,06004	,45300	1,000	
	Müslüman Avustralyan	,03520	,45300	1,000	
	Müslüman Türk	-,72109	,29224	,214	
	Milli Görüş	-,29252	,49268	,999	
	Müslüman Avustralyan	-,19728	,49268	1,000	
Müslüman Türk	Milli Görüş	,42857	,46931	,985	
	Müslüman Avustralyan	,52381	,46931	,953	
Milli Görüş	Müslüman Avustralyan	,09524	,61447	1,000	

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tabloda (Tablo 67) görüldüğü üzere etnik kimlik değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Etnik kimlik ölçeğinde; Müslüman-Türk olanlar ile Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar ve Milli Görüş olanlar arasında Müslüman-Türk olanlar lehine Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar ile ortalama farkı 1,02295 ($p=0,014$) ve Milli Görüş olanlar ile ortalama farkı 1,97222 ($p=0,042$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Dini kimlik ölçeğinde; Müslüman-Türk olanlar ile Türk olanlar ve Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar arasında Müslüman-Türk olanlar lehine Türk olanlar ile ortalama farkı 0,85390 ($p=0,014$) ve Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar ile ortalama farkı 1,06884 ($p=0,009$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Kürt olanlar ile Türk olanlar, Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar ve Bilmiyorum olanlar arasında Kürt olanlar aleyhine, Türk olanlar ile ortalama farkı -0,73298 ($p=0,000$), Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar ile ortalama farkı -0,71889 ($p=0,023$) ve Bilmiyorum olanlar ile ortalama farkı -1,07559 ($p=0,023$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı boyutta; Müslüman-Türk olanlar ile Türk olanlar, Kürt, Alman ve Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar arasında Müslüman-Türk olanlar lehine Türk olanlar ile ortalama farkı 0,97866 ($p=0,001$), Kürt olanlar ile ortalama farkı 1,71164 ($p=0,000$), Alman olanlar ile ortalama farkı 2,02381 ($p=0,014$) ve Dünyalı-Austotürk-multietnik olanlar ile ortalama farkı 0,99275 ($p=0,008$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Kürt olanlar ile Türk olanlar ve Müslüman-Türk olanlar arasında Kürt olanlar aleyhine, Türk olanlar ile ortalama farkı -0,70082 ($p=0,001$) ve Müslüman-Türk olanlar ile ortalama farkı -1,21759 ($p=0,001$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Kürt olanlar ile Türk olanlar arasında Kürt olanlar aleyhine Türk olanlar ile ortalama farkı -0,39424 ($p=0,037$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Etnik kimlik olarak kendisini Kürt olarak tanımlayan göçmenlerin Türk olanlara göre daha az bireysel algılanan ayrımcılık, kolektif algılanan ayrımcılık ve

sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir. Etnik kimlik olarak kendisini Müslüman Türk olarak tanımlayan göçmenlerin Türk, Kürt, Alman ve Multi-etnik olarak tanımlayanlara göre daha fazla kolektif algılanan ayrımcılık yaşadığı görülmektedir.

3.4.23. Vatandaşlık Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 68. Vatandaşlık Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	2,479	3	0,826	1,138	0,334
	Grup İçi	219,319	302	0,726		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	3,901	3	1,300	1,781	0,151
	Grup İçi	220,468	302	0,730		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	8,838	3	2,946	4,546	0,004 *
	Grup İçi	195,723	302	0,648		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	10,189	3	3,396	4,624	0,004 *
	Grup İçi	221,829	302	0,735		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	34,424	3	11,475	40,201	0,000 **
	Grup İçi	86,202	302	0,285		
	Toplam	120,626	305			

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tablo 68 incelendiğinde, vatandaşlık değişkenine göre sosyokültürel uyum ölçeğinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

3.4.24. Vatandaşlık Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 69. Vatandaşlık Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Avusturya	Almanya	-,26562	,18609	,483
		Türkiye	-,35106*	,09856	,002 *
		Hollanda	-,41528	,40717	,738
	Almanya	Türkiye	-,08544	,19185	,970
		Hollanda	-,14966	,43919	,986
		Türkiye	-,06422	,40984	,999
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Avusturya	Almanya	-,46256	,19811	,093
		Türkiye	-,32210*	,10493	,012 *
		Hollanda	,36483	,43348	,835
	Almanya	Türkiye	,14045	,20425	,902
		Hollanda	,82738	,46756	,290
		Türkiye	,68693	,43632	,395
Sosyokültürel Uyum	Avusturya	Almanya	-,35828*	,12350	,021 *
		Türkiye	-,71691*	,06541	,000 **
		Hollanda	-,23810	,27022	,815
	Almanya	Türkiye	-,35863*	,12732	,026 *
		Hollanda	,12018	,29146	,976
		Türkiye	,47881	,27199	,295

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tabloda (Tablo 69) görüldüğü üzere vatandaşlık değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Kolektif Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Türkiye olanlar ile Avusturya olanlar arasında Türkiye olanlar lehine, Avusturya olanlar ile ortalama farkı 0,35106 ($p=0,002$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Türkiye olanlar ile Avusturya olanlar arasında Türkiye olanlar lehine, Avusturya olanlar ile ortalama farkı 0,32210 ($p=0,012$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Almanya olanlar ile Avusturya olanlar arasında Almanya olanlar lehine, Avusturya olanlar ile ortalama farkı 0,35828 (p=0,021) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ; Yine ölçeğe göre Türkiye olanlar ile Avusturya olanlar ve Almanya olanlar arasında Türkiye olanlar lehine, Avusturya olanlar ile ortalama farkı 0,71691 (p=0,000) ve Almanya olanlar ile ortalama farkı 0,35863 (p=0,026) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Türkiye vatandaşı göçmenlerin Avusturya ve Almanya vatandaşı olan göçmenlere göre daha fazla bireysel algılanan ayrımcılık, kolektif algılanan ayrımcılık ve sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir. Almanya vatandaşı göçmenlerin Avusturya vatandaşı olan göçmenlere göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir.

3.4.25. Göçten Önce Yaşadığı Yer Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 70. Göçten Önce Yaşadığı Yer Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	2,669	3	0,890	1,226	0,300
	Grup İçi	219,129	302	0,726		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	10,547	3	3,516	4,965	0,002 *
	Grup İçi	213,822	302	0,708		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	5,712	3	1,904	2,892	0,036 *
	Grup İçi	198,849	302	0,658		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	10,443	3	3,481	4,744	0,003 *
	Grup İçi	221,576	302	0,734		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	19,606	3	6,535	19,537	0,000 **
	Grup İçi	101,020	302	0,335		
	Toplam	120,626	305			

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tablo 70 incelendiğinde, göçmeden önceki yaşadığı yer değişkenine göre dini kimlik, sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık, bireysel algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

3.4.26. Göçmeden Önce Yaşadığı Yer Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 71. Göçmeden Önce Yaşadığı Yer Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Dini Kimlik	Metropol	Şehir	,11373	,27380	,976
		Kasaba	,27857	,28446	,761
		Köy	-,28690	,28887	,753
	Şehir	Kasaba	,16485	,11950	,513
		Köy	-,40063*	,12965	,012 *
		Kasaba	-,56548*	,15086	,001 *
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Metropol	Şehir	-,23529	,26404	,809
		Kasaba	-,19592	,27432	,891
		Köy	-,55051	,27857	,199
	Şehir	Kasaba	,03938	,11524	,986
		Köy	-,31522	,12502	,059
		Kasaba	-,35459	,14548	,072
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Metropol	Şehir	-,58235	,27872	,159
		Kasaba	-,58214	,28957	,186
		Köy	-,95536*	,29406	,007 *
	Şehir	Kasaba	,00021	,12164	1,000
		Köy	-,37300*	,13198	,026 *
		Kasaba	-,37321	,15357	,074
Sosyokültürel Uyum	Metropol	Şehir	-,25322	,18820	,535
		Kasaba	-,30000	,19552	,418
		Köy	-,89745*	,19855	,000 **
	Şehir	Kasaba	-,04678	,08214	,941
		Köy	-,64423*	,08911	,000 **
		Kasaba	-,59745*	,10369	,000 **

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tabloda (Tablo 71) görüldüğü üzere önce yaşadığı yer değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Dini Kimlik ölçeğinde; Köy olanlar ile Şehir olanlar ve Kasaba olanlar arasında Köy olanlar lehine, Şehir olanlar ile ortalama farkı 0,40063 ($p=0,012$) ve Kasaba olanlar ile ortalama farkı 0,56548 ($p=0,001$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bireysel Algılanan Ayrımcılık boyutunda; Köy olanlar ile Metropol olanlar ve Şehir olanlar arasında Köy olanlar lehine Metropol olanlar ile ortalama farkı 0,95536 ($p=0,007$) ve Şehir olanlar ile ortalama farkı 0,37300 ($p=0,026$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Köy olanlar ile Metropol olanlar, Şehir olanlar ve Kasaba olanlar arasında Köy olanlar lehine, Metropol olanlar ile ortalama farkı 0,89745 ($p=0,000$) ve Şehir olanlar ile ortalama farkı 0,64423 ($p=0,000$) ve Kasaba olanlar ile ortalama farkı 0,59745 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Göçten önce yaşadığı yer Köy olan göçmenlerin şehir olan göçmenlere göre daha fazla bireysel algılanan ayrımcılık, dini kimlik algılaması ve sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir.

3.4.27. Çocuk Sayısı Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablo 72 incelendiğinde, çocuk sayısı değişkenine göre dini kimlik ve sosyokültürel uyum ölçeklerinde anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 72. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	1,505	4	0,376	0,514	0,725
	Grup İçi	220,293	301	0,732		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	8,631	4	2,158	3,011	0,019 *
	Grup İçi	215,738	301	0,717		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	3,010	4	0,753	1,124	0,345
	Grup İçi	201,551	301	0,670		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	5,100	4	1,275	1,691	0,152
	Grup İçi	226,918	301	0,754		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	18,523	4	4,631	13,651	0,000 **
	Grup İçi	102,103	301	0,339		
	Toplam	120,626	305			

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

3.4.28. Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Aşağıdaki tabloda (Tablo 73) görüldüğü üzere çocuk sayısı değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Tablo 73.Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Dini Kimlik	yok	1	-,19115	,12978	,581
		2	,09089	,12846	,955
		3	-,21719	,16746	,693
		4 ve üstü	-,59464	,21864	,053
	1	yok	,19115	,12978	,581
		2	,28204	,14852	,320
		3	-,02604	,18329	1,000
		4 ve üstü	-,40349	,23100	,407
	2	yok	-,09089	,12846	,955
		1	-,28204	,14852	,320
		3	-,30808	,18237	,442
		4 ve üstü	-,68553*	,23026	,026 *
	3	yok	,21719	,16746	,693
		1	,02604	,18329	1,000
		2	,30808	,18237	,442
		4 ve üstü	-,37745	,25408	,573
	4 ve üstü	yok	,59464	,21864	,053
		1	,40349	,23100	,407
		2	,68553*	,23026	,026 *
		3	,37745	,25408	,573
Sosyokültürel Uyum	yok	1	-,26057*	,08928	,031 *
		2	-,45456*	,08838	,000 **
		3	-,57456*	,11520	,000 **
		4 ve üstü	-,76179*	,15042	,000 **
	1	yok	,26057*	,08928	,031 *
		2	-,19399	,10218	,320
		3	-,31399	,12610	,096
		4 ve üstü	-,50123*	,15891	,015 *
	2	yok	,45456*	,08838	,000 **
		1	,19399	,10218	,320
		3	-,11999	,12546	,874
		4 ve üstü	-,30723	,15841	,299
	3	yok	,57456*	,11520	,000 **
		1	,31399	,12610	,096
		2	,11999	,12546	,874
		4 ve üstü	-,18724	,17480	,821
	4 ve üstü	yok	,76179*	,15042	,000 **
		1	,50123*	,15891	,015 *
		2	,30723	,15841	,299
		3	,18724	,17480	,821

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Dini Kimlik ölçeğinde; 4'den fazla çocuğu olanlar ile 2 çocuğu olanlar arasında 4'den fazla çocuğu olanlar lehine, 2 çocuğu olanlar ile ortalama farkı 0,68553 ($p=0,026$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; çocuğu olmayanlar ile 1 çocuğu olanlar, 2 çocuğu olanlar ve 3 çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar aleyhine, 1 çocuğu olanlar ile ortalama farkı -0,26057 ($p=0,031$), 2 çocuğu olanlar ile ortalama farkı -0,45456 ($p=0,000$) ve 3 çocuğu olanlar ile ortalama farkı -0,57456 ($p=0,000$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Yine aynı ölçeğe göre; 4'den fazla çocuğu olanlar ile çocuğu olmayanlar ve 1 çocuğu olanlar arasında 4'den fazla çocuğu olanlar lehine, çocuğu olmayanlar ile ortalama farkı 0,76179 ($p=0,000$) ve 1 çocuğu olanlar ile ortalama farkı 0,50123 ($p=0,015$) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Çocuk sayısı 4 ve üzeri olan göçmenlerin 1 çocuğu olan ve hiç olmayan göçmenlere göre ve çocuk sayısı 1,2 veya 3 olan göçmenlerin hiç olmayanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir. Çocuk sayısı 4 ve üzeri olan göçmenlerin 2 çocuğu olan göçmenlere göre daha fazla dini kimlik algı düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

3.4.29. Çalışma Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablo 74 incelendiğinde, çalışma durumu değişkenine göre dini kimlik, sosyokültürel uyum ölçeklerinde ve kolektif algılanan ayrımcılık boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 74. Çalışma Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	4,651	7	0,664	0,912	0,497
	Grup İçi	217,147	298	0,729		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	12,544	7	1,792	2,521	0,016 *
	Grup İçi	211,825	298	0,711		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	11,715	7	1,674	2,586	0,013 *
	Grup İçi	192,847	298	0,647		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	9,811	7	1,402	1,880	0,073
	Grup İçi	222,207	298	0,746		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	29,689	7	4,241	13,898	0,000 **
	Grup İçi	90,937	298	0,305		
	Toplam	120,626	305			

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

3.4.30. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Aşağıdaki tabloda (Tablo 75) görüldüğü üzere çalışma durumu değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Sosyokültürel Uyum ölçeğinde; Emekliler ile Ücretli bir işte çalışanlar, Kendi işinde çalışanlar, Daha önce hiç çalışmayanlar, işini kaybedip iş arayanlar ve İş aramayanlar arasında Emekliler lehine, Ücretli bir işte çalışanlar ile ortalama farkı 0,99067 (p=0,000), Kendi işinde çalışanlar ile ortalama farkı 1,25405 (p=0,000), Daha önce hiç çalışmayanlar ile ortalama farkı 0,82464 (p=0,003), işini kaybedip iş arayanlar ile ortalama farkı 0,97634 (p=0,001) ve İş aramayanlar ile ortalama farkı 1,16115

(p=0,000) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Yine aynı ölçüğe göre Öğrenci olanlar ile Ücretli bir işte çalışanlar, Ücretsiz ailesine yardım edenler ve Emekli olanlar arasında Öğrenci olanlar aleyhine, Ücretli bir işte çalışanlar ile ortalama farkı -0,35423 (p=0,007), Ücretsiz ailesine yardım edenler ile ortalama farkı -0,66789 (p=0,042) ve Emekli olanlar ile ortalama farkı -1,34491 (p=0,000) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 75. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p	
Sosyo kültürel Uyum	Ücretli bir işte çalışıyorum	Kendi işimde çalışıyorum	,26338	,13967	,562	
		Ücretsiz aile işçisi	-,31365	,19925	,765	
		Daha önce hiç çalışmadı	-,16603	,17909	,983	
		İşimi kaybettim ve iş arıyo	-,01433	,21249	1,000	
		İş aramıyorum	,17047	,22895	,996	
		Emekli	-,99067*	,12176	,000 **	
	Kendi işimde çalışıyorum	Öğrenci	,35423*	,09686	,007 *	
		Ücretsiz aile işçisi	-,57703	,23684	,228	
		Daha önce hiç çalışmadı	-,42941	,22015	,517	
		İşimi kaybettim ve iş arıyo	-,27771	,24808	,952	
		İş aramıyorum	-,09290	,26232	1,000	
		Emekli	-1,25405*	,17669	,000 **	
Ücretsiz aile işçisi	Öğrenci	,09086	,16055	,999		
	Daha önce hiç çalışmadı	,14762	,26203	,999		
	İşimi kaybettim ve iş arıyo	,29932	,28590	,967		
	İş aramıyorum	,48413	,29834	,736		
	Emekli	-,67702	,22674	,060		
	Öğrenci	,66789*	,21440	,042 *		
	Daha önce hiç çalışmadı	İşimi kaybettim ve iş arıyo	,15170	,27223	,999	
		İş aramıyorum	,33651	,28526	,937	
		Emekli	-,82464*	,20925	,003 *	
		Öğrenci	,52027	,19581	,140	
		İşimi kaybettim ve iş arıyorum	İş aramıyorum	,18481	,30733	,999
		Emekli	-,97634*	,23846	,001 *	
İş aramıyorum	Öğrenci	,36857	,22676	,735		
	Emekli	-1,16115*	,25323	,000 **		
	Öğrenci	,18376	,24225	,995		
Emekli	Öğrenci	1,34491*	,14523	,000 **		

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Öğrenci olan göçmenlerin ücretli bir işte çalışan, ücretsiz aile işçisi olan veya emekli olan göçmenlere göre daha az sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken emekli olan göçmenlerin diğer iş durumlarından olan göçmenlere göre çok fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir.

3.4.31. Türkiye'den Ayrılma Sebebi Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Tablo 76. Türkiye'den Ayrılma Sebebi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları (N=306)

	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Etnik Kimlik	Gruplar Arası	7,538	2	3,769	5,330	0,005 *
	Grup İçi	214,261	303	0,707		
	Toplam	221,798	305			
Dini Kimlik	Gruplar Arası	0,001	2	0,000	0,001	0,999
	Grup İçi	224,368	303	0,740		
	Toplam	224,369	305			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	3,349	2	1,675	2,522	0,082
	Grup İçi	201,212	303	0,664		
	Toplam	204,561	305			
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Gruplar Arası	1,577	2	0,788	1,036	0,356
	Grup İçi	230,442	303	0,761		
	Toplam	232,018	305			
Sosyokültürel Uyum	Gruplar Arası	3,481	2	1,741	4,502	0,012 *
	Grup İçi	117,145	303	0,387		
	Toplam	120,626	305			

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tablo 76 incelendiğinde, Türkiye'den ayrılma sebebi değişkenine göre etnik kimlik ve sosyokültürel uyum ölçeklerinde anlamlı farklılık gösterdiği, diğer maddelerde ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$).

3.4.32. Türkiye'den Ayrılma Sebebi Durumu Değişkenine Göre Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Tablo 77. Türkiye'den Ayrılma Sebebi Durumu Değişkenine Göre Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma Sonuçları (N=306)

	I	J	Ort. Farkı (I-J)	Std. Hata	p
Etnik Kimlik	Ekonomik Sebeplerden Dolayı (İşsizlik ve Gelir Darlığı gibi)	Siyasi Sebeplerden Dolayı	,48975*	,20572	,047 *
		Kültürel Sebeplerden Dolayı	-,24460	,12606	,129
	Siyasi Sebeplerden Dolayı	Ekonomik Sebeplerden Dolayı (İşsizlik ve Gelir Darlığı)	-,48975*	,20572	,047 *
		Kültürel Sebeplerden Dolayı	-,73434*	,22835	,004 *
	Kültürel Sebeplerden Dolayı	Ekonomik Sebeplerden Dolayı (İşsizlik ve Gelir Darlığı)	,24460	,12606	,129
		Siyasi Sebeplerden Dolayı	,73434*	,22835	,004 *
Sosyo kültürel Uyum	Ekonomik Sebeplerden Dolayı (İşsizlik ve Gelir Darlığı gibi)	Siyasi Sebeplerden Dolayı	,23691	,15211	,266
		Kültürel Sebeplerden Dolayı	,25442*	,09321	,018 *
	Siyasi Sebeplerden Dolayı	Ekonomik Sebeplerden Dolayı (İşsizlik ve Gelir Darlığı)	-,23691	,15211	,266
		Kültürel Sebeplerden Dolayı	,01751	,16884	,994
	Kültürel Sebeplerden Dolayı	Ekonomik Sebeplerden Dolayı (İşsizlik ve Gelir Darlığı)	-,25442*	,09321	,018 *
		Siyasi Sebeplerden Dolayı	-,01751	,16884	,994

* $p < 0.05$; ** $p < 0.001$

Yukarıdaki tabloda (Tablo 77) görüldüğü üzere Türkiye'den ayrılma sebebi değişkenine göre Tukey HSD çoklu karşılaştırma sonuçları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır.

Etnik kimlik ölçeğinde; ekonomik sebeplerden dolayı (işsizlik ve gelir darlığı gibi) olanlar ile siyasi sebeplerden dolayı olanlar arasında ekonomik sebeplerden

dolayı olanlar lehine, siyasi sebeplerden dolayı olanlar ile ortalama farkı 0,48975 (p=0,047) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Aynı ölçekte; kültürel sebeplerden dolayı olanlar ile siyasi sebeplerden dolayı olanlar arasında kültürel sebeplerden dolayı olanlar lehine, siyasi sebeplerden dolayı olanlar ile ortalama farkı 0,73434 (p=0,004) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Sosyokültürel uyum ölçeğinde; ekonomik sebeplerden dolayı (işsizlik ve gelir darlığı gibi) olanlar ile kültürel sebeplerden dolayı olanlar arasında ekonomik sebeplerden dolayı olanlar lehine, kültürel sebeplerden dolayı olanlar ile ortalama farkı 0,25442 (p=0,018) olacak şekilde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Ekonomik sebeplerden dolayı göç eden göçmenlerin Kültürel sebeplerden dolayı göç eden göçmenlere göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır. Ekonomik sebeplerden ve kültürel sebeplerden dolayı göç eden göçmenlerin siyasi sebeplerden dolayı göç eden göçmenlere göre daha fazla etnik kimlik algı düzeyinde oldukları görülmektedir.

3.5. KİMLİK, AYRIMCILIK VE SOSYOKÜLTÜREL UYUM ARASINDAKİ KORELASYONLAR

Tablo 78. Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyonlar (N=306)

Ölçekler	Etnik Kimlik	Dini Kimlik	Kolektif Algılanan Ayrımcılık	Bireysel Algılanan Ayrımcılık	Sosyo kültürel Uyum
Etnik Kimlik	1				
Dini Kimlik	,556**	1			
Kolektif Algılanan Ayrımcılık	,205**	,381**	1		
Bireysel Algılanan Ayrımcılık	,188**	,272**	,858**	1	
Sosyokültürel Uyum	,046	,124*	,226**	,205**	1

* p < 0.05 ; ** p < 0.001

Yukarıdaki tabloda (Tablo 78) görüldüğü üzere göçmenlerde sosyokültürel uyum kaynakları ile kimlik, algılanan ayrımcılık, sosyokültürel uyum ve kültürel uyum arasındaki ilişkilere ait korelasyon değerleri verilmiştir. Kullanılan psikometrik kaynaklar ve sosyokültürel uyum arasında farklı seviyelerde anlamlı ve anlamsız ilişkiler bulunmuştur.

Sosyokültürel uyum ile dini kimlik arasında düşük seviyede pozitif yönlü, kolektif algılanan ayrımcılık arasında düşük seviyede pozitif yönlü, bireysel algılanan ayrımcılık arasında düşük seviyede pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Öte yandan sosyokültürel uyum ile etnik kimlik arasında düşük seviyede pozitif yönlü ve anlamsız ilişki bulunmuştur.

Bireysel algılanan ayrımcılık ile etnik kimlik arasında düşük seviyede pozitif yönlü, dini kimlik arasında orta düzeye yakın pozitif yönlü, kolektif algılanan ayrımcılık arasında çok yüksek düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Kolektif algılanan ayrımcılık ile etnik kimlik arasında düşük seviyede pozitif yönlü, dini kimlik arasında orta düzeye yakın pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Dini kimlik ile etnik kimlik arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Avusturya'daki Türkiye göçmenlerinin kimlik, ayrımcılık ve sosyokültürel uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, Avusturya'nın Tirol eyaletinde yaşayan Türkiye kökenli göçmenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tesadüfi örneklem modeli kullanılmıştır. Araştırma ile ilgili literatür çalışması yapılarak göçmenlerin kimlik, ayrımcılık ve sosyokültürel uyum düzeylerini ölçmek için sırası ile uyarlamasını; Hünler'in yaptığı Etnik Kimlik Ölçeği, Çoymak'ın yaptığı Dini Kimlik Ölçeği, Baysu'nun yaptığı Algılanan Ayrımcılık Ölçeği ve

Şeker&Akman'ın uyarladıkları Sosyokültürel Uyum Ölçeği kullanılmıştır. 306 göçmenin katıldığı araştırma sonuçları önce betimleyici istatistiksel analize tabi tutularak bağımsız t-testi ve varyans analizine tabi tutulmuştur. Varyans analizi sonucu anlamlı farklılıkların kaynağı olan grupları belirlemek için çoklu karşılaştırma analiz tekniği uygulanmıştır. Bu araştırmadan çıkan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Göçmenlerin sosyokültürel uyumu konusunda; Dini kimlik algısı düzeyi yüksek olan göçmenlerin, sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeyinin de yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile genel olarak Avusturya toplum hayatında sosyokültürel uyumda zorlanan Türkiye göçmenlerinin aynı zamanda dini kimliklerinden dolayı bir endişe taşımadıkları, bu konuda özgüven sahibi oldukları ifade edilebilir.

İş ararken, ev ararken, sokakta ya da alışveriş yaparken, okulda ya da işyerinde ya da oturduğu yerde kısaca sosyal hayatın içerisinde ayrımcılık gören göçmenlerin, sosyokültürel anlamda da uyum zorluğu yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Sosyal kimliğinden kaynaklı ayrımcılığa maruz kalan göçmenlerin aynı zamanda sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin de aynı oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Göçmenlerin bireysel algıladıkları ayrımcılık konusunda; Kimliği yüzünden kabul görmediğini hatta dalga geçildiği ve hakarete uğradığı zamanlar bile olduğunu ifade ederek ayrımcılığa maruz kalan göçmenlerin ile etnik kimliğine bağlılık düzeylerinin de aynı oranda yüksek olduğu görülmektedir.

Dini kimliğine bağlılık düzeyi yüksek olan göçmenlerin aynı zamanda kimliği yüzünden kabul görmediğini, dalga geçildiği, hakarete uğradığı ve ayrımcılığa maruz kalan göçmenler oldukları görülmektedir.

Diğer insanların kimliğine karşı olumsuz olduklarını güçlü bir şekilde hisseden göçmenlerin aynı oranda oturduğu yerlerde, sosyal servislerde, hastanede /poliklinik vb. yerlerde de ayrımcılığa maruz kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Göçmenlerin kolektif algıladıkları ayrımcılık konusunda; İş ararken, ev ararken, sokakta ya da alışveriş yaparken, okulda ya da işyerinde ya da oturduğu yerde

kısaca sosyal hayatın içerisinde ayrımcılık gören göçmenlerin etnik kimliğine bağlılık düzeylerinin de aynı oranda yüksek olduğu görülmektedir.

Dini kimliğine bağlılık düzeyi düşük olan göçmenlerin, iş ararken, ev ararken, sokakta ya da alışveriş yaparken, okulda ya da işyerinde ya da oturduğu yerde kısaca sosyal hayatın içerisinde ayrımcılığa maruz kalma düzeyinin de aynı oranda düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Göçmenlerin etnik kimlik algıları konusunda ise; Etnik kimliğine bağlılık düzeyi yüksek olan göçmenlerin aynı oranda dini kimliğine bağlılık sergiledikleri ortaya çıkmaktadır.

Göçmenlerin etnik kimlik ve sosyokültürel uyum düzeylerinin ilişkili değişkenler olmadığı ve göçmenlerin algılanan ayrımcılık düzeyi arttıkça daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Göçmenlerin yaş ortalaması arttıkça sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin de artış göstermektedir. Sosyokültürel uyum zorluğunu en fazla yaşadığı grup olan 50 ve üzeri yaş arası olan göçmenlerin sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin, 18 ve altı yaş arasında olan, 19-35 yaş arası olan ve 36-49 yaş arası olan göçmenlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 35 yaş ve öncesi göçmenlerin dini kimlik algı düzeyleri ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarının 36 yaş ve üzeri göçmenlerden daha fazladır.

Almanya'da doğup Avusturya'da yaşamakta olan Türkiye göçmen çocuklarının bireysel olsun kolektif olsun algıladıkları ayrımcılık seviyelerinin Türkiye ve Avusturya'da doğan göçmen ve çocuklarının algı seviyelerinden daha fazla olduğu görülmüştür.

Bekâr olan göçmenlerin sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin ayrı/boşanmış ve evli olan göçmenlere göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Anadili Kürtçe olduğunu ifade eden göçmenlerin kolektif algılanan ayrımcılık ve bireysel algılanan ayrımcılık yaşama düzeyleri, anadili Türkçe ve Almanca olanlara göre daha düşük olduğu görülürken anadili Türkçe olduğunu ifade eden göçmenlerin

Almanca olanlara göre, sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeyinin daha çok olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçe dilini en sık kullanan göçmenlerin Almanca dilini kullananlara göre sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeyleri daha fazla, Kürtçe dilini en sık kullanan göçmenlerin Türkçe veya Almanca dillerini kullananlara göre bireysel algılanan ayrımcılık ve kolektif algılanan ayrımcılık düzeylerinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. En sık kullandığı dil İngilizce olan göçmenlerin Türkçe, Almanca ve Kürtçe olanlara göre etnik kimlik düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim durumu göz önüne alınan, ilkokul mezunu ve temel eğitim almamış göçmenlerin diğer eğitim seviyelerinde(ortaokul, lise, lisans, yüksek lisans ve doktora) olan göçmenlere göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmüştür. Eğitimi lisans seviyesinde olan göçmenlerin ortaokul olan göçmenlere göre bireysel algılanan ayrımcılık düzeyleri daha fazladır. Burada zıt gibi görünen bu sonucun çıkmasının sebebinin üniversite eğitiminde olan bir göçmenin bireysel ayrımcılıkla daha fazla karşı karşıya kalmış olabileceğidir. Eğitim durumu ortaokul olan göçmenlerin lise ve lisans olan göçmenlere göre kolektif ayrımcılığa maruz kalmaları daha düşüktür. Bunun sebebi ise lise ve lisans eğitimi alan göçmenlerin ortaokul eğitim düzeyinde olanlara göre daha fazla sosyal hayatın içinde olmaları ve tartışmalarla karşı karşıya kalmaları olduğu düşünülebilir.

Almanca dilini konuşma yeterliliği zayıf ve çok zayıf olan göçmenlerin orta, iyi ve çok iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadıkları, orta ve iyi derecede konuşanlar da çok iyi konuşanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadıkları görülmektedir. Bu da Almanca konuşma seviyesi düşük olanların sosyokültürel alanda daha uyumsuz oldukları sonucunu vermektedir.

Almanca dilinde okuma yeterliliği orta olan göçmenlerin iyi olanlara göre etnik kimlik algılama düzeyi daha yüksektir. Almanca dilinde okuma yeterliliği çok zayıf olan göçmenlerin zayıf, orta, iyi ve çok iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu çekerken zayıf ve orta derecede okuyanlar da çok iyi okuyanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadıkları görülmektedir. Bu da Almanca

okuyabilme seviyesi düşük olanların sosyokültürel alanda daha uyumsuz oldukları sonucunu vermektedir.

Almanca dilinde anlama yeterliliği çok zayıf ve zayıf olan göçmenlerin orta ve iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken çok zayıf ve orta derecede anlayanlar da çok iyi anlayanlara göre çok daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır. Başka bir ifadeyle Almanca okuyabilme seviyesi düşük olanların sosyokültürel alanda daha uyumsuz oldukları sonucunu vermektedir. Almanca dilinde anlama yeterliliği zayıf olan göçmenlerin iyi olanlara göre daha fazla bireysel algılanan ve kolektif algılanan ayrımcılık yaşamaktadır. Bunun neticesinde anlamamaya ya da yanlış anlamaya bağlı sorunlar çıkabilmekte, bu sorunun kaynağı olarak ta ayrımcılığa maruz kaldığı negatif duygusunu düşünebilmektedir.

Almanca dilinde yazma yeterliliği çok zayıf olan göçmenlerin zayıf, orta, iyi ve çok iyi olanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken zayıf ve orta derecede anlayanlar da çok iyi anlayanlara göre çok daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır.

Buradan da anlaşılmaktadır ki kaynaklarda en önemli uyum sorunu olarak ta anılan dil sorununun olduğu bu çalışmada da ortaya çıkmıştır.

Etnik kimlik olarak kendisini Kürt olarak tanımlayan göçmenlerin Türk olanlara göre daha az bireysel algılanan ayrımcılık, kolektif algılanan ayrımcılık ve sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir. Bundan da anlaşılıyor ki, Kürt etnik kimliğine sahip Türkiye göçmenlerinin Türk etnik kimliğinde olanlara göre sosyokültürel uyumu çok daha iyi yakaladıkları sonucuna varılmıştır. Etnik kimlik olarak kendisini Müslüman Türk olarak tanımlayan göçmenlerin Türk, Kürt, Alman ve Multietnik olarak tanımlayanlara göre daha fazla kolektif algılanan ayrımcılık yaşadığı görülmektedir. Buradan da Müslüman kimliğinin kolektif ayrımcılıkla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Türkiye vatandaşı göçmenlerin Avusturya ve Almanya vatandaşı olan göçmenlere göre daha fazla bireysel algılanan ayrımcılık, kolektif algılanan ayrımcılık ve sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir. Buradan da yeni kuşaklardan

Avusturya vatandaşı olanların sosyokültürel uyumu sağladıkları ama bununda ilk kuşakla aralarında belirli bir fark olduğu sonucuna varılabilir.

Göçten önce yaşadığı yer Köy olan göçmenlerin şehir olan göçmenlere göre daha fazla bireysel algılanan ayrımcılık, dini kimlik algılaması ve sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Burada köyde yaşamın kültürel kodları ile şehir de yaşamının kodları çözümleyebilme zorluğunun yanında yeni bir ülkede sosyokültürel uyumu yakalamanın daha zor olduğu yaygın görüşünü doğrulayan bir sonuç vermiştir.

Çocuk sayısı 4 ve üzeri olan göçmenlerin 1 çocuğu olan ve hiç olmayan göçmenlere göre ve çocuk sayısı 1,2 veya 3 olan göçmenlerin hiç olmayanlara göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır

Öğrenci olan göçmenlerin ücretli bir işte çalışan, ücretsiz aile işçisi olan veya emekli olan göçmenlere göre daha az sosyokültürel uyum zorluğu yaşarken emekli olan göçmenlerin diğer iş durumlarından olan göçmenlere göre çok fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadığı görülmektedir. Buradan da yeni kuşağın sosyokültürel uyumdaki başarısı görülmektedir.

Ekonomik sebeplerden dolayı göç eden göçmenlerin Kültürel sebeplerden dolayı göç eden göçmenlere göre daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşamaktadır. Ekonomik sebeplerden ve kültürel sebeplerden dolayı göç eden göçmenlerin siyasi sebeplerden dolayı göç eden göçmenlere göre daha fazla etnik kimlik algı düzeyinde oldukları görülmektedir. Buradan da görülmektedir ki, ekonomik ve kültürel sebeplerle yapılan göç hareketi ile siyasi sebepten dolayı yapılan göç hareketinin kimlik algısında ve sosyokültürel uyum yaşamada düzeylerinde oldukça anlamlı bir farklılığa sahip olduğu sonucunu vermektedir.

Öneriler

Araştırmanın bulgularına göre, Türkiye göçmenlerinin kuşaklar arasında yaş ortalamalarına, eğitim durumlarına, dil becerilerine bağlı olarak sosyokültürel uyum zorluğu yaşama düzeylerinin ve ayrımcılığa maruz kalma durumlarının yüksek olduğu

görülmektedir. Algılanan ayrımcılığa bağlı etki-tepki biçimlerinde etnik ve dini kimlik algılarının da ön plana çıktığı görülmektedir.

Hayatın her alanında yer alan göçmenlerin, Sosyokültürel uyumda zorlanan Türkiye göçmenlerinin aynı zamanda dini kimliklerinden dolayı bir endişe taşımadıkları, bu konuda özgüven sahibi oldukları görülürken etnik kimlik ve sosyokültürel uyum düzeylerinin ilişkili değişkenler olmadığı ve göçmenlerin algılanan ayrımcılık düzeyi arttıkça daha fazla sosyokültürel uyum zorluğu yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Bu sonuçların ilgililer ve göçmenler tarafından incelenmesinin yararlı sonuçları olabilir.

Bir önceki başlıkta ortaya konulan sonuçlara göre;

- Avusturya yerel yönetimleri, uyum çalışmalarını genişleterek Türkiye göçmenlerinin içinde buldukları sosyokültürel durumu anlamaya çalışmalıdır.
- Türkiye göçmenleri de ikamet ettikleri, yaşamlarını deva ettirdikleri yeri, bölgeyi, ülkeyi, bütün sosyal, ekonomik, politik yönü ile anlamaya çalışmaları, benimsemeleri ve Avusturya'nın bir ferdi olduklarının farkındalığını yakalamalıdır.
- Yaşanılan mahalleler, şehirler etnik, dini, sosyokültürel olarak heterojen özellik gösterdiğinden bir yerin kimliğini değil, farklılıkları birlikte kucaklamayı hedefleyen bir bilinç taşınmalıdır.
- Avusturya yerel yönetimleri, Türkiye göçmenlerinin yerel meselelerde rol almalarını sağlamalıdır.
- Türk göçmenler içinde yaşadıkları toplumun dilini, günlük yaşamı düşünerek gereksiz görmeden ileri düzeyde öğrenmeleri ve yeni kuşaklara öğretme gayreti içinde olmaları gerekir. Bunun içinde kendi ana dillerini de çok iyi bilmelidirler.
- Gerçekleştirilecek uyum düzenlemeleri ile etnik kimliğin görmezden gelinmesinin dışlanmaya ve genç göçmenlerin iki kimlikten de mesafeli olacağı, marjinalleşme çizgisine kayabileceği, bunun da problemleri olan bir kuşağın kendini göstermesine sebep olacağından, uyum hedefli kültürlerarası politikalar geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N., Keleş, R., Penninx, R., Van Renselaar, H., Van Velzen, L., & Yenisey, L. (1975). *Göç ve Gelişme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, İskân ve Şehircilik Enstitüsü.

Akgür, Z. G. (1997). Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970-1993), . Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Akıncı, M. A. (2014). Fransa'daki Türk Göçmenlerinin Etnik ve Dinî Kimlik Algıları. *Bilig, Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* 70, 22-58.

Akkayan, T. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292-303.

Arıkan, R. (2000). *Araştırma teknikleri ve rapor yazma* (3 b.). Ankara: Gazi Kitabevi.

Austria, G. (2011). Migranten und Fernsehen in Österreich.

Ayverdi, S. (2016, 11 12). *Büyük Türkçe Sözlük*. TDK: http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GT.S.591879c2639097.27708265 adresinden alındı

Babka von Gostomski, C. (2010). Fortschritte der Integration: Zur Situation der fünf größten in Deutschland lebenden Ausländergruppen. Köln: SSG Sozialwissenschaften.

Bade, K. J., Emmer, P. C., Lucassen, L., Oltmer, J., & van Eijl, C. (2007). *Enzyklopädie Migration in Europa: vom 17. Jahrhundert bis zur Gegenwart*. Paderborn: Schöningh.

Baldaszi, E., Kytir, J., Marik-Lebeck, S., Wisbauer, A., & Fassmann, H. (2010). *migration & integration: zahlen. daten. indikatoren 2010*. Wien: Hg. von Statistik Austria.

Balkır, C., Karaman, Z. T., & Kırkulak, B. (2008). Yabancı emekli göçünün sosyal ve ekonomik etkileri: Antalya ve çevresi üzerine ampirik bir çalışma. *Uluslararası Emekli Göçünün Sosyal ve Ekonomik Etkileri: Antalya Örneği*, 838.

Baron, A. R., & Byrne, B. (1997). *Social Psychology*. Allyn, Bacon: United States of America.

Başkurt, İ. (2012). Almanya'da Yaşayan Türk Göçmenlerin Kimlik Problemi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 81-94.

Baysu, G. (2007). The effects of intergroup perceptions and ingroup identifications on the political participation of the second-generation Turkish migrants in The Netherlands. Yayınlanmamış doktora tezi.

Bekaroğlu, E. A., Batur, M., Doğan, N., Kalkan, M., & Kucur, F. (2014). *Avusturya'da göç, azınlıklar ve siyaset: İfesam Raporu*. İstanbul: İfesam.

Benice, E. İ. (2016, 11 12). *Büyük Türkçe Sözlük*. TDK: http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GT.S.591887094c12a5.59778916 adresinden alındı

Berger, L. P., & Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası -Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*. (V. S. Öğütle, Çev.) İstanbul: Paradigma yayıncılık.

Berry, J. W. (2003). *Conceptual approaches to acculturation*. American Psychological Association.

Bhugra, D. (2006). Severe mental illness across cultures. *Acta Psychiatr Scand Suppl.*, 113, 17-23.

Bilecen, T. (2015). B. Dilara Şeker, İbrahim Sirkeci, M. Murat Yüceşahin (der.). *Göç ve Uyum, Turkish Migration Series*, 167-170.

Brickner, I. (2009, 12 10). *EU-Diskriminierungsbericht*. Österreich Schlusslicht - Land der Sprachbarriere: <http://derstandard.at/1259281554931/EU> adresinden alındı.

Canatan, K. (1995). *Avrupa'da Müslüman Azınlıklar*. İstanbul: İnsan Yayınları.

Castells, M. (2010). *The Power Of Identity*. West Sussex: Wiley-Blackwell.

Castels, S., & Miller, J. M. (2003). *The Age of Migration - International Population Movements in the Modern World*. Newyork: Palgrave Macmillan.

Castles, S., & Davidson, A. (2000). *Citizenship and migration: Globalization and the politics of belonging*. New York: Psychology Press.

Çağlayan, S. (2011). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi* (17).

Çiçekli, B. (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü*. Cenevre: Uluslararası Göç Örgütü Yayınları .

Çoymak, A. (2009). Association of religious identification, secular identification, perceived discrimination, and political trust with ethnic and societal (national) identification. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

de Tapia, S. (2003). *New patterns of irregular migration in Europe: seminar report 12 and 13 November 2002*. Strasbourg Cedex: Council of Europe Publishing.

Demirbaş, T. (1990). *Almanya'daki Türklerin sorunları, bunların suça etkileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

DeutscheWelle. (2011, 3 22). *Monaşobi*. Deutsche Welle: <http://www.dw.de> adresinden alındı

Erdoğan, M. M. (2015). Avrupa'da Türkiye kökenli göçmenler ve 'Euro-Turks-Barometre'araştırmaları. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 108-148.

Erzan, R., & Kirisci, K. (2013). Turkish immigrants in the European Union: determinants of immigration and integration. Routledge.

Faist, T. (2007). Transnationalisation and Development(s): Towards a NorthSouth Perspective. *Migration Letters*, 183-199.

Fassmann, H., & Münz, R. (1996). Migration in Europa: Historische Entwicklung aktuelle Trends und politische Reaktionen. Frankfurt am Main: Campus Verlag.

Fichter, J. (1994). *Sosyoloji Nedir*. (N. ÇELEBİ, Çev.) Ankara: Atilla Kit.

Fien, F. (2017, 3 13). *Almanya'daki Türkler - Entegrasyon veya Gettolaşma*. <http://www.konrad.org.tr/Medya%20Mercek/13faruk.pdf> adresinden alındı

Gannam, F. (2007). *Küreselli Yeniden Tahayyül Etmek: Kahire'de Yeniden İskan ve Yerel Kimlikler*. (A. Öncü, P. Weyland, Dü, L. Şimşek, & N. Uygun, Çev.) İstanbul: İletişim Yay.

Gellner, E. (2012). Millet Nedir? M. Türköne içinde, *Milletler ve Milliyetçilikler* (s. 83-93). İstanbul: Etkileşim.

Gençler, A. (2005). Avrupa Birliğinin Göç Politikası. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 174-196.

Georgi, F. (2004), "Nation-State Building and Cultural Diversity in Austria," in Jochen Blaschke (ed.), *Nation-State Building Process and Cultural Diversity*, European Migration Centre.

Giddens, A., & Battal, Ü. Y. (2005). *Sosyoloji: kısa fakat eleştirel bir giriş*. Phoenix Yayınları.

Gouma, A. (2004). Migration und Medien: Mediennutzung, Identität und politische Partizipation der Griechinnen in Wien. *Diplomarbeit*. Wien: Human und Sozialwissenschaftlichen Fakultät der Universität Wien.

Gönüllü, M. (1996). Dış Göç. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 94104.

Guveli, A., Ganzeboom, H. B., Platt, L., Nauck, B., Baykara-Krumme, H., Eroğlu, Ş., . . . Spierings, N. (2016). Intergenerational consequences of migration: Socio-economic, family and cultural patterns of stability and change in Turkey and Europe. Springer.

Gül, V., & Kolb, S. (2009). Almanya'da yaşayan genç Türk hastalarda kültürel uyum, iki kültürlülük ve psikiyatrik bozukluklar. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 138143.

Gündüz, M., & Yetim, N. (1996). Terör ve göç. *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi* (s. 109118). Ankara: II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiriler Kitabı.

Güngör, D. (2014). İkinci Kuşak Avrupalı Türklerde Psikolojik Entegrasyon ve Uyum: Çift Boyutlu Kültürleşme Temelinde Karşılaştırmalı Bir Derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 16-35.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık .

Güvenç, B. (1999). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hablemitoğlu, Ş. (2004). *Küreselleşme düşlerden gerçeklere*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Hansen, R. (2003). Migration to Europe since 1945: its history and its lessons. *The Political Quarterly*, 74(1), 25-38.

Hayır, C. (2016). Avusturya'da Yaşayan Türkiyeli Göçmenlerin Medya Kullanımı Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 1-18.

Helvacı. (2008). Yurt dışına kesin dönüş yapan Türk işçi ailelerinin topluma uyum sürecine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *I.Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupa Türkler Kongresi*, 2, s. 417-436.

- Hiott, A. E., Grzywacz, J. G., Davis, S. W., Quandt, S. A., & Arcury, T. A. (2008). Migrant farmworker stress: mental health implications. *J Rural Health* ; 24, 32-39.
- Hofhansel, C. (2008). Citizenship in Austira, Germany, and Switzerland: Courts, Legislators and Administrations. *International Migration Review*, 47(1), 163192.
- Hovey, J. D., & Magana, C. G. (2002). Migrant farmworker stress: mental health implications. *J Psychol*, 136, 493-513.
- Hovey, J. D., Kim, S. E., & Seligman, L. D. (2006). The influences of cultural values, ethnic identity, and language use on the mental health of Korean American college students. *The Journal of Psychology*, 140(5), 499-511.
- Hünler, O. S. (2007). Infactors related to psychological problems and life satisfaction of newcomer Turkish immigrants in the Netherlands. Yayınlanmamış doktora tezi.
- Integrationsfonds, W. (2002). Wir, die Zugvögel. BiGöçmen Kuşlar: Zehn Lebensgeschichten der ersten „ Gastarbeiterinnen" in Wien. Klagenfurt/Celovec: Wiener Integrationsfonds.
- Jenkins, R. (1996). *Social Identity*. Routledge, London, New York.
- Kaya, A. (2015). Euro-Türkler, Kuşaklararası Farklılıklar, İslam ve Entegrasyon Tartışmaları, Göç Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 1, Ocak-Haziran 2015, ss. 44-79.
- King, R. (2002). Towards a New Map of European Migration. *International Journal of Population Geography*, 8, 89-100.
- Kohn, H. (2012). Milliyetçilik Fikri. M. Türköne içinde, *Milletler ve Milliyetçilikler* (s. 129-145).
- Koneru, V. K., de Mamani, A. G., Flynn, P. M., & Betancourt, H. (2007). Acculturation and mental health: Current findings and recommendations for future research. *Applied and Preventive Psychology*, 12(2), 76-96.

- Kosic, A., Mannetti, L., & Sam., D. L. (2006). Self-monitoring: A moderating role between acculturation strategies and adaptation of immigrants. *International Journal of Intercultural Relations*, 30(2), 141-157.
- Kraler, A., & Sohler, K. (2007). *European Immigration: A Sourcebook*. (A. A. Triandafyllidou, & R. Gropas, Dü) Hampshire: Ashgate.
- Kula, M. N. (2001). *Kimlik ve Din*. İstanbul: Ayıışığı Yayınları.
- Luhtanen, R., & Crocker, J. (1992). A collective self-esteem scale: Self-evaluation of one's social identity. *Personality and socialpsychology bulletin*, 18(3), 302318.
- Marik-Lebeck, S. (2010). Die muslimische Bevölkerung Österreichs: Bestand und Veränderung 2001-2009. A. Janda, & M. Vogl içinde, *Isam in Österreich* (s. 5-9). Österreichischer Integrationsfonds.
- Marshall, G. (2009). *Sosyoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Massey, D., Joaquin, A., Graeme, H., Kouaouci, A., & Adela, P. (tarih yok). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development*, 19(3), 431-466.
- Mejuyev, V. (1987). *Kültür ve Tarih*. (S. H. Yokova, Çev.) Ankara: Başak Yayınları.
- Midis, E. U. (2009). European Union Minorities and Discrimination Survey. European Union Agency.
- Migrantinnen-Bericht. (2007). Bundeskanzleramt - Bundesministerin für Frauen, Medien und Öffentlicher Dienst (Hrsg.). Wien: Remaprint.
- Möller, K., Grote, J., Nolde, K., & Schuhmacher, N. (2016). 'Die kann ich nicht ab!'- Ablehnung, Diskriminierung und Gewalt bei Jugendlichen in der (Post-) Migrationsgesellschaft. Fachmedien Wiesbaden: Springer.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*. İstanbul: Çantay Kitapevi.

- OECD. (2016). *International Migration Outlook 2016*. Paris: OECD Publishing.
- Olca Z. (2012), Mülteci Göçmen Belirsizliğinde İklim Mültecileri, *TBB Dergisi*, 99, 229-240.
- Özkan, Y. (2008). Avrupa'da yaşayan Türklerin yabancılarla yaptıkları evlilikler ve yaşadıkları sorunlar. *I.Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupa Türkler Kongresi*, (s. 167-186). Berlin.
- Özlem, D., & Özkan, K. (2000). *Kültür bilimleri ve kültür felsefesi*. İstanbul: İnkılap.
- Parlak yıldız, A. (2008). Avrupa'daki Türklerin göç ettikleri ülkelerin kültürlerine yaklaşımları. *I.Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupa Türkler Kongresi*, 2, s. 372-391.
- Parsons, T. (2010). *Social structure & person*. (S. a. Schuster, Dü.) New York: The Free Press.
- Perşembe, E. (2008). Türklerin Entegrasyon Sorunlarında Kültürel Kimliğin Değerlendirilmesi ve Öneriler. *I.Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupa Türkler Kongresi*, 1, s. 22-23.
- Philip, M., & Jonas, W. (2002). *International Migration: Facing the Challenge*. *Population Bulletin*, 57(1), 3-40.
- Potkanski, M. (2010). *Türkische Migrantinnen in Österreich: Zahlen. Fakten. Einstellungen*. Wien: Österreichischer Integrationsfonds.
- Reinprecht, C. (2006). *Nach der Gastarbeit, Prekäres Altern in der Einwanderungsgesellschaft*. Wien: Braumüller.
- Renan, E. (2012). Millet Nedir. M. Türköne içinde, *Milletler ve Milliyetçilikler* (s. 4357). İstanbul: Etkileşim. Türk İdare Dergisi: <http://birimweb.icisleri.gov.tr/tid/dergi> adresinden alındı

Ruggiero, K. M., & Lydon, J. E. (1997). How Disadvantaged Group MembeCope With Discrimination When They Perceive That Social Support Is Available. *Journal of Applied Social Psychology*, 27(18), 1581-1600.

Schaefer, S., Austin, G., & Parker, K. (2005). Turks in Europe: Why are we afraid? *Foreign Policy Centre*.

Schmiderer, S. (2008). Integration: Schlagwort - Zauberwort - hohles Wort. Eine historische und begriffliche Auseinandersetzung im Kontext der österreichischen Immigrationsgeschichte (1970 -2005). Wien: Universität Wien.

Seker, B. D., & Sirkeci, İ. (2014). Birleşik Krallık'daki Türkiye kökenli kadınlarda yaşam doyumu: kimlik, kültürleşme ve ayrımcılık. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 69-81.

Sekreterliği, T. A. (2009). *Avrupa Birliği terimler sözlüğü (İngilizce-Türkçe)*. Ankara: Matus Basımevi. 1 21, 2017 tarihinde http://www.ab.gov.tr/files/Sozluk/glossary_for_the_european_union.pdf adresinden alındı

Shafer, C. (2014, 6 26). Irkçılıkla Mücadele konusunda çalışan ZARA. (Z. u. Anti-rassismus-arbeit(ZARA), Röportaj Yapan)

Sirkeci, İ. (2010). Güvensizlik ve Çatışma Ekseninde Uluslararası Göç ve Vatandaşlık. (F. Kartal, Dü.) Ankara: TODAİE.

Smith, A. D. (2012). Milletin Savunusu. M. Türköne içinde, *Milletler ve Milliyetlikler* (s. 69-81). İstanbul: Etkileşim.

Statistik, A. (2010). *Bevölkerung mit Migrationshintergrund nach Bundesländern*. http://www.statistik.at/web_de/static/bevoelkerung_mit_migrationshintergrund_nach_bundeslaendern_0332 adresinden alındı

Statistik-Volkszählung. (2001). *Volkszählung 2001*.

http://www.statistik.at/web_de/static/bevoelkerung_mit_migrationshintergrund_nach_bundeslaendern_02134 adresinden alındı

Stephen, C., Haas, H. D., & Miller, M. J. (2013). The age of migration: International population movements in the modern world. Palgrave Macmillan.

Şahin, C. (2001). Yurt dışı göçün bireyin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisine ilişkin kuramsal bir inceleme. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 57-67.

Şahin, H. (2006). Unter unserem Seelenteppich. Lebensgeschichten türkischer Frauen in der Emigration. *sozialpsychologische Studien*, 3, 189.

Şeker, B. D., & Akman, E. (2016). Uluslararası öğrencilerin psikolojik ve sosyokültürel süreçleri. *Çukurova Medical Journal*, 41(3), 504-514.

Şemşit S. (2018), Avrupa Birliği Politikaları Bağlamında Uluslararası Göç Olgusu ve Türleri: Kavramsal Bakış, *Yönetim ve Ekonomi* 25/1, 269-289.

T.C.Dışişleri.Bakanlığı. (2017, 3 12). *Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları*. T.C. Dışişleri Bakanlığı: http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_.tr.mfa adresinden alındı

Toksöz, G. (2006). Uluslararası Emek Göçü. *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, 1415.

Tuzcu, A., & Bademli, K. (2014). Göçün psikososyal boyutu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 56-66.

Türkeistudien, S. Z. (2003). Türkische Migration in Österreich. *Demographische Daten und wirtschaftliche Fakten*(2).

UHİM. (2015). *Avrupada Yükselen Ayrımcılık, Nefret, İslamofobi ve Irkçılık*. İstanbul: Ululararası Hak İhlalleri İzleme Merkezi.

Ullrich, P. A. (2009). 'Integration in Österreich.' Einstellungen, Orientierungen und Erfahrungen von Migrantinnen und Angehörige der Mehrheitsbevölkerung. Wien : Studie von GfK-Austria GmbH im Auftrag des Bundesministeriums für Inneres.

UNDESA. (2017, 05 31). *Global number of refugees and migrants*. United Nations DESA: <https://www.un.org/development/desa/publications/graphic/global-number-of-refugees-and-migrants> adresinden alındı

Vasileva, K. (2010). Foreigners living in the EU are diverse and largely younger than the nationals of the EU Member States. *Eurostat Statistics in Focus*, 45.

Vedder, P. (2005). Language, ethnic identity, and the adaptation of immigrant youth in the Netherlands. *Journal of Adolescent Research*, 20(3), 396-416.

Verkuyten, M. (1995). Self-esteem, self-concept stability, and aspects of ethnic identity among minority and majority youth in the Netherlands. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(2), 155-175.

Virta, E., Sam, D. L., & Westin, C. (2004). Adolescents with Turkish background in Norway and Sweden: A comparative study of their psychological adaptation. *Scandinavian journal of psychology*, 45(1), 15-25.

Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International journal of intercultural relations*, 23(4), 659-677.

Wets, J. (2006). The Turkish community in Austria and Belgium: The challenge of integration. *Turkish Studies*, 7(1), 85-100.

Williams, R., & Kılıç, S. (2005). *Anahtar sözcükler: Kültür ve toplumun söz varlığı*. İstanbul: İletişim.

Woellert, F., Kröhnert, S., Sippel, L., & Klingholz, R. (2009). *Ungenutzte Potenziale. Zur Lage der Integration in Deutschland..* Berlin: Institut für Bevölkerung und Entwicklung Erste Auflage.

Yalçın, C. (2002). Çokkültürcülük bağlamında Türkiye'den batı Avrupa ülkelerine göç. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 45-60.

Yalçın, C. (2004). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yanmış, M., & Kahraman, B. (2013). Gençlerin Dini ve Etnik Kimlik Algısı: Diyarbakır rneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(2), 117-153.

Yazıcıoğlu, Y., & Erdogan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Arastırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2014). Uluslararası G: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1685-1704.

Zaslove, A. (2004). Closing the door? The ideology and impact of radical right populism on immigration policy in Austria and Italy. *Journal of Political Ideologies*, 9(1), 99-118.

<https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/austria>

<http://www.mipex.eu/austria>